
PROPERTY OF
The University of Michigan Libraries
1817
ARTES SCIENTIA VERITAS

ՈՂԲ

ԵՐԵՄԵԱՅ.

E

EN,

LIBRAIRIE ORIENTALE DE DONDEY-DUPRÉ PÈRE ET FILS
Imp.-Lib. et Memb. de la Société Asiatique de Paris,
Et Lib. de la Soc. Royale Asiat. de la Grande-Bretagne et d'Irlande, sur le Continent,
RUE RICHELIEU, N° 47 *bis*, ET RUE SAINT-LOUIS, N° 46, AU MARAIS.

M DCCC XXVIII.

PARIS. — IMPRIMERIE DE DONDEY-DUPRÉ,
Rue Saint-Louis, N° 46.

ՈՂԲ

ԵՐԵՄԵԱՅ.

PARIS. — IMPRIMERIE DE [illegible].
Rue Saint-Louis, N° 46.

ՈՂԲ
ԵՐԵՄԵԱՅ.

ՈՂԲ ԵԴԵՍԵԱՅ

ԱՍԱՑԵԱԼ ՍՐԲՈՅ ՏԵԱՌՆ ՆԵՐՍԷՍԻ ՇՆՈՐՀԱԼԻՈՅ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ։

Զառաջինն ՚ի լոյս ընծայեալ գործադրութեամբ Տ͞ն Յովհաննու Վ͞րդպտի Զօհրապեան՝ կոստանդնուպօլսեցւոյ:

Յասիական ընկերութենէն փարիզու :

1827 — ՌՄՀԷ

՚Ի ՓԱՐԻԶ

՚Ի Գործարանի Տօնտէի Տիւբրէ :

ՆԱԽԱԲԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ ։

Ողբերգական քերդողութիւնս առմանն Եդեսեայ քաղաքի՝ յոտանաւոր գրուածս սբ̃յ հայրապետին մերոյ Ներսէսի Շնորհալւոյ՝ քա՛ջ ծանուցեալ կատարելագործն, (ուր և այժմ նոյնահանգ արուեստի-հեղինակ ՚ի հայկականս դպրութեան՝ զնա ինքն ունիմք ճանաչել անշուշտ. *) չէ՛ ինչ երկբայելի՝ եթէ ՚ի սակս կասկածանաց վտանգի ըստ դերեցն բնակութեան մերազնեայց, մինչև ցարդ՝ տարաբախտութեամբ իմ̃ ասեմ անհամարձակելի եղև՝ ընդ այլ և այլ քերդողական գրութիւնս նորին և զսա ՚ի տպագրութիւն արձանացուցանել. խնամով իմ̃ ՚ի ձեռագիր օրինակաց յօրինակս և եթ յածեալ առ ուսում-

---

* Լամբր․ ՚ի ներբ․ Շնորհ ։

Հռոմէական՝ տաղից չափող,
ոտանաւոր՝ տառից գրող ։ . . .
Վասն Ուռհայոյ՝ ողբս հաստատէր,
զաղէտն ՚ի մի՝ գործ աւարտէր ։

նաւէրս ։ Օոր ապաքէն տեսանեմք մերում ժամանակի և տեղւոյ պահեալ՝ ՚ի դէպ այնմ համարձակագոյնս ձեռնամուխ լինելոյ ՚ի բարեհամբոյր կենցաղօգուտ վարչութիւն բանասիրաց․ յաջողելով զառաջինն ՝ար-դեամբք Ասիական ընկերութեան քաղաքիս փարիզու ՚ի լոյս ելանել ։ Ուր և բազմարդիւն յօրինիչ գործոյս առ նոյն նպատակ ասէ բե-րեալ ՚ի սոյն՝ ՚ի ժտելոյ ուրեմն իշխանազուն եղբօրորդւոյ իւրոյ Ապիրատի՝ անդստին ՚ի մանկական տիոցն ՚ի զինուորական մարզս հրահանգելոյ․ այն՝ որոյ ՚ի խնդրոյ իմանամք արարեալ և զերկրորդ մասն Յորդի գրոցն ։

Արդ ՚ի սմին յայսմ՝ բանաստեղծօրէն ՚ի ձև բարառնութեան յինքն յեղանակեալ ըղ-դէմս վշտակիր քաղաքին եղեսեայ՝ ՚ի նախեր-գանսն անդ յիւրն ողբակցութիւն հրաւիրէ զչորեքծագեան տիեզերս, և յանուանէ առ հըն-դեխին բազմահռչակ ՚ի նախնումն մայրաքա-ղաքսն ուղղէ զբանս, անդ՝ ուր ըստ եկեղե-ցականին հաստատեալ եղեն աթոռք քահա-նայապետութեանց ։ Եւ անտի առ հայաս-տանեայս շրջեալ զոձ բանիցն ՚ի Վաղարշա-պատն և յԱնի մայրաքաղաքս՝ ընդ մերս ար-

շակունեաց և բագրատունեաց թագաւորութեամբք. յանդիման առնէ զնոցուն նախկի ծաղկաւէտ բարգաւաճութեանն բաստս, և զվերջինն իւրանման բաժակ դառնահամ 'ի նմին ձեռանէ արբեալ: Եւ այնուհետև ըսկիզբն առնէ 'ի համար ածել ցայն վայր զէւրն բարերջանիկ վիճակ յոր վայելեալն յօրանայր. ըստ արտաքին դրից կայանաց՝ բազմեալ ասէ 'ի մէջ երկուց մեծամեծ գետոցն տիգրիսի և եփրատայ, արքայարան հաստատեալ երբեմն՝ հայոց և ասորւոց թագաւորին Աբգարոսի. և յեւթանասուն աւանից շուրջ պար առեալ զօրէն թիկնապահաց թագաւորութեան. 'ի պարարտութեան երկրի յազգի ազգի արդիւնս բերմանց բուսոց զուարճացեալ: Ուր և յիշէ զանուանին զայն վակնն ինքնաբուղխ կենդանի ջրոց ծովածաւալ՝ զուարճալի աւազան ձեւացեալ 'ի քաղաքամիջի անդ. և պատրաստեալ 'ի մաքրութիւն հրապարակաց, և յանսպառ ոռոգումն բուրաստանաց. հանդերձայլ ևս բարեշուք հանգամանօք վայելչութեանցն ըստ կարգի:

Այլ ընդ այսանակ շքեղազարդ յօրինուածս նորուն ասէ՝ ընդաբոյս մախանօքն բե-

րեալ անպականարար ոսոխին, և սպառեալ ժամուն թերութեան յիւրական ուժոյն կարողութենէ՝ յեղակարծումն պահու յարձակի 'ի վերայ նորա. և պատնէշ պաշարմամբ իբր ամսօրեայ ժամանակ 'ի նեղ արկանէ զքաջամարտիկ ընդդիմակալսն 'ի ներքուստ՝ անօգնականս յարտաքուստն ձեռն տալոյ. մինչև ուրուրեմն մուտ գործեալ 'ի միոյ կուսէ պարսպին յախուռն զօրօք 'ի ներքս յարձակի: Ուր 'ի նկարագրել զաղէտ անհնարին կոտորածի երկոցունց կողմանց՝ 'ի մէջ բերէ և զառաքինութիւն հորից քրիստոնէական դաւանութեանցն հօտապետից՝ հռոմայեցւոց և հայոց, յունաց և ասորւոց, որ և նոքին 'ի գլուխ իւրաքանչիւր հօտիցն ո՛չ զանգիտեցին ոխերիմն թշնամւոյն հաւատոյ ախոյեան ելանել: Այլ 'ի խուռն բազմութենէ բարբարոսին 'ի պարտութիւն մատնեալ ք̃նադաւան ազանցն, պատմէ այնուհետև մի ըստ միոջէ զգազանուտ եղեռնագործութիւնսն վայրենագունիցն այնոցիկ՝ զոր ըստ իւրեանց սովորականին 'ի վերայ ածէին, և սնապարծութեամբ զայն յաղթանակ՝ բուռն ուժոյ բազկի իւրեանց գրէին՝ 'ի ներգործութենէ հարագլուխ աղանդապետին

զօրացեալ: Օրս հեգնելով բանաստեղծն՝ ՚ի նմանութիւն նկուն և զազիր կենդանեաց, խորհրդածէ սովորութիւն գոլ նախախնամողէն ամենայնի զիւրն ընտիր արարածս այսպիսեաւքս փորձ կացուցանել. և հուսկ ուրեմն զանօթ պատուհասին չարաչար կատարածիւ ՚ի կորուստ մատնել: Ուր և զվարկ աղէտիցն՝ նոցին ՚ի վերայ հասանելոց՝ պէսպէս եղանակաւ այլաբանեալ, զեղսն այնր արժանաւոր դատաստանի՝ պուետական իմն առասութեամբ կանխաձայնէ հատուցանել ՚ի ձեռն նորին իսկ փռանկ ազգի, այն որ այժմ անուանին փռանցուզք. որ յառաջագոյն էին ՚ի խաչակիր շահատակութեան անդ եւրոպեանցն միաբանելոց՝ ՚ի վանումն չարադաւան բարբարոսական որջաւանաց բռնացելոց ՚ի տնօրինական կողմանսն: Յորոց և ՚ի Թագաւորեալ մայրաքաղաքիս՝ որպէս ասացաք, պատեհաբար իմն սկիզբն առնու հրատարակումն գուշակաւոր բանիցս: Նախաշաւիղ արդեւք յապագայն ամբոկ գործոյն վճարման: Եւ այնու օրինակաւ շըրջեալ զողբերգականսն ՚ի յուրախութեանցն նուագս, աւետիս մատուցանէ զանդրէն կրկնապատիկ բարօրութեանցն լիա-

պատար վիճակ՝ զհետ եկեալ որդւոց վշտացելոցն տեսանել:

Օգաղափար այսր ողբոց եդեսեայ՝ անդստին ՚ի համբակութեան տիոցս ընդօրինակեալ իմ ՚ի գրչագրէ եղելոյ ՚ի կիլիկիայ, և յետոյ ուրեմն յայլոց օրինակաց, և յընտրելագունէն գրելոյ յեզնկայ՝ զտարբերութիւնսն առնմին նշանակեալ. ՚ի հասանելս ՚ի փարիզ՝ դէպ եղև ինձ յարքունի մատենադարանին գտանել և զերրորդ օրինակ գործոյս. որ և սոյն այս թէպէտ և բազմօք վրիպակօք՝ յանհմուտ գրչէ գծագրեալ ՚ի վերջին ժամանակս, սակայն և այնպէս ոչ սակաւ նպաստ եղև յառաւել ուղղաբանութիւն առաջիկայ տպագրելոյս: Իսկ զայլևս մնացեալ թերութիւնսն՝ թողումք յաջորդ տպագրողաց, սատարութեամբ և ևս հարազատագունից անկեղծ օրինակաց՝ վերածել ՚ի կատարելագոյնս:

Յ. Վ. Օ.

NOTICE

SUR

NERSÈS-KLAÏETSI,

AUTEUR DU POÈME ÉLÉGIAQUE

SUR LA PRISE D'ÉDESSE.

NERSÈS KLAÏETSI, auteur de l'Élégie sur la prise d'Édesse, par les Musulmans, est le plus estimé des poètes arméniens. Il vivait au 12e siècle de notre ère, et il fut patriarche universel ou *catholicos* de l'église d'Arménie, le quatrième du nom de Nersès. Il descendait de la race royale des Arsacides par sa mère, fille du célèbre Grégoire Magistros. Son père Abirad, seigneur de la forteresse des lacs, habitait auprès de Kharpert dans la Mésopotamie septentrionale. Nersès fut envoyé dès sa tendre enfance auprès de son grand oncle le patriarche Grégoire Vgaïaser, qui mourut en 1105. C'est en 1166 que Nersès, déjà fort avancé en âge, devint le chef de l'église d'Arménie en succédant à son frère Grégoire III.

Ils habitèrent l'un et l'autre le fort châ-

teau de *Hrhomkla*, situé dans la Syrie septentrionale, sur la rive droite de l'Euphrate. Grégoire III l'avait acheté de la veuve de Joscelin de Courtenay, dernier seigneur français d'Édesse. Il fut, jusqu'en l'an 1292, la résidence des patriarches d'Arménie. Il fut alors conquis par le sulthan des mamelouks d'Égypte. Nersès doit son surnom de *Klaïetsi* au séjour qu'il fit dans cette ville, qu'on appelle ordinairement *Hrhomkla*, c'est-à-dire *la forteresse romaine*. *Kla* ou *Gla*, կլայ, altération en arménien vulgaire du mot arabe قلعة *Kalaah* (forteresse), est un abrégé usuel de ce nom. Il signifie *la forteresse* par excellence. Cette place était effectivement à cette époque, par sa situation et par ses remparts, le lieu le plus fort de cette contrée. Nersès mourut le 13 août de l'an 1173. On peut, pour de plus amples détails sur sa vie, consulter l'article que je lui ai consacré dans la *Biographie universelle*, tom. XXXI.

Les Arméniens donnent encore à Nersès le surnom de *Schnorhali* շնորհալի, c'est-à-dire *le Gracieux*. Il le doit autant à la bonté de son caractère qu'à la douceur et à la grâce toute particulière de ses vers. Il est réputé être l'inventeur de la poésie rimée parmi les Arméniens (1). Ses premières compositions

(1) Nersès Lampronatsi son contemporain dit positivement qu'il en fut l'*inventeur* գպղոլ.

sont écrites selon l'ancien style poétique de la nation, style dont les principes sont totalement inconnus des Arméniens modernes; mais la plus grande et la meilleure partie de ses ouvrages sont rimés. On ignore les causes et les circonstances de cette révolution; pour moi, je suis porté à croire que ce fut une conséquence de l'influence que les Francs et les Français en particulier exercèrent à cette époque sur les Arméniens, avec lesquels ils eurent de très-fréquens rapports. Nombre de seigneurs français s'établirent dans la Cilicie, la petite Arménie et la Syrie arménienne; ils y contractèrent des mariages avec les plus illustres familles du pays, introduisirent dans l'idiome vulgaire beaucoup d'expressions françaises, et enfin ils donnèrent à tout le pays des souverains issus de la race française des Lusignans. Ce qui donne encore lieu de penser que c'est à cette cause qu'il faut rapporter l'introduction de la rime chez les Arméniens, c'est que chez eux ces rimes ne se disposent pas en se variant deux à deux comme à présent parmi nous; elles s'arrêtent long-tems sur une même consonnance, jusqu'à ce qu'elle soit épuisée; enfin, beaucoup de pièces de vers arméniennes sont tout entières composées sur une seule rime, comme on le pratiquait ordinairement parmi nous à cette époque, c'est-à-dire aux 12e et 13e siècles.

Les ouvrages de Nersès Klaïetsi ont conservé jusqu'à nos jours une très-haute célébrité chez les Arméniens, qui en ont donné un grand nombre d'éditions. Le poème élégiaque sur la prise d'Édesse est le seul qui soit resté inédit. Ce n'est pas qu'il soit moins digne d'estime que les autres compositions de Nersès, il est peut-être au contraire plus estimé, plus recherché; il se distingue, sans aucun doute, par plus de verve et d'énergie. Il était bien difficile qu'un chrétien, chef spirituel d'une des nations de l'Orient le plus attachées à la religion chrétienne, déplorant les infortunes et les catastrophes d'une des plus puissantes villes chrétiennes de l'Asie, conquise de vive force par les infidèles, ne joignît pas à ses lamentations quelques invectives contre les Musulmans. On trouve dans ce poème plusieurs morceaux de ce genre. Les imprécations de Nersès contre Mahomet, contre sa loi et ses sectateurs, sont si véhémentes, si énergiques, que les Arméniens ont craint de s'exposer aux persécutions des Turks, en reproduisant ce poème par la voie de l'impression. Ce motif le fait d'autant plus rechercher; les copies en sont très-nombreuses, très-répandues, mais aussi très-fautives. M. le docteur Zohrab, premier éditeur de cet ouvrage, a conféré le texte qu'il livre aujourd'hui à l'impression sous les auspices de la Société Asia-

tique, sur les meilleures copies qui existent à Venise et à Constantinople. Il l'a en dernier lieu comparé avec une autre copie assez moderne et d'ailleurs fort défectueuse, qui se trouve à la Bibliothèque royale de Paris sous le nº 130 A. Il y a cependant trouvé quelques bonnes leçons.

Le mérite réel de ce poème, l'une des productions les plus remarquables de la littérature arménienne, n'est pas le seul motif qui doive le rendre digne de l'attention de la Société Asiatique de Paris. Ce poème se rattache à l'histoire des guerres et des conquêtes que les Français firent dans l'Orient pour la délivrance de la Terre-Sainte. Lorsque Édesse tomba sans retour sous le joug des Musulmans, elle était française, elle était l'héritage des seigneurs de la première maison de Courtenay, célèbres par leur valeur entre les héros des premières croisades. Le comté d'Édesse, formé de l'ancien royaume d'Abgare et d'une partie de l'antique Commagène, était, par sa position avancée au-delà de l'Euphrate, le boulevard des possessions chrétiennes en Orient. Édesse fut conquise un samedi, le 23 décembre de l'an 593 de l'ère arménienne, l'an 1144 de J. C., ou le 3 janvier 1145, selon les historiens syriens, par le sulthan Emad-eddin Zenghi, père du fameux Nour-eddin, prince des Atabeks de

Syrie, de la race des Turcomans. La chute d'Édesse remplit de douleur tous les peuples de l'Europe. Les exhortations des souverains pontifes, les prédications de saint Bernard, amenèrent une seconde croisade. Notre roi Louis-le-Jeune et l'empereur d'Allemagne Conrad passèrent en Asie pour reconquérir Édesse. Le zèle qui faisait courir aux armes les guerriers de l'Occident, inspirait aussi les poëtes de l'Orient. Il a produit le poëme élégiaque de Nersès Klaïetsi. On voit par la chronique syriaque de Grégoire Bar Hebræus, ou Abou'lfaradj, que les poëtes syriens s'étaient exercés sur le même sujet. Cet historien, qui raconte en termes fort lamentables la catastrophe d'Édesse, nous apprend sous l'année 1456 de l'ère des Seleucides, 1145 de J. C., que l'évêque Denys bar-tsalibi était l'auteur de deux poëmes sur la prise d'Édesse, et que l'évêque syrien de cette ville, Mar-Basile, en avait composé trois autres, tous élégiaques. Ces ouvrages ne nous sont pas parvenus.

J. S. M.

ՏԵԱՌՆ ՆԵՐՍԷՍԻ

ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ,

ԲԱ՛Ն ասացեալ՝ բարառնական,
տաղիւ չափեալ՝ հոմերական.
Խաւսեալ ձայնիւ՝ ողբերգական,
վասն եդեսեայ՝ մեծի աւման:
'Ի Թուականիս՝ հինգ հարիւրի,
և իններսուն՝ ութերեկի.
Քսան ևերեք՝ դեկտեմբերի,
յերրորդ ժամու՝ յաւր շաբաթի:

•••••••••

ԱՐԴ ողբացէք՝ եկեղեցիք, Ա
հարսունք վերինն՝ առագաստի.
Քորք և եղբարք՝ իմ սիրելիք,
որք յընդհանուր՝ կողմ աշխարհի:
Քաղաք և գեւղ՝ առ հասարակ,
ա՛զգք և ազինք՝ որ էք յերկրի,
Հաւատացեալ՝ք քրիստոսի,
երկրպագու՛ք՝ նորին խաչի:

Նա՛խ առաջին՝ ձեզ բարբառիմ ,
արփիափայլ՝ և հրաշալի ·
Չորեքկերպից՝ ըն նըմանեալ ,
յերկրի ա՛թոռք՝ երկնաւորի ։
Որ էք բղխումն՝ ածային ,
՚ի յաղբերէն՝ աղենային ·
Յորս առ ՚ի ձէնջ՝ քառավտակ ,
յորդահոսան՝ գե՛տ հոլովին ·
Սրբուցանե՛լ՝ ըզտիեզերս ,
աւետաբեր՝ բղխմամբ բանին ·
Առ որս խաւսիմ՝ աղերսալի ,
դուք լըսեցէք՝ լալոյս ձայնի ։

Ժ Երուսաղէ՛մ՝ քաղաք մեծի ,
թագաւորին՝ երկնաւորի ·
Ուստի աւրէնք՝ և մարգարէք ,
աղբերաբար՝ բղխեալ յերկրի ։
Յորմէ որդին՝ հա՛ւր միածին ,
լո՛յս ծագեցաւ՝ անճառելի ·
Եւ ինձ գըրեաց՝ երնութիւն ,
յառաջագոյն՝ քան զամենի ։
Քանզի նախկի՝ հաւատացի ,
զորդի ընդ հաւր՝ դաւանեցի ·

Որով թէ ոչ՝ յանդուգնէի ,
զմ՛ս վեհագոյն՝ քեզ տալի :
՚Ի քեզ սպանին՝ զո՛րս ՚ի փայտի ,
ես ՚ի հեռուստ՝ երկրպագի ·
Թէպէտ և այժմ՝ ՚ի մի հոգի ,
երկրպագեմք՝ նորին խաչի :
Բայց լուր և ձայն՝ ո՛վ սիրելի ,
տարագրելոյս՝ աղաղակի ·
Լե՛ր մխիթար՝ ցաւակցելի ,
և ցոյց ինձ տեղ՝ բնակեալ սրբոյն :
Եւ դու Հռոմ՝ մայր քաղաքաց , Ի̄
գերապայծառ՝ և պատուելի ·
Մեծին աթոռ՝ ըստ պետրոսի ;
առաքելոց՝ գլխաւորի :
Եկեղեցիդ՝ անշարժելի ,
՚ի կեփայեան՝ շինեալ վիմի ·
Դրանց դժոխոց՝ անյաղթելի ,
և կնիք երկնի՝ կըն բացողի :
Ո՛րթ վայելուչ՝ բազմատեղի ,
և հաստարմատ՝ տունկ պաւղոսի ·
Ոսկելով՝ արեամբ նորին ,
որպէս ըղձըրախտն՝ որ յադենի :
Մասին հասեալ՝ ըստ ղուկայի ,
աստուածային՝ մատենագրի ·

Ահա՛ առ քեզ՝ բանըս խաւսիմ,
վիճակ ւաթոռ՝ըս թաղէի :
Լո՛ւր ՚ի հեռուստ՝ իմոյս ձայնի,
լե՛ր ողբակից՝ ինձ յայս վայրի ·
Լա՛ց ընդ լացողս՝ որպէս աստ ,
ըստ գրեցելումն՝ առ քեզ բանի :
Լ Ձեռըն մատո՝ վաղվաղակի ,
ինձ կապելոյս՝ ՚ի տան բանտի .
Ա՛ռ ըզվրէժս՝ աններելի ,
՚ի Թըշնամւոյն՝ զիս գերողի :
Առ քե՛զ են բանք՝ իմ փաքելի,
ո՛վ դու քաղաք՝ յոյժ պանծալի .
Օ՛ր Կոստանդեայ՝ թագաւորի ,
շինեալ իսկիզըն՝ ասխայի :
Երկրորդ եղեալ՝ երուսաղէմ ,
և Նոր հըռոմ՝ զարմանալի ·
Սիրեցելոյն՝ աշակերտի ,
աթոռ գոլով՝ փոխադրելի:
Ժողովարան՝ սուրբ վըկայից ,
տուն և տեղի՝ մաքրագունից .
Գահոյք հըզաւր՝ մեծ արքայի ,
յերկրի Նըման՝ երկնաւորի :
Լո՛ւր ինձ և դու՝ խոնարհաբար ,
ունկըն մատո՝ լալոյս ձայնի .

Զի սեփհական՝ ես քո էի,
մայրաքաղաք՝ քում վիճակի·
՚Ի քէն շինեալ՝ յիս տաճարի, ե
անուանակիր՝ քոյդ խորանի·
Հանգոյն վերին՝ ըն սիոնի,
անհամեմատ՝ երկրաւորի:
Բայց այժմ թողեր՝ զիս ամայի,
իբրև ըզբու՝ աւերակի·
Կամ որպէս մարդ՝ անաւգնական,
և ՚ի մեռեալս՝ անյիշելի:
Զոր պաղատիմ՝ զարթուցանել,
ըզ զաւրութիւնդ՝ անվանելի,
Հատուցանել՝ բազմապատիկ,
ըզվրէժ ՚ի ծոց՝ իմոյն նեղչի:
Ահա գոչեմ՝ առ դրունըս քո,
մայրաքաղաքդ՝ Եգիպտոսի·
Աղէքսանդրիո՝ սրդ ցանկալի,
անուանակիր՝ քում շինողի:
Որ ես աթոռ՝ դու մարկոսի,
մեզ աւետեաց՝ քարոզողի·
Որ և դրախտին՝ ածայնոյ,
տունկ բանաւոր՝ ՚ի քեզ տընկի·
Արմաւենիք՝ ծաղկեալ ՚ի տան, ծ
հոյլք արդարոց՝ ծն ընծայի·

Եւ որպէս մայրք՝ լերանանու,
են մտանձունք՝ քում նահանգի.
Հրեշտակերամք՝ և խաչակիրք,
և անմարմնոց՝ նըմանք յերկրի:
Հիմն և արմատ՝ ուղղափառաց,
տարամերժող՝ հերձուածողաց,
Էին գումարք՝ հայրապետաց,
որ առ ՚ի քոյդ՝ նախագահէր.
Թէպէտ և չեն՝ այժմ ՚ի մէջ,
այլ լոկ երամք՝ են գիշերի:
Քանզի եղեր՝ և դու այրի,
կարծեմ նըման՝ ինձ ողբալի.
Երբեմն էաք՝ մեք ըղձալի,
բայց այժմ եղաք՝ յոյժ եղկելի:
Ո՛րով հայցեմ՝ ո՛վ բաղձալի,
և՛ ողբակից՝ ինձ յայսմ վայրի.
Զի հաւասար՝ համգունակի,
անաւրինաց՝ եղաք գերի:
Է Արդ մըխիթար՝ յայսմ աղէտի,
մեզ երկոցունցս՝ այս լինիցի.
Մաքուր մաղթանս՝ աղերսալի,
մատուցանել՝ տեառն արարչի:
Զի բարկութիւնն՝ որ ըստ մեղաց,
՚ի քաղցրութիւն՝ փոխարկեսցի.

'Ի տեսանել՝ մեզ ըղձալի ,
ւ'ի թշնամիս՝ լինել չարի ·
Թէ աստանաւր՝ հաճոյասցի ,
և եթէ անդ՝ հատուցանի ,
Փափագ ըղձից՝ մեր կատարի ,
պարգեւողէն՝ յամենայնի :
Բանիւ դատմամբ՝ ընդ քեզ կագիմ,
ո՜վ Անտիոք՝ քոյր սիրելի ·
Առաքելոց՝ տուն և տեղի ,
յաւետարան՝ ըն մատթէի ·
Յորում անունն՝ ըսքանչելի ,
նախ առաջին՝ 'ի քեզ դընի ·
Որ քրիստոնեայն՝ վերակոչի ,
երկրըպագուաց՝ ըս քրիստոսի :
Ի՛մ մերձաւոր՝ և անձկալի ,
յուրախութեան՝ ժամանակի ,
Ընդէր չհասեր՝ վաղվաղակի ,
ինձ 'ի թիկունս՝ աւգնականի ·
Այլ թոյլ ետուր՝ վասըն խեթի ,
մատնել 'ի ձեռս՝ անաւրինի :
Արդ լո՛ւր իմոյս՝ դառըն ձայնի ,
և լե՛ր կցորդ՝ այրման սըրտի ·
Լա՛ց ընդ լալիս՝ յամենայնի ,
լե՛ր տըրտմակից՝ թախծեալ սըրտի :

Ըստ առաքելոյն՝ սուրբ հրամանի,
կալ ընդ լացող՝ սըն վըշտալի:

Սիրդ 'ի ստորին՝ կողմ աշխարհի,
զոր խաւսեցաք՝ ըս շատասցի.
Բայց բանըս մեր՝ փոփոխեսցի,
յելս արեւու՝ վերադարձցի.
Ու մեծըն Հայք՝ տուն թորգոմի,
յազգ և ծըննուն՝ դըն յաբեթի.
Մ՝նդ ուր աթոռ՝ պարթեւազանց,
թագաւորացն՝ արշակունի:
Ծ Յորում էի՝ 'ի սահմանի,
յառաջագոյն՝ որպէս ասի.
'Ի յարքարու՝ թագաւորէ,
նոցունց շինեալ՝ ես լինէի:
Նա և Նըման՝ զոլ վիճակի,
առաքելոյն՝ թադէոսի.
Յորմէ բղխեալ՝ ծաղիկ բարի,
'ի շառաւիղ՝ գաւազանի.
Գրիգորիոս՝ պարթեւազըն,
լուսաւորիչն՝ այնմ աշխարհի.
Խոստովանող՝ըն քրիստոսի,
և մարտիրոս՝ սըն կենդանի:

Եւ արդ ա՛ռ քեզ՝ բանիւ բերիմ,
հայաստանեա՛յց՝ եկեղեցի․
Ցորում կաթեաց՝ շողն երկնային,
զպաղըն հալեաց՝ ըզհիւսիսի:
Լոյսն անըստուեր՝ ծաւալեցաւ,
և ճառագայթն՝ անճառելի․
Սաստի՛կ եհար՝ ուռամբ ոսկի,
ձայնք հընչեցին՝ ստորինս յերկրի:
Ա՟նդ հրեշտակա՝ցըն բազմութիւնք․ ղ̃
յերկնից հեղան՝ ըստ հեղեղի․
Եւ մարդկային՝ ազգ երկրածին,
վերասլացան՝ յեթերն երկնի:
Որ անապատ՝ էիր վայրի,
եղեր նըման՝ փըթթեալ ծաղկի․
Եւ կուսական՝ արեամբ ներկեալ,
պայծառացար՝ 'ի գոյն վարդի․
Որդիս ծընար՝ աւազանի,
որ քան զաւազ՝ շա՛տ էք ծովը․
Դիեցուցեր՝ կաթն 'իս տենէ,
սնուցեր արեամբ՝ըն կենդանի․
Դաստիարա՛կ՝ մանկանց բարի,
տալով զաւրէն՝սըն մովսէսի․
Եւ կերակուր՝ կատարելոց,
զաւետարան՝ըն քրիստոսի:

Syrie, de la race des Turcomans. La chute d'Édesse remplit de douleur tous les peuples de l'Europe. Les exhortations des souverains pontifes, les prédications de saint Bernard, amenèrent une seconde croisade. Notre roi Louis-le-Jeune et l'empereur d'Allemagne Conrad passèrent en Asie pour reconquérir Édesse. Le zèle qui faisait courir aux armes les guerriers de l'Occident, inspirait aussi les poëtes de l'Orient. Il a produit le poëme élégiaque de Nersès Klaïetsi. On voit par la chronique syriaque de Grégoire Bar Hebræus, ou Abou'lfaradj, que les poëtes syriens s'étaient exercés sur le même sujet. Cet historien, qui raconte en termes fort lamentables la catastrophe d'Édesse, nous apprend sous l'année 1456 de l'ère des Seleucides, 1145 de J. C., que l'évêque Denys bar-tsalibi était l'auteur de deux poëmes sur la prise d'Édesse, et que l'évêque syrien de cette ville, Mar-Basile, en avait composé trois autres, tous élégiaques. Ces ouvrages ne nous sont pas parvenus.

J. S. M.

ՏԵԱՌՆ ՆԵՐՍԷՍԻ

ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ,

ԲԱ՛Ն ասացեալ՝ բարառնական,
տաղիւ չափեալ՝ հոմերական.
Խաւսեալ ձայնիւ՝ ողբերգական,
վասն եղեսեայ՝ մեծի առման :
՚Ի Թուականիս՝ հինգ հարիւրի,
և ինընսուն՝ ութերեկի.
Քսան և երեք՝ դեկտեմբերի,
յերրորդ ժամու՝ յաւր շաբաթի :

ՈՐԴԻ ողբացէք՝ եկեղեցիք, Ո՛
հարսունք վերինն՝ առագաստի.
Քորք և եղբարք՝ իմ սիրելիք,
որք յընդհանուր՝ կողմ աշխարհի :
Քաղաք և գեւղ՝ առ հասարակ,
ա՛զգք և ազինք՝ որ էք յերկրի,
Հաւատացեալ՝ք քրիստոսի,
երկրպագուք՝ նորին խաչի:

Նախ առաջին՝ ձեզ բարբառիմ ,
արփիափայլ՝ և հրաշալի ·
Զորեքկերպից՝ ըն նըմանեալ ,
յերկրի աթոռք՝ երկնաւորի :
Որ էք բղխումն՝ ածային ,
'ի յաղբերէն՝ աղենային ·
Յորս առ 'ի ձէնջ՝ քառավտակ ,
յորդահոսան՝ գե՛տ հոլովին ·
Արբուցանե՛լ՝ ըզտիեզերս ,
աւետաբեր՝ բղխմամբ բանին ·
Առ որս խաւսիմ՝ աղերսալի ,
դուք լսեցէք՝ լալոյս ձայնի :

~~~~~~~~~~

ժ Երուսաղէ՛մ՝ քաղաք մեծի ,
Թագաւորին՝ երկնաւորի ·
Ուստի աւրէնք՝ և մարգարէք ,
աղբերաբար՝ բղխեալ յերկրի :
Յորմէ որդին՝ հա՛ւր միածին ,
լոյս ծագեցաւ՝ անճառելի ·
Եւ ի՛նձ գըրեաց՝ երնութիւն ,
յառաջագոյն՝ քան զամենի :
Քանզի նախկի՝ հաւատացի ,
զորդի ընդ հաւր՝ դաւանեցի ·
~~~~~~~~~~

Որով թէ ոչ՝ յանդորդնէի ,
զնա վեհագոյն՝ քեզ տեղի :
՚Ի քեզ ադամանդն զարդն ՚ի փայտի ,
Ես ՚ի հեռաւոր՝ երկրպագի .
Թէպէտ և այժմ՝ ՚ի մի հոգի ,
երկրպագեմք՝ նորին խաչի :
Բայց լո՛ւր և մեզ՝ ո՛վ սիրելի ,
տաժանապարելոյս՝ աղաղակի .
Լե՛ր մխիթար՝ ցաւակցելի ,
և ցո՛յց ինձ դեղ՝ բժշկել սրտի :
Եւ դու Հռոմ՝ ծայր քաղաքաց , Ի
գերապայծառ՝ և պատուելի .
Մեծին աթոռ՝ ըզ պետրոսի ;
առաքելոց՝ գլխաւորի :
Եկեղեցիդ՝ անշարժելի ,
՚ի կեփայեան՝ շինեալ վիմի .
Դրանց դժոխոց՝ անյաղթելի ,
և կնիք երկնի՝ քոյն բացողի :
Ո՛րթ վայելուչ՝ բազմաստեղի ,
և հանգստարանդ՝ տունն պաւղոսի .
Ոռոգեալդ՝ արեամբ նորին ,
որպէս ըզդրախտն՝ որ յադենի :
Մասին հասեալ՝ ըզ ղուկայի ,
աստուածային՝ մատենագրի .

Ահա՛ առ քեզ՝ բանըս խաւսիմ,
վիճակ ւաթոռ՝ըս թաղէի :
Լո՛ւր 'ի հեռուստ՝ իմոյս ձայնի,
լե՛ր ողբակից՝ ինձ յայս վայրի ·
Լա՛ց ընդ լացողս՝ որպէս ասի,
ըստ գրեցելումն՝ առ քեզ բանի :
Է Ջեռուցն մատո՝ վաղվաղակի,
ինձ կապելոյս՝ 'ի տան բանտի .
Ա՛ռ ըզվրէժս՝ աններելի,
'ի Թըշնամւոյն՝ գլխ գերողի :
Առ քե՛զ են բանք՝ իմ փարելի,
ո՛վ դու քաղաք՝ յոյժ պանծալի .
Օ՛ որ Կոստանդեայ՝ Թագաւորի,
շինեալ իսկիզբն՝ ասխայի :
Երկրորդ եղեալ՝ երուսաղէմ,
և Նոր հըռոմ՝ զարմանալի ·
Սիրեցելոյն՝ աշակերտի,
աթոռ գոլով՝ փոխադրելի:
Ժողովարան՝ սուրբ վըկայից,
տուն և տեղի՝ մաքրագունից .
Գահոյք հըզաւր՝ մեծ արքայի,
յերկրի Նըման՝ երկնաւորի :
Լո՛ւր ինձ և դու՝ խոնարհաբար,
ունկըն մատո՝ լալոյս ձայնի .

Զի սեփհական՝ ես քո էի,
մայրաքաղաք՝ քում վիճակի.
'Ի քէն շինեալ՝ յիս տաճարի, ե̄
անուանակիր՝ քոյդ խորանի.
Հանգոյն վերին՝ ըն սիովնի,
անհամեմատ՝ երկրաւորի:
Բայց այժմ թողեր՝ զիս ամայի,
իբրև ըզքու՝ աւերակի.
Կամ որպէս մարդ՝ անաւգնական,
և 'ի մեռեալս՝ անյիշելի:
Զոր պաղատիմ՝ զարթուցանել,
ըզզաւրութիւնդ՝ անվանելի,
Հատուցանել՝ բազմապատիկ,
ըզվրէժ 'ի ծոց՝ իմոյն նեղչի:
Ահա՛ գոչեմ՝ առ դրունըս քո,
մայրաքաղաքդ՝ Եգիպտոսի.
Աղէքսանդրեա՝ սրբ ցանկալի,
անուանակիր՝ քում շինողի:
Որ ես աթոռ՝ դու Մարկոսի,
մեզ աւետեաց՝ քարոզողի.
Որ և դրախտին՝ ա̃ծայնոյ,
տունկ բանաւոր՝ 'ի քեզ տընկի.
Արմատենիք՝ ծաղկեալ 'ի տան, ծ
հոյլք արդարոց՝ ո̃ն ընծայի.

Եւ որպէս մայրք՝ լքեալ անուանս,
Են մնացունք՝ քում նահանգի.
Հրեշտակերամք՝ և խաչակիրք,
և անմարմնոց՝ նմանք յերկրի :
Հիմն և արմատ՝ ուղղափառաց,
տարամերժող՝ հերձուածողաց,
Էին գումարք՝ հայրապետաց,
որ առ ՚ի քոյդ՝ նախագահէր.
Թէպէտ և չեն՝ այժմ ՚ի մէջն,
այլ լոկ երամ՝ են գիշերի :
Քանզի եղեր՝ և դու այրի,
կարծեմ նըման՝ ինձ ողբալի.
Երբեմն էաք՝ մեք ըղձալի,
բայց այժմ եղաք՝ յոյժ եղկելի :
Որով հայցեմ՝ ով բաղձալի,
Է՛լ ողբակից՝ ինձ յայսմ վայրի.
Օ՛ի հաւասար՝ համագունդակի,
անաւրինաց՝ եղաք գերի :
Կ Արդ մըխիթար՝ յայսմ աղէտի,
մեզ երկոցունցս՝ այս լինիցի.
Մաքուր մաղթանս՝ աղերսալի,
մատուցանել՝ տեր արարչին :
Օ՛ի բարկութիւնն՝ որ ըստ մեղաց,
՚ի քաղցրութիւն՝ փոխարկեսցի :

՚Ի տեսանել՝ մեզ ըղձալի,
ւ՚ի Թըշնամիս՝ լինել չարի ·
Թէ աստանաւր՝ հաճոյասցի,
և եթէ անդ՝ հատուցանի,
Փափագ ըղձից՝ մեր կատարի,
պարգեւողէն՝ յամենայնի :
Բանիւ ղատմամբ՝ ընդ քեզ կացիմ,
ո՛վ Անտիոք՝ քոյր սիրելի ·
Առաքելոց՝ տուն և տեղի,
յաւետարան՝ ըն մատթէի ·
Յորում անունն՝ ըսքանչելի,
Նախ առաջին՝ ՚ի քեզ դընի ·
Որ քրիստոնեայն՝ վերակոչի,
երկրպագուաց՝ ըս քրիստոսի :
Ի՛մ մերձաւոր՝ և անձկալի,
յուրախութեան՝ ժամանակի,
Ընդէր չհասեր՝ վաղվաղակի,
ինձ ՚ի Թիկունս՝ աւգնականի ·
Այլ Թոյլ ետուր՝ վասըն խեթի,
մատնել ՚ի ձեռս՝ անաւրինի :
Արդ լո՛ւր իմոյս՝ դառըն ձայնի,
և լե՛ր կցորդ՝ այրման սըրտի ·
Լա՛ց ընդ լալիս՝ յամենայնի,
լե՛ր տըրտմակից՝ Թախծեալ սըրտի :

Ըստ առաքելոյն՝ սուրբ հրամանի,
լալ ընդ լացող՝ սրն վրշտալի:

Սրդ 'ի սորին՝ կողմ աշխարհի,
զոր խաւսեցաք՝ըս շատասցի.
Բայց բանըս մեր՝ փոփոխեցի,
յերս արեւու՝ վերադարձցի.
Ար մեծըն Հայք՝ տուն թորգոմի,
յազգ եւ ծընուն՝ դըն յաբեթի.
Մ՚նդ ուր աթոռ՝ պարթեւազանց,
թագաւորացն՝ արշակունի:
ձ̄ Յորում էի՝ 'ի սահմանի,
յառաջագոյն՝ որպէս ասի.
'Ի յաբգարու՝ թագաւորէ,
նոցունց շինեալ՝ ես լինէի:
Նա եւ նըման՝ գոլ վիճակի,
առաքելոյն՝ թադէոսի.
Յորմէ բղխեալ՝ ծաղիկ բարի,
'ի շառաւիղ՝ գաւազանի.
Գրիգորիոս՝ պարթեւազին,
լուսաւորիչն՝ այնմ աշխարհի.
Խոստովանող՝ըն քրիստոսի,
եւ մարտիրոս՝սըն կենդանի:

Եւ արդ ո՛վ քեզ՝ բանիւ բերիմ,
հայաստանեա՛յց՝ եկեղեցի.
Ցորում կաթեաց՝ շողն երկնային,
զպաղըն հալեաց՝ ըզհիւսիսի:
Լո՛յսն անըստուեր՝ ծաւալեցաւ,
և ճառագայթն՝ անճառելի.
Սաստի՛կ եհար՝ ուռամբ ոսկի,
ձայնք հընչեցին՝ ստորինս յերկրի:
Ա՛նդ հրեշտակա՝ցըն բազմութիւնք. ՚ի
յերկնից հեղան՝ ըստ հեղեղի.
Եւ մարդկային՝ ազգ երկրածին,
վերասլացան՝ յեթերըն երկնի:
Որ անապատ՝ էիր վայրի,
եղեր նըման՝ փըթթեալ ծաղկի.
Եւ կուսական՝ արեամբ ներկեալ,
պայծառացար՝ ՚ի գոյն վարդի.
Որդիս ծընար՝ աւազանի,
որ քան զաւազ՝ շա՛տ էր ծովի.
Դիեցուցեր՝ կաթն ՚իս տենէ,
սնուցեր արեամբ՝ըն կենդանի.
Դաստիարա՛կ՝ մանկանց բարի,
տալով զաւըրէն՝սըն մովսէսի.
Եւ կերակուր՝ կատարելոց,
զաւետարան՝ըն քրիստոսի:

Յայտնեալ էիր՝ երանելի,
այսու բնաւից՝ դու ցանկալի .
Երկնաւորաց՝ և երկրայնոց,
և կենդանեաց՝ բոլորի սեռի :
Ճ Բայց հարցանեմ՝ ով բաղձալի,
բանիւ խնդրեմ՝ պատասխանի .
Տեղեկացո՛ ՝ զիս հաւաստի,
հարցանելեացս՝ այս ըստ կարգի :
Այժմ ո՞ւր է քո՝ թագըն զարդի,
և կամ պըսակ՝ կըրն հրաշալի .
Ո՛ւր զարդարանքն՝ ըն դըշխոյի,
հարսին որդւոյ՝ թագաւորի :
Ո՛ւր պաճուճանքն՝ հարսնարանի ;
կամ ոսկեհուռն՝ վերջաւորի .
Ե՛ր չէ՞ փեսայն՝ ’ի խորանի,
կամ փեսայակերքն՝ ’ի տաճարի .
Ո՞ւր են մանկունքն՝ առագաստի,
զի ոչ հընչեն՝ զերգըն ըղձաւթի .
Զձա՛յնը լըսեմ՝ ոչ հարկանեն .
զերգըն հընչըւն՝ աւրհնանացի :
Ո՛ւր պարպարանք՝ եղանակեն,
զե՛րգը ’ի քեզ՝ ոչ զենանին .
Կամ մատուռնեակ՝ քըրն բամբակլին,
զի ոչ բաղխեն՝ զանայն զինին .

Ո՜ւր բարեկամք՝ ընդ զուարճակցին, ՃԺ
ընդ գիւտ որդւոյն՝ պատանւոյն․
Կամ տարածեալ՝ գիրկ հայրենին,
առ ՚ի համբոյր՝ մեղաւորին:
Ո՛ւր քաղցրաձայնն՝ երաժշտի,
կամ գեղգեղումն՝ եղանակի․
Ո՛ւր ընթերցողք՝ ըն սուրբ տառի,
կամ վարդապետքն՝ ՚ի հանդիսի․
Ո՛ւր է աթոռ՝ հայրապետին,
կամ քահանայքն՝ ՚ի սուրբ բեմի․
Ո՛ւր սարկաւագքն՝ են ՚ի սպասու,
կամ պաշտօնեայք՝ պատարագի․
Ո՛ւր են խընկոցն՝ ՚ի քեզ բուրմունք,
աներեւոյթ՝ ւերեւելի․
Կամ ժողովեալ՝ ըն զուարթունս,
յաւուր տօնի՝ ցըն տերունի:
Ո՛ւր են գահոյք՝ թագաւորի,
վաղարշապատ՝ քո քաղաքի․
Կամ նախարար՝ քըն արքայի,
այրարատեան՝ նըդ գաւառի․
Ո՛ւր են իշխանքն՝ որ առաջի, ՃԻ
կամ զինուորքն՝ որ են մերձի․
Ո՛ւր զաւրավարքն՝ յաղթաբերին,
կամ լէգէոնքն՝ ՚ի ճակատի․

Յայնժամ էիր՝ երանելի,
այսու ընաւից՝ դու ցանկալի.
Երկնաւորաց՝ և երկրայնոց,
և կենդանեաց՝ բոլո՛ր սեռի:
Ճ Բայց հարցանեմ՝ ո՛վ բաղձալի,
բանիւ խընդրեմ՝ պատասխանի.
Տեղեկացո՛՝ զիս հաւաստի,
հարցանելեացս՝ այս ըստ կարգի:
Այժմ ո՛ւր է քո՝ թագըն զարդի,
և կամ պըսակն հրաշալի.
Ո՛ւր զարդարանք՝ ըն զըշխոյի,
հարսին որդւոյ՝ թագաւորի:
Ո՛ւր պաճուճանք՝ հարսնարանի;
կամ ոսկեհուռն՝ վերջաւորի.
Ե՛ր չէ՛ փեսայն՝ 'ի խորանի,
կամ փեսայքըն՝ 'ի տաճարի.
Ո՞ւր են մանկունքըն՝ առագաստի;
զի ոչ հընչեն՝ զերգս ըղձութի.
Զիա՛րդ լըռեալ՝ ո՛չ հարկանեն.
զփողըն հընչո՛ղ՝ տաղաւարացի:
Ո՛ւր պարարա՛ն՝ եղնամոլին,
զիա՛րդ 'ի քեզ՝ ոչ զենանին.
Կամ մատուռակ՝ քըն բաժակին,
զի՛ ո՛չ բաշխեն՝ զանոյշ զինին.

Ուր բարեկամք՝ ըն զուարճակցին, Ճմ
ընդ գիւտ որդւոյն՝ անառակի.
Կամ տարածեալ՝ գիրկ հայրենին,
առ ՚ի համբոյր՝ մեղաւորին:
Ո՛ւր քաղցրաձայնն՝ երաժշտի,
կամ գեղգեղումն՝ եղանակի.
Ո՛ւր ընթերցողք՝ ըն սուրբ տառի,
կամ վարդապետքն՝ ՚ի հանդիսի.
Ո՛ւր է աթոռ՝ հայրապետի,
կամ քահանայքն՝ ՚ի սուրբ բեմի.
Ո՛ւր սարկաւագքն՝ են ՚ի սպասու,
կամ պաշտօնեայք՝ պատարագի.
Ո՛ւր են խընկոցն՝ ՚ի քեզ բուրմունք,
աներեւոյթ՝ ւերեւելի.
Կամ ժողովոց՝ ըն զաւմարումն,
յաւուր տաւնի՝ ցըն տէրունի:
Ո՛ւր են գահոյք՝ թագաւորի,
վաղարշապատ՝ քո քաղաքի.
Կամ նախարար՝ քըն արքայի,
այրարատեան՝ նըրդ գաւառի.
Ո՞ւր են իշխանքն՝ որ առաջի, Ճի
կամ զինուորքն՝ որ են մերձի.
Ո՛ւր զաւրականքն՝ յառաջամարտի,
կամ լեգէոնքն՝ ՚ի ճակատի.

Ո՛ւր մեծամեծքն՝ ՚ի բազմոցի,
կամ ո՛ւր սեղանն՝ ամենալի.
Ո՞ւր են ազատքն՝ ՚ի տաճարի,
կամ տեառնորդիքն՝ ՚ի ծաղկոցի:
Ահա բարձաւ՝ այս վաղագոյն,
յոյժ հեռացաւ՝ որ չերևի.
Անուրջք և երազք՝ էին յայտնի,
արդ ծածկեցաւ՝ ՚ի զարթմընի:
Այլ փոխանակ՝ այսր ամենի,
յոյժ հակառա՝ կըն տեսանի.
Քանզի նըստիս՝ ո՛րբ և այրի,
տըխուր դիմաւք՝ զերդ ՚ի սըգի:
Վասն այն ըզքեզ՝ իսկ կոչեցի,
լե՛լ սըգակից՝ ինձ յայս վայրի.
Քանզի նըման՝ քոյն ցուցանի,
իմոյս նորոգ՝ եղեալ չարի:
*Լ Արդ ուսուսցես՝ ո՛վ սիրելի,
և զիմս ողբալ՝ ըստ արժանի.
Իբրու հըմուտ՝ լալեաց բանի,
և քաջ տեղեակ՝ այրման սըրտի:
Բայց և ըզքեզ՝ յա՛յս հրաւիրեմ,
արևելեան՝ քաղաքդ Անի.
Կըցո՛րդ իմոյս՝ լինել ձայնի,
և ըսփոփիչ՝ տարակուսի:

Քանզի և դու՝ երբեմն էիր,
վայելչական՝ հարսն 'ի քաւղի
Մերձաւորաց՝ յոյժ ցանկալի,
հեռաւորաց՝ փափագելի։
Շինեալ եղեր՝ տուն արքունի,
ընտրեալ նահանգ՝ ըզ շարայի·
Թագաւորաց՝ բագրատունի,
որ 'ի ցեղէն՝ իսրայէլի·
Յազգէ սերեալ՝ մեծին դաւթի,
աստուածահաւր՝ մարգարէի·
Գեղեցկանունդ՝ զարմանալի,
որ երրակի՝ տառիւ բերի·
Երրորդութեան՝ ըն խորհրդի,
որ միշտ 'ի քէն՝ երկրպագի։
Յորում էիր՝ ժամանակի,
բերկրեալ ուրախ՝ և ցնծալի·
Որպէս այգի՝ ողկուզալի,
կամ՝ ձիթենի՝ պտղով 'ի լի·
Մանկունքդ քո՝ զուարթալի,
նըման նորոգ՝ բուրաստանի·
Դըստերքդ քո՝ պաճուճալի,
յերգ և քընար՝ միշտ 'ի խաղի·
Իսկ թագաւորք՝ քո պանծալի,
նըստեալ յաթոռ՝ թագ 'ի գըլխի։

Ըստ առաքելոյն՝ սուրբ հրամանի ,
Եւ ընդ լացող՝ սըն վըշտալի :

Սրդ 'ի սորին՝ կողմ աշխարհի ,
զոր խաւսեցաք՝ ըս շատասցի .
Բայց բանըս մեր՝ փոփոխեսցի ,
յելս արեւու՝ վերադարձցի .
Առ մեծըն Հայք՝ տուն Թորգոմի ,
յազգ եւ ծընուն՝դըն յաբեթի .
Մնդ ուր աթոռ՝ պարթեւազանց ,
Թագաւորացն՝ արշակունի :
Ճ̄ Յորում էի՝ 'ի սահմանի ,
յառաջագոյն՝ որպէս ասի .
'Ի յարքայրու՝ Թագաւորէ ,
Նոցունց շինեալ՝ ես լինէի :
Նա եւ նըման՝ գոլ վիճակի ,
առաքելոյն՝ Թադէոսի .
Յորմէ բղխեալ՝ ծաղիկ բարի ,
'ի շառաւիղ՝ գաւազանի .
Գրիգորիոս՝ պարթեւազին ,
Լուսաւորիչն՝ այնմ աշխարհի .
Խոստովանող՝ըն քրիստոսի ,
եւ մարտիրո՝սըն կենդանի :

Եւ արդ ո՛վ քեզ՝ բանիւ բերեմ,
հայաստանեա՛յց՝ եկեղեցի.
Ցորում կաթեաց՝ շողն երկնային,
զպաղըն հալեաց՝ ըղհիւսիսի:
Լո՛յսն անըստուեր՝ ծաւալեցաւ,
և ճառագայթն՝ անճառելի.
Սաստի՛կ եհար՝ ուռամբ ոսկի,
ձայնք հընչեցի՛ն՝ ստորի՛նս յերկրի:
Ընդ հրեշտակա՝ցըն բազմութիւնք. ՚ի
յերկնից հեղան՝ ըստ հեղեղի.
Եւ մարդկայի՛ն՝ ազգ երկրածի՛ն,
վերասլացան՝ յեթերըն երկնի:
Որ անապատ՝ էիր վայրի,
եղեր նըման՝ փըթթեալ ծաղկի.
Եւ կուսական՝ արեամբ ներկեալ,
պայծառացար՝ ՚ի գոյն վարդի.
Որդիս ծընար՝ աւազանի,
որ քան զաւազ՝ շա՛տ էր ծովու.
Դիեցուցեր՝ կաթն ՚ի ստենէ,
սնուցեր արեամբ՝ըն կենդանի.
Դաստիարա՛կ՝ մանկանց բարի,
տալով զաւրէն՝սըն մովսէսի.
Եւ կերակուր՝ կատարելոց,
զաւետարան՝ըն քրիստոսի:

Յայնժամ էիր՝ երանելի,
այսու բնաւից՝ դու ցանկալի .
Երկնաւորաց՝ և երկրայնոց,
և կենդանեաց՝ բոլոր սեռի :
Ճ Բայց հարցանեմ՝ ձեզ բաղձալի,
բանիւս խնդրեմ՝ պատասխանի .
Տեղեկացո՛ զիս հաւաստի,
հարցանելեացս՝ այս ըստ կարգի :
Այժմ ո՞ւր է քո՝ Թագըն զարդի,
և կամ պըսակըն հրաշալի .
Ո՛ւր զարդարանք՝ ըն գըշխոյի,
հարսին որդւոյ՝ Թագաւորի :
Ո՛ւր պաճուճանք՝ հարսնափրանի ;
կամ ոսկեհուռն՝ վերջաւորի .
Ե՞ր չէ՛ փեսայն՝ 'ի խորանի,
կամ փեսաւէրքըն՝ 'ի տաճարի .
Ո՞ւր են մանկունքըն՝ առագաստի ;
զի ոչ հընչեն՝ գերգըն բըլբուլթի .
Զ՚իմրդ լըռեալ՝ ո՛չ հարկանեն .
զփողըն հընչո՞ղ՝ տարփանացի :
Ո՛ւր պարարա՛կ՝ եղանակըն ,
զի՛արդ 'ի քեզ՝ ոչ զենանին .
Կամ մատաղուտ՝ քըն բաժակըն,
զի՛ ոչ բաշխեն՝ զանոյշ գինին .

Ուր բարեկամք՝ ընդ զուարճակցեմ, ՃԺ
ընդ գիւտ որդւոյն՝ պանդխտակի․
Կամ տարածեալ՝ գիրկ հայրենին,
առ ՚ի համբոյր՝ մեղաւորին:
Ո՛ւր քաղցրաձայնն՝ երաժշտին,
կամ գեղգեղումն՝ եղանակի․
Ո՛ւր ընթերցողք՝ ըստ սուրբ տառի,
կամ վարդապետքն՝ ՚ի հանդիսի․
Ո՛ւր է աթոռ՝ հայրապետին,
կամ քահանայքն՝ ՚ի սուրբ բեմի․
Ո՛ւր սարկաւագքն են ՚ի սպասու,
կամ պաշտօնեայք՝ պատարագի․
Ո՛ւր են խընկոցն՝ ՚ի քեզ բուրմունք,
աներեւոյթ՝ ու երեւելի․
Կամ ժողովաց՝ ըն գումարումն,
յաւուր տօնի՝ ցըն տէրունի:
Ո՛ւր են գահոյք՝ թագաւորի,
վաղարշապատ՝ քո քաղաքի․
Կամ նախարար՝ քըն արքայի,
այրարատեան՝ նորա գաւառի․
Ո՞ւր են իշխանքն՝ որ առաջի, Ճե
կամ զինուորքն՝ որ են մերձի․
Ո՛ւր զաւրականքն՝ յաղթաւորեալ,
կամ լեգէոնքն՝ ՚ի ճակատի․

Ո՛ւր մեծամեծքն՝ 'ի բազմոցի,
կամ ո՛ւր սեղանն՝ ամենայն .
Ո՞ւր են ազատքն՝ 'ի տաճարի,
կամ տեառնորդիքն՝ 'ի ծաղկոցի :
Ահա բարձաւ՝ այս վաղագոյն,
յոյժ հեռացաւ՝ որ չերեւի .
Անուրջք ւ երազք՝ էին յայտնի,
արդ ծածկեցաւ՝ 'ի զարթմընի :
Այլ փոխանակ՝ այսր ամենի,
յոյժ հակառա՝ կըն տեսանի .
Քանզի նըստիս՝ ո՛րբ և այրի,
տըխուր դիմաւք՝ գերդ 'ի սըգի :
Վասն այն ըղքեզ՝ իսկ կոչեցի,
լե՛լ սըգակից՝ ինձ յայս վայրի .
Քանզի նըման՝ քոյն ցուցանի,
իմոյս նորոգ՝ եղեալ չարի :
ԽԼ Արդ ուսուցես՝ ո՛վ սիրելի,
և զե՛մս ողբալ՝ ըստ արժանի .
Իբրու հըմուտ՝ լալեաց բանի,
և քաջ տեղեակ՝ այրման սըրտի :
Բայց և ըզքեզ՝ յա՛յս հրաւիրեմ,
արեւելեան՝ քաղաքդ Անի .
Կըցո՛րդ իմոյս՝ լե՛նել ձայնի,
և ըսփոփիչ՝ տարակուսի :

Քանզի և դու՝ երբեմն էիր,
 վայելչական՝ հարսն 'ի քաւղի
Մերձաւորաց՝ յոյժ ցանկալի,
 հեռաւորաց՝ փափագելի։
Շինեալ եղեր՝ տուն արքունի,
 ընտրեալ նահանգ՝ ըզ շարայի·
Թագաւորաց՝ բագրատունի,
 որ 'ի ցեղէն՝ իսրայէլի·
Յազգէ սերեալ՝ մեծին Դաւթի,
 աստուածահայր՝ մարգարէի·
Գեղեցկանունդ՝ զարմանալի,
 որ երրակի՝ տառիւ բերի·
Երրորդութեան՝ ըն խորհրդի, Ճխ
 որ միշտ 'ի քէն՝ երկրպագի։
Յորում էիր՝ ժամանակի,
 բերկրեալ ուրախ՝ և ցնծալի·
Որպէս այգի՝ ողկուզալի,
 կամ ձիթենի՝ պտղով 'ի լի·
Մանկունըք քո՝ զուարթալի,
 նըման նորոգ՝ բուրաստանի·
Դըստերըք քո՝ պաճուճալի,
 յերգ և քընար՝ միշտ 'ի խաղի·
Իսկ Թագաւորըք՝ քո պանծալի,
 նըստեալ յաթոռ՝ Թագ 'ի գըլխի։

Եւ դաւրականքն՝ աստի ւանտի,
կալով 'ի սպաս՝ իւր հրամանի:
Նա և որդիք՝ ըղ օրինի,
Նըման դասուց՝ ըն հրեղինի.
Ցարմարապէս՝ յաւրինուածով,
կաթուղիկէ՝ եկեղեցի:
Այն որ հանդէս՝ և հաւասար,
վերնականոյց՝ ըն խորանի:
ձծ Հայրապետք՝ ւեպիսկոպոսք,
և քահանայք՝ ւայլք ըստ կարգի.
Իւրաքանչիւր՝ յիւրում դասի,
պատշաճաւորն՝ յայն տաճարի:
Օ՛ որ թէ ասելն՝ հարկ լինիցի,
է դժուարին՝ ւերկարելն.
Եւ անաւգուտ՝ այժմոյս բերի,
յորոց 'և չէ՝ մի 'ի միջի:
Քանզի անցին՝ ըստ երազի,
որպէս ծաղիկ՝ ամառայնի.
Եւ այժմ ո՛չ են՝ ւո՛չ երևի,
ըստ գրեցելոյն՝ 'ի սաղմոսի.
Իբր ըղձորդեալ՝ յորդ վտակի,
գարնանաբեր՝ հեղեղատի.
Կամ գլուուցեալ՝ պըղպըջակի,
որ ընդ լինել՝ըն պատառի:

Սուրբն անողորմ՝ անաւրինի ,
որ մեր արեանս՝ էր 'ի սովի .
Որ չէ՛ յագեալ՝ և ոչ յագի ,
մինչև 'ի գալ՝ կատարածի .
ԽԼ Նո՛յն նա եհաս՝ ուրեմն 'ի քեզ ,
որպէս յիս յայս՝ ժամանակի .
Հընձեաց զորայն՝ անդաստանի ,
կանաչաւորն՝ և 'ի հասկի .
Օ այգին խըլեաց՝ արմատաքի ,
մերկեաց յոստոցն՝ ըղձիթենի .
Եհեղ զարիւն՝ սրբոց յերկրի ,
հոսեաց նըման՝ ջրոյ գետի :
Արար զիա՛կ՝ անթըւելի ,
անթաղ 'ի կուր՝ գէշ գազանի .
Քահանայից՝ ըն. քրիստոսի ,
արեամբ ներկեաց՝ զեկեղեցի .
Սարկաւագաց պաշտաւնէից ,
մարմինք անկեալ՝ մէջ փողոցի :
Եւ այլ բազում՝ որ ոչ թըւի ,
և է ասելն՝ անկարելի .
Որ քեզ հասին՝ յայնըմ վայրի ,
բոլոր ըսմեն՝ մասունք չարի .
Եւ արարին՝ ըզքեզ գերի ;
քան ըզսաղեմն՝ այլ աւելի :

ԽԶ Վասն այսորիկ՝ ով անձկալի ,
որ ես ներհուն՝ այսր ածենի ․
՚Ի քոյն յայնժամ՝ խիստ աղետի ․
Ծանիր և գիմս՝ ողորմելի ․
Եւ որպէս փորձ՝ տարակուսի ,
լեր տըրտմակից՝ ինձ յայս վայրի ․
Քանզի նըման՝ յոյժ տեսանի ,
իմըս քոյոյն՝ հասեալ չարի ։
Արդ ժողովեա՝ զդըստերըս քո ,
վասն իմ ՚ի լաց՝ նիստ ու՚ի սըգի ․
Գոչեա ձայնիւ՝ կականելի ,
շարժեա ՚ի յողբ՝ զամեն հոգի ․
Զի զովայութեան՝ այրման սըրտի ,
ոչ է այլ ինչ՝ քան այս լինի ․

Բայց իմ աղէտս՝ այս ցաւալի ,
ոչ փոքրագոյն՝ դեղով բուժի ․
Եւ ոչ միով՝ տեղեաւ փակի ,
կամ մասնաւոր՝ մարդկամբ սփոփի ։
Այլ կարեկից՝ այսր աղէտի ,
պարտ է կոչել՝ աղերսալի ,
ԽԷ Զչորեքծագեան՝ կողմ աշխարհի ,
ուր ընդ հանուր՝ մարդկան որդի ․

Օ՛ արեւելք՝ արեւմըտիւք,
և ըզհարաւ՝ ընդ հիւսիւսի ·
Առ որս գոչեմ՝ ձայնիւ գուժի,
լալով խաւսիմ՝ զայս ասելի ·
Թէ ա՛զգք ամէն՝ բանաւորի,
ժողովեցէ՛ք՝ ՚ի մի՛ վայրի ·
Ա՛րք և կանայք՝ հարք և որդիք,
հարսն և փեսայ՝ առագաստի ։
Տըղայք մանկունք՝ ւերիտասարդք,
ծերք և հանուր՝ չափ հասակի ։
Թագաւորք՝ հանդերձ զաւրաւք,
պէտք և իշխանք՝ տեարք աշխարհի ·
Հայրապետք՝ տեսուչ հաւտի ;
կարգեալ իշխանք՝ յեկեղեցի ·
Քահանայք՝ սարկաւագաւք,
և խումբ հանուրց՝ գղերիկոսի ·
Վանականք՝ յանապատի,
որք անմարմին՝ էք ՚ի մարմնի ։
Հո՛յլք իմաստուն՝ սուրբ կուսանաց, ձղ
որ ցեղակից՝ էք սրովբէի ·
Դա՛սք հանճարեղ՝ վարդապետաց,
և քաղցրաձայն՝ պաշտաւնէից ·
Օ՛ որս ողբակի՛ց՝ ինձ հրաւիրեմ,
յորդւոց իմոց՝ կոտորածի ։

Լացէ՛ք լացէ՛ք՝ բարձըր ձայնիւ,
առ հասարակ՝ յամենայնի.
Օ՜ն ողբացէ՛ք՝ կողկողալի,
որ էք ծընունդ՝ աւազանի:
Եղեսիէ՛՝ Ուռհայ քաղաք,
որդեկորոյս՝ որբ և այրի.
Կանչե՛մ առ ձեզ՝ ձայն կանացի,
կականալեր՝ ողորմելի.
Օ՜ քաւղս 'ի գլխոյս՝ մերկանալով,
զե՛մ պատառեմ՝ ծածկոյթ զարդի.
Փետե՛մ ըզվարսս՝ իմ ցանկալի,
խըզեմ ըզհե՛րս՝ անխնայելի.
Քարամբ ծեծեմ՝ զկուրծըս սըրտի,
բաղխեմ զերե՛սս՝ իմ յապտակի:
Մ Նըստե՛մ 'ի սուգ՝ 'ի տան մըթի,
որպէս աւրէն՝ էսգաւորի.
Եւ փոխանակ՝ որդան զգեստի,
սեա՛ւ ըզգենում՝ գոյն տըխրելի.
Հեղո՛ւմ արտաւսր՝ անչափելի,
յորդ և առատ՝ նըման գետի:
Քանզի առա՛կ՝ եղէ յերկրի,
տիեզերաց՝ նախատելի.
Եւ անցաւորք՝ ճանապարհի,
վա՛յ 'ի վերայ՝ ասեն վայի:

Զի ո՛չ ծածուկ՝ է ի տեղի,
կամ 'ի յանկեան՝ ինչ Թագրստի,
Այլ 'ի գետիցն՝ որ յաղենի,
էի բազմեալ՝ ես 'ի միջի.
'Ի յեփրատայ՝ և տիգրիսի,
որ միջագետք՝ անուանէի.
Արքայարան՝ մեծ. արքայի,
հայ ուասորուց՝ Աբգարոսի:
Արդ նախ ասեմ՝ զայն որ կրեցի,
'ի ձեռանէ՝ տ̃ն ըզքարի,
Ապա զչարիսն՝ որ պատահեաց, Մ̃ծ
ինձ ըստ մեղաց՝ յանկարծակի:
Դո՛ւք հեզաբար՝ աստ մատուցէք,
զականջըս ձեր՝ իմոյս բանի.
Զոր ծանուցից փոքր 'ի շատէ,
ձեզ ըզգանգատս՝ իմ ըստ կարգի:
Ես մա՛յր էի՝ բազմորդութեան,
անթիւ ծընայ՝ դուստր և որդի.
Զորս մայրաբար՝ դարմանեցի,
խստեանց իմոց՝ կաթն արբուցի.
Գեղեցկատիպ՝ յաւրինեցի,
վայելչապէս՝ զարդարեցի:
Քանզի երկիր՝ պարարտ էի,
աղբիւր կաթին՝ յորդ բըղխէի.

Աւետաբեր՝ նըման վայրի ,
ւայլ գերագոյն՝ որպէս Թւէի ·
Բիւր բարութեամբ՝ լցեալ կայի ,
'ի զանազան՝ բերմունս երկրի :
Ջ՛ուր կենդանի՝ յինէն բըղխէր ,
զուարթատեսիլ՝ բոյսս յաւրինէր ·
մի Ըզբուրաստանս՝ արբուցանէր ,
և ըզմարդիկ՝ ուրա՛խ առնէր :
Ծո՛վս 'ի միջի՝ իմ ծածանէր ,
քաղցրիկ աւդով՝ ըն ծիծաղէր ·
Զաղտեղութիւն՝ տըղմին մաքրէր ,
ըզհրապարակ՝ սըն զարդարէր :
Բազմազունի՝ տունկ յաւրինէր ,
որպէս ըզդրախտն՝ որ յեդեմ էր ·
Սաղարթաբեր՝ ծաւալք ծաղկէր ,
առատագոյն՝ պըտղաւէտէր :
Տերեւախիտ՝ հեզիկ շարժէր ,
հոտ անմահից՝ յիւրմէն բուրէր ·
Նարդոս քըրքում՝ ինձ ընծիւղէր ,
վարդ մանուշակ՝ վերաբերէր :
Առաւաւտեան՝ ցաւղն իջանէր ,
ոսկենըման՝ ճաճանչ փայլէր ·
Անհամեմատ՝ յերկրէ նա՛ էր ,
պըտղովքն ամէն՝ զոր ընծայէր :

Զոր և ասել՝ ոչոք կարէր,
մի առ միոյ՝ թէ և կամէր :
Զի զանդաստանս՝ իմ թէ գործէր, մէ
ոք երկրածին՝ և սերմանէր,
Հարիւրաւոր՝ վաթսունաւոր,
կամ երեսուն՝ պտղաբերէր :
՚Տոհմականաւք՝ զոր ընծայէր,
բազմաբեղուն՝ բարիս բերէր ·
Ցրտեմարա՝նըս ժողովէր,
այնու զորդիսն՝ իմ կերակրէր ·
Զամենեսեան՝ ուրախ առնէր,
՚ի բիւր բարիսն՝ որ ընծայէր :
Բայց թէ ըզդիրս՝ իմ յանգաւոր,
ոք պատմեսցէ՝ պատշաճաւոր,
Կարծեմ թէ չէ՝ նըմանաւոր,
այս քաղաքացս՝ որ երկրաւոր :
Լայն և արձակ՝ նըստեալ յաթոռ,
որպէս ՚ի կա՝ռըս թագաւոր ·
Կամ թագուհի՝ յոյժ գեղաւոր,
ոսկետըրտուն՝ և ճամկաւոր ·
Փողփողելով՝ ՚ի վերջաւոր,
պայծառազգեստ՝ և պըճնաւոր ·
Շուրջանակի՝ պարառաւոր, մխ
պարիսպ ածեալ՝ լայն և ամուր :

Աւետաբեր՝ նըման վայրի ,
ւայլ գերագոյն՝ որպէս Թուէի ·
Բիւր բարութեամբ՝ լցեալ կայի ,
’ի զանազան՝ բերմունս երկրի :
Ջուր կենդանի՝ յինէն բղխէր ,
զուարթատեսիլ՝ բոյսս յառըինէր ·
մի Ըզբուրաստանս՝ արբուցանէր ,
և ըզմարդիկ՝ ուրախ առնէր :
Ծովն ’ի միջի՝ իմ ծածանէր ,
քաղցրիկ աղդով՝ըն ծիծաղէր ·
Զաղտեղութիւն՝ տըղմին մաքրէր ,
ըզհրապարակ՝ սըն զարդարէր :
Բազմազունի՝ տունկ յաւըինէր ,
որպէս ըզդրախտն՝ որ յեդեմ էր ·
Սաղփըթաբեր՝ ծաւալք ծաղկէր ,
առատագոյն՝ պըտղաւետէր :
Տերեւախիտ՝ հեզիկ շարժէր ,
հոտ անմահից՝ յիւրմէն բուրէր ·
Նարդոս քըրքում՝ ինձ ընծիւղէր ,
վարդ մանուշակ՝ վերաբերէր :
Առաւաւտեան՝ ցաւղն իջանէր ,
ոսկենըման՝ ճաճանչ փայլէր ·
Անհամեմատ՝ յերկրէ նա էր ,
պըտղովքն ամէն՝ զոր ընծայէր :

Զօր և աւեր՝ ուշոք կարէր,
մի առ միոյ՝ թէ և կամէր:
Զի զանգաստանս՝ իմ թէ գործէր, Մլ
ոք երկրածին՝ և սերմանէր,
Հարիւրաւոր՝ վաթսունաւոր,
կամ երեսուն՝ պտղաբերէր:
՚Տոհմականաւք՝ զոր ընծայէր,
բազմաբեղուն՝ բարիս բերէր.
Ցըշտեմարա՝նըս ժողովէր,
այնու զորդիսն՝ իմ կերակրէր.
Զամենեսեան՝ ուրախ առնէր,
՚ի բիւր բարիսն՝ որ ընծայէր:
Բայց թէ ըզդէրս՝ իմ յանգաւոր,
ոք պատմեսցէ՝ պատշաճաւոր,
Կարծեմ թէ չէ՝ նըմանաւոր,
այս քաղաքացս՝ որ երկրաւոր:
Լայն և արձակ՝ նըստեալ յաթոռ,
որպէս ՚ի կա՝ռըս թագաւոր.
Կամ թագուհի՝ յոյժ գեղաւոր,
ոսկետըրտուն՝ և ճամկաւոր.
Փողփողելով՝ ՚ի վերջաւոր,
պայծառազգեստ՝ և պըճնաւոր.
Շուրջանակի՝ պարառաւոր, Մխ
պարիսպ ածեալ՝ լայն և ամուր:

Աշտարակաւք՝ բարձր ահաւոր ,
իմաստապէս՝ ւարուեստաւոր .
Որպէս գըլուխ՝ըն դիպաւոր ,
մակ հաւասար՝ անձին բոլոր :
Հաստահեղոյս՝ հիմամբ 'ի խոր ,
մահարձանաւք՝ պըսակաւոր .
Տունք և տաճար՝ զարմանաւոր ,
շինեալ 'ի գիրկս՝ իմ գեղաւոր .
Ցօրկք և փողոց՝ տեղ վաճառոց ,
գոյր յաւրինեալ՝ հանճարաւոր :
Բայց և զխորան՝սըն լուսաւոր ,
Թէ որպիսիք՝ յոյժ փառաւոր .
Զայն չէ ասել՝ ինձ հնարաւոր ,
կամ հողեղէն՝ մարդ երկրաւոր :
Զի երկնայնոցն՝ էր նմանաւոր ,
վերնագունին՝ հանգիտաւոր .
Զարմանազան՝ և աննըման ,
զոր չէ տեսեալ՝ ոք բանաւոր :
մծ Ա՛յդպէս կացի՝ յոյժ խընդաւոր ,
զերդ մայր որդւովք՝ բերկրեալ յորդոր .
Դուստր և որդիք՝ իմ բիւրաւոր ,
զինեւ կային՝ շուրջ պարաւոր .
Փըթթեալ վարդից՝ նըման թերթից ,
կամ գեղունակ՝ ճըղած խընձոր :

Որպէս զայգի՝ մեծ դաշտաւոր ,
կամ բարունակ՝ ողկուզաւոր ·
Իբր 'ի յանկեան՝ տունկ սորեկորթ ·
տեղւոջ պարարտ՝ և զաւրաւոր :
Եւթանասունք՝ խորհրդաւոր ,
աւանք պատեալ՝ զինև բոլոր :
Եւ ես բազմեալ՝ զերդ թագաւոր ,
կայի 'ի մէջ՝ հանդիսաւոր :

Արդ այս բարիքս՝ որ պատմեցան ,
փոքր 'ի շատէ՝ բան ճառեցան ·
Որ 'ի յանցեալ՝ դարուն ըսկսան ,
և այժմ առին՝ փոյթ ըզվախճան :
Յորում էի՝ ուրախական ,
մասին հասեալ՝ երանական ·
'Ի տեսողաց՝ ներբողական , մկ
և լըսողաց՝ զարմանական :
Բայց 'ի հասեալ՝ ներկայական ,
ժամանակիս՝ որ դիպեցան ,
Բարիքն ամեն՝ ըսպառեցան ,
և քաղցրութիւնք՝ ըն դառնացան ·
Եւ երանի՝ տալըն փոխան ,
զիս եղկելի՝ այժմիկ կարդան :

Թըշնամեաց դասք՝ըն մեր խընդան,
և սիրելեք՝ ձայնիւ ողբան.
Գլուխ՚ի վերայ՝ իմ ամբառնան,
որք ՚ի ներքոյ՝ ոտից եղան:
Ազգք որ ծառայքն՝ էին ընական,
ծընունդք որդիքն՝ աղախնական.
՚Ի սառայէ՝ փախըստական,
հագար ւորդին՝ հալածական.
Օ՛ի մի՛ ժառանգ՝ նա հայրական,
աբրահամու՝ գոլ սեփհական:
Այժմ յազատիս՝ վերայ յարեան,
հանել զտիկին՝ըս կամեցան.
մ̃հ Անժառանգել՝ զիս խորհեցան,
և հալածել՝ յորդւոց մարդկան:
Եւ թէ զի՛արդ՝ այս գործեցան,
կամ յի՛նչ իրաց՝ պատահեցան,
Ժամ է ասել՝ դէմ յանդիման,
պատմել բանիւ՝ ողբերգական:
Թէպէտ և ո՛չ՝ հընարական,
ըզքովանդակն՝ է ասել բան.
Սակայն փոքունք՝ մեզ բաւական,
յայտնել զաղէտն՝ որ դիպեցան:
Քանզի այգւոյն՝ այն պահպան,
եղ որ ըստեղծ՝ զիս իսկըզբան.

Եւ աւանդեաց՝ ինձ պատուիրան,
ուստի. և կեանք՝ անմահական:
Յայնժամ որդի՝ քըն մայրական,
մարտեան ընդ իս՝ պատրողական.
Տեսեալ ՚ի փառս՝ անզուգական,
չա՛ր նախանձու՝ բորբոքեցան:
Յերկիր հանին՝ անիծական,
փուշ և տատասկ՝ յորմէ բուսան.
Մեղաւք լցին՝ անյագական, մձ
սիրոյ մերժեալ՝ յարարչական:
Մինչև հավեւն՝ աբխական,
խընդրեաց ըզհաւտն՝ իւր բանական.
Բարձեալ ՚ի յուսն՝ աստուածական,
հանել ՚ի վեր՝ ուստի անկան:
Սակայն դարձեա՛լ՝ թըշուառացայ,
յերկնից յերկիր՝ կործանեցայ.
՚Ի բարձրութեան՝ ցըն վայր անկայ,
խոնարհեցայ՝ և ափշեցայ:
Ըզպատուիրան՝ ըն մոռացայ,
և յաւրինա՝ ցըն հեռացայ.
Բազմատեսակ՝ մեղաւք լցայ,
և չար գործովք՝ աղտեղացայ:
Սողոմոնեան՝ խորան եղայ,
և կեղարու՝ անուանեցայ.

Քանզի խէթիւ՝ յիս նայեցաւ,
լոյսն արեւուն՝ և սեւացայ:
Արդ վա՛յ ասեմ՝ ինձ ըստ դաւթայ,
քանզի յերկար՝ պանդխտեցայ.
Իսկ ըզքանէ՝ յորմէ ընկայ, մղ
լինել ազգին՝ ցեղին հռովմայ:
Յայնժամ յարեան՝ 'ի յիմ վերայ,
ազգ և ծընուն՝դըն հագարայ.
Յառաջ զորդիսն՝ իմ զոր ծընայ,
կոտորեցին՝ 'ի յանխընայ.
Ապա զաւան՝սըն պարագայ,
որ շուրջ կային՝ զինև 'ի ձահ.
Աւերեցին՝ և քանդեցին,
հողաբըլուր՝ թողին զնոսայ:
Եւ այս 'ի յամս՝ էր ոչ սակաւ,
այլ քառասուն՝ կամ գերակայ,
Յորս 'ի յուժոյ՝ պակասեցայ,
և զաւրութեամբ՝ տըկարացայ.
Հէնք 'ի հինից՝ գային վերայ,
ասպատակաւ՝ ես գերեցայ.
Դէսպէս ցաւովք՝ հիւանդացայ,
յախտըս մահու՝ ծիւրեալ անկայ:
Եւ դեղ ցաւոցս՝ իմ ո՛չ գըտայ,
և ո՛չ բըժիշկ՝ որ զդեղըն տայ.

'Ի դըժոխոց՝ դըրունըս հասայ , Ց
Նա և յատա՝կըն մերձեցայ :

~~~~~~~~

Արդ զա́յս տեսեալ՝ բըռնաւորըն ,
և կամակոր՝ չար վըշապըն ,
Ողջայր և գայր՝ նըման աւձըն ,
և նենգաւոր՝ թիւնաւորըն ·
Առ 'ի խայթել՝ գարշապարըն ,
և հարկանել՝ գաղտնի նետըն ·
Այն որ ղաւղեալ՝ և թագուցեալ ,
ծածկեալ ունէր՝ զնենգըն 'ի մըտըն :
Եւ դարանեալ՝ գայլըն 'ի մայրըն ,
ընձըն թագչէր՝ յանապատըն ·
Որում անուն՝ իւր կոչէին ,
զանկէ́ չարեաց՝ գործաւնէըն :
Յարձակեցաւ՝ յանկարծաւրէն ,
և յեղակարծ՝ ժամանակըն ·
Յորժամ տեսըն՝ և ծանուցըն ,
զըմ զաւրականքըն՝ որ աստ չէըն :
Յա́յնժամ պատեաց՝ շուրջանակի ,
զըս պաշարեաց՝ զաւրաւք նորըն ·
Արաբացւոց՝ մո́խրականըն , իժ
որ ըստ անուանըն՝ իսկ ո́չ թուըն :
~~~~~~~~

Ելիմացէք՝ և քետացէք ,
անթիւ բազում՝ լեզէափին ·
Շամբք և հաւտիւք՝ պատեալ կային ,
անել ւանմուտ՝ զիս առնէին ·
Միշտ հանապազ՝ մարտընչէին ,
աւր ըստ աւրէ՝ զիս նեղէին ·
Ջեւ զանազան՝ փոփոխէին ,
նոքաւք ՚ի մարտ՝ վառեալ գային ։
Օ ըրահաւորք՝ մըկընդաւորք ,
ջաւշիւք ծածկեալ՝ բոլոր անձին ·
Սուսաւորք՝ աղեղնաւորք ,
նետիւք հարեալ՝ խոցոտէին ։
Պատնէշ կանգնեալ՝ մեքենայիւք ,
ըռըմբաքա՝ րըս հոսէին ·
Ծեծէին՝ հարկանէին ,
անհընարին՝ տագնապէին ։
Բայց այսոքիւք՝ ոչ կարացին ,
յաղթել քաջացն՝ որ յիս կային ·
Ճե Մինչև ՚ի յայլ՝ հընար մըտեալ ,
այն խորամանկ՝ նենգաւորին ·
Որպէս խըլուր՝ դըն փորէին ,
ներքոյ հիմանն՝ ամրականին ·
Սիւնս և նեցուկ՝ հաստատէին ,
աշտարակացն՝ և պարըսպին ·

Աւ 'ի յայրել՝ պատրաստէին,
որպէս աւրէն՝ էր այս նոցին:
Յայնժամ բարբառ՝ արձակէին,
առ ժողովուրդ՝ ըս քաղաքին.
Մի՛ յամառել՝ ասեն 'ի նմին,
զի մի՛ մահու՝ մեռանիցին.
Այլ տալ յաւժար՝ և կամովին,
զի բարութեանց՝ պատահեսցին:
Եւ զայս լուեալ՝ ժողովքին,
քաջն և արիքն՝ 'ի միասին.
Պընդէին՝ հաստատէին,
ուխտ և դաշն՝ նըս դընէին.
Ո՛չ յերկնչանալ՝ 'ի հանդիսին,
ո՛չ լըքանել՝ պատերազմին.
Ո՛չ հաւանել՝ բանից նոցին,
և ո՛չ բառնալ՝ կամաւ նըմին:
Այլ բարւոք՝ վարկանէին,
զի անգամաւր՝ մեռանիցին.
Քան թէ սրտել՝ մեծի ուխտին,
և վայելել՝ առաւրէին:
Մակաբայեանց՝ նըմանէին,
և վարդանանց՝ պատերազմին.
Միշտ առ միմեա՝ նըս ձայնէին,
աղաղակաւ՝ զայս ասէին.

Մի՛ երկիցուք՝ զանգիտելով,
ճղքարք 'ի սրոյ՝ մահկանացուին.
Եւ ընդ քաջացն՝ արիութեան,
մի՛ խառնեսցուք՝ զերկիւղ վատին:
Անո՛ւն բարի՝ ժառանգեսցուք,
որ ընթանայ՝ յազգ երկրածին.
Անդրդուելի՝ կազմել զհոգին,
վասըն յուսոյ՝ երկնաւորին:
Մեզ աւրինակ՝ բարեաց ասեն,
ունիմք բազումք՝ 'ի հանդիսին,
Յիս Ըզվըկայից՝ըն բազմութիւն,
որ քան զթիւ՝ գերազանցին:
Որք յաղթեցին՝ չար իշխանին,
երեւելոյն՝ և անյայտին.
'Ի մարդկանէ՝ այժըմ զովին,
և յաստուծոյ՝ փառաւորին.
'Ի հանդերձեալ՝ըն պըսակին,
ւ արեգական՝ նըման ծագին:
Փոքր ինչ էր վիշտ՝նըն զոր կրեցին,
անբաւ բարիք՝ որ պարգեւին.
Չարչարեցան՝ 'ի վայրկենին,
բայց ժառանգեն՝ զյաւիտենին:
Նըմանեսցո՛ւք՝ սուրբ վըկայիցն,
որ քառասունք՝ վերաձայնին.

Որք միաբան՝ ընթանային ,
յաղթող գըտան՝ յասպարիսին :
Մի՛ նըմանել՝ թո՛յլ և վատին ,
զոր բաղանի՝քըն կորուսին .
Այլ պըսակաց՝ըն տեսողին ,
իմաստախոհ՝ բանտապետին :
Հանդիսադիր՝ մերոյ մարտին , ժծ
չէ՛ 'ի ցեղից՝ հողեղինին .
Եւ ո՛չ եղաք՝ զյոյս մեր 'ի մարդ ,
մահկանացու՝ և երկրային :
Այլ զաւրագլուխ՝ըն հրեշտակաց ,
որ է. յաթոռ՝ քերովբէին ·
Նա՛ յարդարիչ՝ պատերազմին ,
և պարգևիչ՝ յաղթանակին :
Առ որ ունիմք՝ անքակտելի ,
զհաւատ և զյոյս՝ առ սիրելին ·
Յորմէ կըրկին՝ մեզ պա՛րգևի ,
թագ և պըսակ՝ բըրաբիոնին :
Զի թէ յաղթեմք՝ և պըսակիմք ,
ւանուն բարեաց՝ մեզ քարոզին ·
Եւ թէ մարմնով՝ յաղթահարիմք ,
լուսով հոգիք՝ մեր փայլեսցին ·
Ընդ արդարոց՝ըն դասեսցուք ,
յարքայութեան՝ հաւրըն վերին ,

Յանզըրաւական՝ հարսնարանին ,
զոր խոստացեալ՝ է յաղթողին :
ՃԿ .Օ՜ք թէ աստուստ՝ տարագրեսցուք,
որ հայրենեաց՝ կոչէ գետին ·
Որ թէ պայծառ՝ յերևէր լոյս ,
և վայելուչ՝ աչաց բերին :
Այլ փոխանակ՝ անցաւորիս ,
ժառանգեսցուք՝ զանանց բարին ·
'Ի փափկութեան՝ լուսոյ դրախտին ,
յորմէ անկաւ՝ մարդն առաջին ·
Յանմահութեան՝ անախտ վայրին ;
'ի սեփհական՝ մեր հայրենին :
Եւ փոխանակ՝ այս քաղաքի ,
որ է շինուած՝ սա մարդկային ,
Ունիմք շինուած՝ մեք յաստուծոյ ,
անձեռագործ՝ և երկնային ·
Որոյ հիմսն՝ Ճարտարապետ ,
ա՛ջ արարչին՝ է անեղին ·
Այն որ կամար՝ կապեաց զերկին ,
կացոյց 'ի նմա՝ զաստղս վերին ·
Ա՛յն որ զերկիր՝ ըս հաստատեաց ,
և զորս 'ի սմա՝ մինչ ոչ գոյին :
ՃՀ Արդ մեք 'ի նա՝ հաստատեսցուք ,
զյոյս և զհաւատ՝ և զերկոսին ·

Օ՜հ թէ կամի՝ և կեցուսցէ,
փա՛ռք և պատիւ՝ տացուք նըմին ·
Ապա թէ ոչ՝ զայս ախորժէ,
այլ տայ 'ի ձեռս՝ անաւրինին,
Յա՛յս առաւել՝ մեք գոհասցուք,
զի տնաւրինէ՝ մեզ ըզբարին :
Որպէս ըղձայր՝ գթած խըղճատէ,
վասըն մեղաց՝ մեր ո՛ր լինին ·
Բայց և դարձեալ՝ մըխիթարէ,
որպէս բնութիւն՝ է այս նորին :
Եւ ըզտըղայս՝ բաբելոնին,
մատնէ զաւրաց՝ քրիստոնէին .
Կալով զոտից՝ մանկանց նորին,
և հարկանել՝ պէ՛նդ ըզքարին ·
Որ քակեցէ՛ք՝ այժմ ասացին,
և մինչ 'ի հիմ՝ըն հասուցին,
Քանդեցին՝ աւերեցին,
և 'ի հիմանց՝ տապալեցին .
Օ՛երդ վաղափուլըն՝ աշտարակին, յձ
զոր շինեցին՝ դարձեալ նոքին,
Եւ կամ դըժոխքն՝ անդընդային,
զոր աւերեաց՝ աջ հըզաւրին :
Արդ նոքա զա՛յս՝ և այսպիսիս,
միշտ առ միմեան՝ըս գոչէին ·

Իբր ատամունք՝ըն փարագլին ,
բանիւ զերեար՝ըս սըրէին ·
Քաջալերէր՝ հայրըն զորդին ,
ւորդիքն ’ի մարտ՝ պատրաստէին .
Մի՛շտ հանապազ՝ քարոզէին ,
հրապարակաւ՝ և առ տընին :
Անդ ո՛չ իշխան՝ էր պատուական ,
և ո՛չ կըրտսեր՝ ’ի տեղ վերջին ,
Այլ միաբան՝ և հաւասար ,
միախորհուրդ՝ ամենեքին ·
Եպիսկոպոսք՝ և քահանայք ,
իւրաքանչիւր՝ դասք յիւր ցեղին ·
Անդրդուելի՝ կա՛լ ’ի մարտին ,
արիաբար՝ ընդ դէմ չարին :
ԺԷ Մի՛ երկընչել՝ ’ի սրոյ նոցին ,
որ սպանանէ՝ միայն զմարմին .
Այլ յա՛յնմանէ՝ զարհուրեսցուք ,
որ գեհեննին՝ տայ զերկոսին :
Միայն ըզնա՝ մեք սիրեսցո՛ւք ,
որ պըսակէ՝ զիւր սիրելին .
Համբերութեամբ՝ ստասցո՛ւք զոգին ,
վա՛րձս ընկալցուք՝ զանպատմելին :

Արդ երբեւ զա՛յս՝ բարբառէին ,
 և քաջալերս՝ միմեանց տային ·
Ահա հասցե՛ն՝ մեզ յաւգնութիւն ,
 քաջ և արի՝ զաւրքըն վերին ·
Եւ 'ի Թիկու՝նըս հայէին ,
 ընդ Ճանապարհ՝սըն դիտէին ,
'Ի գիշերի՝ և 'ի տունջեան ,
միշտ զալըստեանն՝ ակն ունէին :
Թէպէտ և ո՛չ՝ ժամանէին ,
 որոց նոքայն՝ ըսպասէին ·
Քանզի յամեալ՝ յապաղեցին ,
 որ ընդ հանուր՝ կողմանս էին ,
Գալ յաւգնութիւն՝ իմոյ կոմսին , Ն
 երկրըպագուք՝ սըրբոյ խաչին :
Վասն այնորիկ՝ յո՛յժ փութային ,
 կողմանք դասուց՝ հակառակին ·
Օի գործ ծածուկ՝ մեքենային ,
 փո՛յթ և արագ՝ վըճարեսցին :
Քանզի գիտէր՝ չա՛րըն 'ի յինքեան ,
 ո՛չ դիմամարտ՝ լինել նոցին ·
Այլ Թէ կանխեալ՝ ժամանէին ,
 յանզերծ տեղիս՝ըն փախչէին:
Բայց զի մեղաց՝ըն բազմութիւն ,
 որ միշտ առ իս՝ յաճախէին ,

Զայն որ բարեաց՝ մատունքն էին ,
զամենեսեան՝ խափանէին :
Իսկ ըղձարիս՝ մերձեցուցին ,
մինչև 'ի գլուխ՝ զայն հասուցին :
Զոր աստանաւր՝ սիրտ իմ ճըմլէ ,
ւերիկամունք՝ըս գալարին ·
Ցաւ հարկանէ՝ յորովայնիս ,
միտք և հոգիս՝ իմ այլայլին .
նժ Մինչ դեռ յիշեմ՝ զաւըն ահագին ,
և զառաւաւ՝տըն մըթագին ,
Զանլոյս ցերե՝կըն խաւարին ,
որ լուսացաւ՝նըսեմ խորին :
Ցորժամ ըղհու՝ըըն սողոմին ,
ներքուստ 'ի վեր՝ բորբոքէին ·
Ո՛չ 'ի վերուստ՝ անձրեւածին ,
այլ 'ի ստորին՝ըս փորածին .
Ցայնժամ պարիսպ՝ ամրականին ,
վերուստ 'ի վայր՝ կործանէին ,
Եւ 'ի հիմանց՝ տապալէին ,
մուտ թըշնամեաց՝ըն գործէին :
Այլ քաջ-արիքն՝ ո՛չ կասէին ,
ւո՛չ 'ի փախուստ՝ ինչ դառնային .
Բայց առ միմեան՝ըս ձայն տային ,
քաջալերեալ՝ յորդորէին .

Արխաքար՝ հաստատէին,
 զինուք յանկած՝ըն պարըսպին·
Դիմել 'ի մա՛հ՝ խրախուսէին,
 ո՛չ զանգիտել՝ 'ի սրոյ նոցին :
Այլ որպէս հաւտ՝ հովուապետին, նի
 յաղն երկնային՝ գըրոհ տային ·
Քահանայք՝ եփուտաւորք,
 սուսերաւոր՝ըք լինէին ·
Եպիսկոպոսք՝ըն պատուականք,
 'ի ձեռս առեալ՝ գնըշան խաչին,
Հա՛պա եղբար՝ըք սիրելիք,
 մի՛ զարհուրիք՝ առձայնէին.
Օ՛ մա՛հ ընտրեցէք՝ դուք քաջութեամբ,
 որ քան ըզկեանս՝ է գովելին ·
Ահա հասեա՛լ՝ է մարտադիրն,
 և յաղթանակն՝ է՛ 'ի ձեռին ·
Եւ պըսակէ՝ զքաջն և զարին,
 որ յայսմ աւուր՝ մեռանիցին :
Իսկ չարութեան՝ արբանեկին,
 զդասըն վառեալ՝ զաւրականին,
Հրատարակէր՝ 'ի լուր նոցին,
 արիանալ՝ յայնըմ մարտին :
Յորմէ պարգեւք՝ խոստմանային,
 և մեծութիւն՝ յայժ երկրային ·

ՆԼ Նա և պատիժ՝ պատուհասին ;
սպառնայր ածել՝ թոյլ և վատին :
Յայնժամ զինեալ՝րք լինէին,
գունդրք զաւրաց՝ անաստուածին,
Գազանաբար՝ յարձակէին,
մերձեալ 'ի մաւտ՝ըն պարըսպին :
Իսկ զաւրականքն՝ անյաղթելի,
որ անդանաւր՝ հասեալ կային,
Ընդ դիմամարտ՝ գոլով նոցին,
ըզհակառակ՝սըն վանէին,
Եւ որպէս փայտ՝ ինչ յանտառին,
յանաւրինաց՝ կոտորէին.
Մինչ զի զահի՝ հարկանէին,
և յետոյ ընդդէմ՝ նահանջէին :
Բայց երանի՝ զանձնէ իմմէ,
թէ բանք իմ աստ՝ դադարէին.
Եւ ոչ յառաջ՝ այլ խաղային,
Ճըմլեալ ըզսիրտ՝ըս լըսողին :
Աւաղ չէ աւգուտ՝ յայսցանէ ինձ,
բանիւ լըռել՝ զորս 'ի կարգին,
ՆԽ Իբրու արդեամբք՝ ընդ իս անցին,
չարիքս այս մեծ՝ ւանհընարին :
Քանզի յորժամ՝ ոչ կարացին,
յաղթել քաջացն՝ որ անդ կային.

Յայնժամ վերագն՝ անդընդային ,
կոչեաց զռամիկ՝ զաւրականին .
'Ի սուր յաւար՝ և 'ի գերութիւն ,
ասաց առնել՝ զամենեսին :
Եւ զայն լուեալ՝ արաբացին ,
անթիւ զաւրաց՝ բարբարոսին ,
Իբրև զեռանդ՝ պըտուտկէին ,
շըրջան առեալ՝ շուրջ քաղաքին .
Օեռամամբ յեռեալ՝ տագնապէին ,
մի՛ առ միով՝ արշաւէին .
Փողս և քոսեր՝ըս գոչէին ,
իբրև յամպոց՝ որոտային .
Զայնս ահագին՝ըս հընչէին ,
մինչ զի զերկիր՝ դըղըրդէին .
Որ վատասիրտ՝քըն վախէին ,
քաջք և արիք՝ խիզախէին .
Ոմանք 'ի մահ՝ըն դիմէին , նծ
և այլք 'ի յահէն՝ մեռանէին :
Այլ զի նուազ՝ ժողովէին ,
և ո՛չ բաւական՝ըս պարըսպին ,
Եւ այն դատեալ՝ վաստակէին ,
'ի յանդադար՝ պատերազմին .
Քանզի տեւեալ՝ ժուժկալեցին ,
եբր ամսաւրեայ՝ գոլով մարտին :

Վասն ա՛յսորիկ՝ տեղ ինչ մասին,
'ի պահպանաց՝ թափուր գըտին.
Յորում ելեալ՝ բարձրանային,
սակաւք ոմանք՝ յաշտարակին:
Իսկ ժողովուրդ՝ըք քաղաքին,
զա՛յն ինչ տեսեալ՝ զարհուրէին.
Զայնըս գուժի՛՝ արկանէին,
և 'ի փախուստ՝ըն դառնային:
Եւ ապա զի՞նչ՝ կամ ո՛րպիսի,
անդ տեսութիւն՝ դըժուարելի:
Քանզի խուժան՝ անաւրինին,
երբ ըզփախուստն՝ըն զայն տեսին,
նկ Սուսերամե՛րկ՝ըք լինէին,
մէջ քաղաքին՝ յարձակէին:
Եւ ժողովոց՝ըն բազմութիւն,
մի ըզ միոյ՝ հետ կասէին.
Որք առաջի՝ ընթանային,
մինչև 'ի դըրուն՝ըս դըղեկին:
Իսկ մարդադէմ՝քըն գազանաց,
ըզ սայրասուր՝ըն քամէին,
Եւ որպէս գայլք՝ 'ի հաւտ գառանց,
'ի մէջ նոցունց՝ անկանէին.
Առ հասարակ՝ կոտորէին,
արեան վըտակ՝ըք հոսէին.

Զերիտասարդս՝ և ըզ մանկտին,
անխնայապէս՝ խողխողէին :
Յալիս ծերոցն՝ ոչ գըթային,
ւ ոչ ՚ի հասակն՝ըն տըղային ·
Ո՛չ ՚ի պատիւ՝ քահանային,
ոչ յաշտիճան՝ հայրապետին ·
Մինչ զի արեան՝ցըն ճապաղին,
ծերոցն ալիք՝ ներկանէին :
Եւ քահանայք՝ըն խորհըրդին, նՀ
՚ի սուրբ արեան՝ կենարարին,
Զարիւնս իւրեանց՝ յայն խառնէին,
և ընդ նոսին՝ թաթաւէին :
Քանզի արեանն՝ էր ծարաւի,
և արբեցաւ՝ սուրըն նորին ·
Առիւծ գոչեաց՝ ՚ի յանտառին,
և գիշախանձ՝ արջն ՚ի բային :
Բայց ըզհանդէպն՝ ողորմագին,
որ դառնագոյն՝ է լըսողին,
Չէ՛ բաւական՝ բան ասողին,
պատմել զաղէտ՝ըն սաստկագին :
Քանզի յորժամ՝ գայլքըն մըտին,
և շունքըն լըրբք՝ պաշարեցին,
Զհաւտ ոչխարաց՝ըն ցըրուեցին,
զանմեղ գառինս՝ պատառեցին :

Յանզգուական՝ հարսնարանին ,
զոր խոստացեալ՝ է յաղթողին :
ՃԿ Օք թէ աստուստ՝ տարագրեսցուք,
որ հայրենեաց՝ կոչի գետին .
Որ թէ պայծառ՝ յերկներս ,
և վայելուչ՝ աչաց բերին :
Այլ փոխանակ՝ անցաւորիս ,
ժառանգեսցուք՝ զանանց բարին .
'Ի փափկութեան՝ լուսոյ դրախտին ,
յորմէ անկաւ՝ մարդն առաջին .
Յանմահութեան՝ անախտ վայրին ;
'ի սեփհական՝ մեր հայրենին :
Եւ փոխանակ՝ այս քաղաքի ,
որ է շինուած՝ սա մարդկային ,
Ունիմք շինուած՝ մեք յաստուծոյ,
անձեռագործ՝ և երկնային .
Որոյ հիմն՝ ճարտարապետ ,
աջ արարչին՝ է անեղին .
Այն որ կամար՝ կապեաց զերկին ,
կացոյց 'ի նմա՝ զդասըս վերին .
Ա՛յն որ զերկիր՝ ըս հաստատեաց ,
և զորս 'ի սմա՝ մինչ ոչ գոյին :
ՃՀ Արդ մեք 'ի նա՝ հաստատեսցուք ,
զյոյս և զհաւատ՝ և զերկոսին .

Զի թէ կամի՝ և կեցուսցէ,
  փառք և պատիւ՝ տացուք նըմին.
Ապա թէ ոչ՝ զայս ախորժէ,
  այլ տայ 'ի ձեռս՝ անաւրինին,
Յայս առաւել՝ մեք գոհասցուք,
  զի տնաւրինէ՝ մեզ ըղբարըն :
Որպէս ըղհայր՝ գթած խըղճատէ,
  վասըն մեղաց՝ մեր որ լինին.
Բայց և դարձեալ՝ մըխիթարէ,
  որպէս բնութիւն՝ է այս Նորին :
Եւ ըղտըղայս՝ բաբիլոնին,
  մատնէ զաւրաց՝ քըրիստոնէին.
Կալով զոտից՝ մանկանց Նորին,
  և հարկանել՝ պինդ ըղբարըն.
Որ քակեցէք՝ այժմ ասացին,
  և մինչ 'ի հիմ՝ըն հասուցին,
Քանդեցին՝ աւերեցին,
  և 'ի հիմանց՝ տապալեցին.
Զերդ վաղափուլըն՝ աշտարակըն, ճձ
  զոր շինեցին՝ դարձեալ Նոքին,
Եւ կամ դըժոխքըն՝ անդընդային,
  զոր աւերեաց՝ աջ հըզաւրին :
Արդ Նոքա զայս՝ և այսպիսիս,
  միշտ առ միմեան՝ըս գոչէին.

Իբր ատամունք՝ըն վարազին,
բանիւ զիրեար՝ըս սրբէին.
Քաջալերէր՝ հայրըն զորդին,
ւորդիքն 'ի մարտ՝ պատրաստէին.
Մի՛շտ հանապազ՝ քարոզէին,
հրապարակաւ՝ և առ տընին:
Անդ ո՛չ իշխան՝ էր պատուական,
և ո՛չ կըրտսեր՝ 'ի տեղ վերջին,
Այլ միաբան՝ և հաւասար,
միախորհուրդ՝ ամենեքին.
Եպիսկոպոսք՝ և քահանայք,
իւրաքանչիւր՝ դասք յիւր ցեղին.
Անդրդուելի՝ կա՛լ 'ի մարտին,
արիաբար՝ ընդ դէմ չարին:
ՅՂ Մի՛ երկընչել՝ 'ի սրոյ նոցին,
որ սպանանէ՝ միայն զմարմին.
Այլ յա՛յնմանէ՝ զա՛րհուրեսցուք,
որ գեհենին՝ տայ զերկոսին:
Միայն ըզնա՝ մեք սիրեսցո՛ւք,
որ պըսակէ՝ զիւր սիրելին.
Համբերութեամբ՝ ստասցո՛ւք զոգին,
վա՛րձս ընկալցուք՝ զանպատմելին:

Արդ երբև զա՛յս՝ բարբառէին ,
և քաջալերս՝ միմեանց տային ·
Ահա հասցե՛ն՝ մեզ յաւգնութիւն ,
՝քաջ և արի՝ զաւրքըն վերին ·
Եւ ՚ի թիկու՝նըս հայէին ,
ընդ ճանապարհ՝սըն դիտէին ,
՚Ի գիշերի՝ և ՚ի տունջեան ,
միշտ զաւրըստեանն՝ ակն ունէին :
Թէպէտ և ո՛չ՝ ժամանէին ,
որոց նոքայն՝ ըսպասէին ·
Քանզի յամեալ՝ յապաղեցին ,
որ ընդ հանուր՝ կողմանս էին ,
Գալ յաւգնութիւն՝ իմոյ կոմսին ,
երկրըպագուք՝ սըրբոյ խաչին :
Վասն այնորիկ՝ յո՛յժ փութային ,
կողմանք դասուց՝ հակառակին ·
Զի գործ ծածուկ՝ մեքենային ,
փո՛յթ և արագ՝ վըճարեսցին :
Քանզի գիտէր՝ չա՛րն ՚ի յինքեան ,
ո՛չ դիմամարտ՝ լինել նոցին ·
Այլ թէ կանխեալ՝ ժամանէին ,
յանզերծ տեղիս՝ըն փախչէին :
Բայց զի մեղաց՝ըն բազմութիւն ,
որ միշտ առ իս՝ յաճախէին ,

Զայն որ բարեաց՝ մասունքն էին,
զամենեսեան՝ խափանէին:
Իսկ ըղձարիս՝ մերձեցուցին,
մինչև 'ի գլուխ՝ զայն հասուցին:
Զոր աստանաւր՝ սիրտ իմ ճըմլէ,
ւերիկամունք՝ըս գալարին.
Ցաւ հարկանէ՝ յորովայնիս,
միտք և հոգիս՝ իմ այլայլին.
նժ Մինչ դեռ յիշեմ՝ զաւրն ահագին,
և զառաւաւ՝տըն մըթագին,
Զանլոյս ցերե՝կըն խաւարին,
որ լուսացաւ՝նըսեմ խորին:
Յո՛րժամ ըզհու՝րըն սոդոմին,
ներքուստ 'ի վեր՝ բորբոքէին.
Ո՛չ 'ի վերուստ՝ անձրևածին,
այլ 'ի ստորին՝ըս փորածին.
Յա՛յնժամ պարիսպ՝ ամրականին,
վերուստ 'ի վայր՝ կործանէին,
Եւ 'ի հիմանց՝ տապալէին,
մո՛ւտ թըշնամեաց՝ըն գործէին:
Այլ քաջ-արիքն՝ ո՛չ կասէին,
ւո՛չ 'ի փախուստ՝ ինչ դառնային.
Բայց առ միմեան՝ըս ձայն տային,
քաջալերեալ՝ յորդորէին.

Արիաբար՝ հաստատէին ,
զինուք յանկած՝ըն պարսպին·
Դիմել ՚ի մա՛հ՝ խրախուսէին ,
ո՛չ զանգիտել՝ ՚ի սրոյ նոցին :
Այլ որպէս հաւտ՝ հովուապետին , նի
յաղն երկնային՝ գըրոհ տային ·
Քահանայք՝ եփուտաւորք ,
սուսերաւոր՝ըք լինէին ·
Եպիսկոպոսք՝ըն պատուականք ,
՚ի ձեռս առեալ՝ զնըշան խաչին ,
Հա՛պա եղբար՝ըք սիրելիք ,
մի՛ զարհուրիք՝ առձայնէին .
Օ՛ մա՛հ ընտրեցէք՝ դուք քաջութեամբ ,
որ քան բզկեանս՝ է գովելին ·
Ահա հասեա՛լ՝ է մարտաղիրն ,
և յաղթանակն՝ է՛ ՚ի ձեռին .
Եւ պըսակէ՝ զքաջն և զարին ,
որ յայսմ աւուր՝ մեռանիցին :
Իսկ չարութեան՝ արբանեկին ,
զդասըն վառեալ՝ զաւրականին ,
Հրատարակէր՝ ՚ի լուր նոցին ,
արիանալ՝ յայնըմ մարտին :
Ցորմէ պարգեւք՝ խոստմանային ,
և մեծութիւն՝ յոյժ երկրային ·

Նա և պատիժ՝ պատուհասին ;
սպառնայր ածել՝ թո՛յլ և վատին :
Ցա՛յնժամ զինեալ՝ըք լինէին ,
գունդըք զաւրաց՝ անաստուածին ,
Գաղանաբար՝ յարձակէին ,
մերձեալ 'ի մաւտ՝ըն պարըսպին :
Իսկ զաւրականքն՝ անյաղթելի ,
որ անդանաւր՝ հասեալ կային ,
Ընդ դիմամարտ՝ գոլով նոցին ,
ըզհակառակ՝սըն վանէին ,
Եւ որպէս փայտ՝ ինչ յանտառին ,
յանաւրինաց՝ կոտորէին .
Մինչ զի զահի՝ հարկանէին ,
և յետս ընդդէմ՝ նահանջէին :
Բայց երանի՛՝ զանձնէ իմմէ ,
թէ բանք իմ աստ՝ դադարէին .
Եւ ոչ յառաջ՝ ա՛յլ խաղային ,
Ճըմլեալ ըզսիրտ՝ըս լըսողին :
Աւաղ չէ՛ աւգուտ՝ յայսցանէ ինձ ,
բանիւ լըռել՝ զորս 'ի կարգին ,
Իբրու արդեամբք՝ ընդ իս անցին ,
չարիքս այս մեծ՝ ւանհընարին :
Քանզի յորժամ՝ ո՛չ կարացին ,
յաղթել քաջացն՝ որ անդ կային .

Յայնժամ վիրագն՝ անդընդային ,
կոչեաց զռամիկ՝ զաւրականին ·
՚Ի սուր յաւար՝ ւ՚ի գերութիւն ,
ասաց առնել՝ զամենեսին :
Եւ զայն լուեալ՝ արաբացին ,
անթիւ զաւրաց՝ բարբարոսին ,
Իբրև զեռանդ՝ պրտուտկէին ,
շրջա՛ն առեալ՝ շուրջ քաղաքին ·
Օձումամբ յեռեալ՝ տագնապէին ,
մի՛ առ միով՝ արշաւէին ·
Փողս և քոսեր՝ըս գոչէին ,
երբև յամպոց՝ որոտային ·
Ձայնս ահագին՝ըս հընչէին ,
մինչ զի զերկիր՝ դղրդէին ·
Որ վատասիրտ՝քըն վախէին ,
քաջք և արիք՝ խիզախէին ·
Ոմանք ՚ի մահ՝ըն դիմէին , նծ
ւայլք ՚ի յահէն՝ մեռանէին :
Այլ զի նուազ՝ ժողովէին ,
ւ ո՛չ բաւական՝ըս պարըսպին ,
Եւ այն դատեալ՝ վաստակէին ,
՚ի յանդադար՝ պատերազմին ·
Քանզի տեւեալ՝ ժուժկալեցին ,
երբ ամսաւրեայ՝ գոլով մարտին :

Վասն այսորիկ՝ տեղ ինչ մասին,
’ի պահպանաց՝ Թափուր գըտին.
Յորում ելեալ՝ բարձրանային,
սակաւք ոմանք՝ յաշտարակին:
Իսկ ժողովուրդ՝ըք քաղաքին,
զայն ինչ տեսեալ՝ զարհուրէին.
Զայնըս գուժի՝ արկանէին,
և ’ի փախուստ՝ըն դառնային:
Եւ ապա զի՞նչ՝ կամ ո՛րպիսի,
անդ տեսութիւն՝ դըժուարելի:
Քանզի լուժան՝ անաւըրինին,
երբ ըզփախուստն՝ըն զայն տեսին,
նկ Սուսերամերկ՝ըք լինէին,
մէջ քաղաքին՝ յարձակէին:
Եւ ժողովոց՝ըն բազմութիւն,
մի ըզ միոյ՝ հետ կասէին.
Որք առաջի՝ ընթանային,
մինչև ’ի դըրուն՝ըս դըղեկին:
Իսկ մարդադէմ՝քըն գազանաց,
ըզ սայրասուր՝ըն քամէին,
Եւ որպէս գայլք՝ ’ի հաւտ գառանց,
’ի մէջ նոցունց՝ անկանէին.
Առ հասարակ՝ կոտորէին,
արեան վըտակ՝ըք հոսէին.

Զերիտասարդս՝ և ըզ մանկտին,
անխնայապէս՝ խողխողէին:
Յալիս ծերոցն՝ ո՛չ գըթային,
և ո՛չ ՚ի հասակն՝ըն տղային.
Ո՛չ ՚ի պատիւ՝ քահանային,
ո՛չ յաստիճան՝ հայրապետին.
Մինչ զի արեան՝ ցըն ճապաղին,
ծերոցն ալիք՝ ներկանէին:
Եւ քահանայք՝ըն խորհըրդին, նհ
՚ի սուրբ արեան՝ կենարարին,
Զարիւնս իւրեանց՝ յայն խառնէին,
և ընդ նոսին՝ թաթաւէին:
Քանզի արեանն՝ էր ծարաւի,
և արբեցաւ՝ սուրըն նորին.
Առիւծ գոչեաց՝ ՚ի յանտառին,
և գիշախանձ՝ արջն ՚ի բայրն:
Բայց ըզհանդէպն՝ ողորմագին,
որ դառնագոյն՝ է լըսողին,
Չէ բաւական՝ բան ասողին,
պատմել զաղէտ՝ըն սաստկագին:
Քանզի յորժամ՝ գայլքըն մըտին,
և շունքըն լըրբք՝ պաշարեցին,
Զհաւտ ոչխարաց՝ըն ցըրուեցին,
զանմեղ գառինս՝ պատառեցին:

Յայնժամ երկիւղէ՝ զարհուրէին,
բարձր 'ի դըղեակ՝ըն դիմէին :.
Իսկ չարութեան՝ արբանեկին,
որ պահապան՝ էր կըլային,
ՆԾ Ըզդըրունս ընդդէմ՝ եղեալ նոցին,
ո՛չ Թողացոյց՝ըզմուտ բերդին :
Եւ բազմութիւն՝ փախըստէին,
յահէ սըրոյն՝ խուսափէին.
Ամենեքեան՝ ա́նդ փութային,
երբ յապաւէն՝ անկանէին.
Մի ըզմիով՝ անցանէին,
առ 'ի ձեպոյն՝ տագնապէին :
Եւ զի փակեալ՝ մուտն առաջին,
և Թըշնամեաց՝ սուրըն վերջին,
Յայնժամ առ դուռ՝ըն կուտէին,
երբև ըզշեղջս՝ անհընարին.
Կամ յաւըրինակ՝ մայրեաց փայտին,
միմեանց վերայ՝ դիզանէին.
Ա՛րք և կանայք՝ ծերք և տղայք,
մանկունք ւամեն՝ չափ հասակին :
Դըստերքն 'ի մարց՝ լային դըրկին,
և ընդ լալոյն՝ նուաղէին.
Մարքն ըզտըղայսն՝ընդ գըրկէին,
ւ 'ի միասին՝ մեռանէին :

Հարքն ընդ որդւոց՝ տառապէին, նշ
Թէ փրկութեան՝ հասանիցեն.
Որդիքն ընդ հարց՝ըն ջանային,
զի ՚ի յանդորր՝ ելանիցեն:
Այլ զի չէր ոք՝ նըպաստ նոցին,
ոչ ձեռընտու՝ ՚ի յայն վայրին.
Միայն յերկինս՝ ամբառնային,
զաչըս մըտաց՝ կողկողագին:
Եւ զի խաւսել՝ ոչ կարէին,
յոգոց հանել՝ըն հեղձնուլին.
Եղբայր եղբաւր՝ ոչ աւգնէին,
և ոչ ՚ի քոր՝սըն գըթային.
Թէ և կարի՝ յոյժ սիրէին;
ւաղէկոտոր՝ իսկ լինէին.
Բայց փրկութեան՝ ձեռն ոչ տային,
զի և շարժել՝ ոչ կարէին:
Իւրաքանչիւր՝ յիւրում տեղւոջ,
ուր պատահեացն՝ անկանէին.
Եւ ՚ի շընչըն՝ նուաղութեանց,
հեղձամըղձուկ՝ անդ լինէին:
Իսկ փախըստեայքն՝ ըշտապէին, Շ
յահէ սըրոյն՝ զարհուրագին.
Եւ յանկելոց՝ դիակուտին,
կէսքն ընդ ոտիւք՝ ընթանային.

Որպէս 'ի գետ՝ կամ 'ի ծովէ,
վերայ գըլխոց՝ըն լողային :
Բայց այլազգեաց՝ըն բազմութիւն,
որ սուսերաւքն՝ 'ի հետ գային,
Իբրև գազան՝ըս վայրենիս,
'ի մէջ հաւուցն՝ անկանէին.
Իւրաքանչիւր՝ ոք ըստ մըտին,
առ յընտրութիւն՝ պարապէին :
Քանզի զոման՝ըս գերէին,
որ գեղեցիկ՝ դիմաւքն էին,
Աւ յուստերաց՝ և դըստերաց,
ընդ որ ինքեան՝քըն հաճէին.
Իսկ ըզ լըցեալ՝սըն հասակաւ,
զայն չարաչար՝ խողխողէին :
Եւ զխեղդելոց՝ դիակուտին,
մարմինսն արտաք՝ըս քարշէին.
շծ Զօրս զընէին՝ կողոպտէին,
մերկ խայտառակ՝ զայն թողուին :
Ո՛չ պատանեաւք՝ զոք պատէին,
ո՛չ վերակուս՝ արկանէին.
Աւրինաւոր՝ ո՛չ թաղէին,
և ո՛չ կոծովք՝ յուղարկէին :
Անդ ո՛չ փոյր երգ՝ քահանայի,
և ո՛չ հընչումն՝ աստուածային.

Ո՛չ պաշտ
ո՛չ սարկ
Թէպէտ յե
և յանտու
Որոց անու
՚ի դըպրո
Սակայն մ
զե յապա
Զօրս ընդ
երբև ըզգ
՚Ի գաղտն
և կերակ
Զօրմէ պ
յառաջա
Յերուսա
որք և ա
Զարեւն
որպէս հ
Ըզ քահ
առ հաս
Զորեց ա
գըլուխք
Դաղման
յունակ

Որպէս ՚ի գետ՝ կամ ՚ի ծովն,
վերայ գըլխոց՝ըն լողային :
Բայց այլազգեաց՝ըն բազմութիւն,
որ սուսերաւքն՝ ՚ի հետ գային,
Իբրև գազան՝ըս վայրենիս,
՚ի մէջ հաւտից՝ անկանէին.
Իւրաքանչիւր՝ ոք ըստ մըտին,
առ յըղտրութիւն՝ պարապէին :
Քանզի զոման՝ըս գերէին,
որ գեղեցիկ՝ դիմաւքն էին,
Աւս յուստերաց՝ և դըստերաց,
ընդ որ ինքեան՝քըն հաճէին.
Իսկ ըզ լըցեալ՝սըն հասակաւ,
զայն չարաչար՝ խողխողէին :
Եւ զխեղդելոց՝ դիակուտին,
մարմինսն արտաք՝ըս քարշէին.
շժ .Օրըս զըննէին՝ կողոպտէին,
մերկ խայտառակ՝ զայն թողուին :
Ո՛չ պատանաւք՝ զոք պատէին,
ո՛չ վերակուս՝ արկանէին.
Աւրինաւոր՝ ո՛չ թաղէին,
և ո՛չ կոծովք՝ յուղարկէին :
Ընդ ո՛չ գոյր երգ՝ քահանայի,
և ո՛չ հընչումն՝ աստուածային.

Ո՛չ պաշտանեայք՝ սաղմոսէին,
ո՛չ սարկաւագք՝ ընթեռնուին:
Թէպէտ յերկինս՝ հոգիքն ելին,
և յաստուծոյ՝ են 'ի ձեռին.
Որոց անուանք՝ըն դրոշմէին,
'ի դըպրութեան՝ կենաց գըրին.
Սակայն մարմինքն՝ անպատուէին,
զի յապաժոյժ՝ թաւալէին:
Զորս ընդ քարին՝սըն հոսէին,
երբև ըղգէշ՝ անասնային.
'Ի գազանաց՝ գիշատէին,
և կերակուր՝ շանց լինէին:
Զորմէ պատգամք՝ մարգարէին, շէ
յառաջագոյն՝ գուշակեցին.
Յերուսաղէմ՝ խաւսեալ բանին,
որք և առ իս՝ կատարէին.
Զարիւն սըրբոցն՝ յերկրէ հեղին,
որպէս հոսանք՝ ջուրց վըտակին.
Ըզ քահանայն՝ և զժողովուրդն,
առ համարակ՝ խողխողէին:
Չորից ազգաց՝ քրիստոնէից,
գըլուխք հաւտից՝ որ աստ կային.
Դաղմատեանըն՝ և թորգոմին;
յունականըն՝ և ասորին.

Սա հասարակ՝ զանձինս եդին,
մինչև 'ի մահ՝ գուն գործեցին,
Քա՛ջ և արի՝ հաւատապետին,
գործովք բարեաց՝ նըմանեցին :
Ո՛չ վարձկանաց՝ նըման փախեան,
'ի տեսլենէ՝ չար գազանին.
Եւ ո՛չ զհաւ՝ տըն մատնեցին,
և կամ զանձինս՝ ապրեցուցին.
ՀԸ Այլ քաջապէս՝ հարկանէին,
ընդդէմ գայլոյն՝ պատառողին :
Մինչ զի 'ի նմին՝ պատերազմին,
արիացեալ՝ 'ի հանդիսին,
Հռովմայեցւոց՝ հաւատապետին,
զանձն իւր 'ի մահ՝ ետ ընդ հաւտին.
Եհեղ զարիւն՝ իւր ընդ նոսին,
նըման յուդա՝ մակաբէին.
Եղէազարն՝ այն առաջին,
որ քահանայն՝ էր ըստ աւրէնին.
Բարեբարոյն՝ ըստ զովեստին,
և ծերունին՝ ըստ հասակին :
Նա և զհայոց՝ ազգաց ցեղին,
եպիսկոպոս՝ ընտրեալ նոցին.
Թէպէտ մահու՝ ոչ մատնէին,
ըստ խընամոց՝ բարերարին.

Զայն որ պահեաց՝ ՚ի մէջ կուտին,
որպէս գյոլխան ՚ի փոր կիտին.
Սակայն յոքունց՝ ՚ի հանդիսին,
յաղթող գրտաւ՝ յասպարիսին.
Անձամբ տուեալ՝ զանձն իւր ՚ի մահ, շէն
իբր յաւրինակ՝ հաւտապետին:
Բայց զի հընար՝ ո՛չ լինիցին,
զոր աստանաւր՝ կատարեցին,
Մի ըստ միոյ՝ գրել բանիւ,
չիւրաքանչիւր՝ գովեստ անձին:
Զի այս անկար՝ շարագրողին,
և անհընար՝ բանաւորին.
Ո՛չ թէ տըկար՝ միայն անձին,
և անտեղեակ՝ քերեալ տառին,
Այլ և նոցունց՝ ներ արհեստին,
որ պանծալիք՝ գոլով սովին:

Բայց մեք ՚ի կարգ՝ անդր առաջին,
դարձեալ սկըսցուք՝ աստ վերըստին.
Մինչև յանկեալ՝ վախճանեսցի,
պատմեալ աղէտս՝ ողորմագին:
Քանզի իբրև՝ շունըք հասին,
և ցուլըք գէրք՝ պաշարեցին,

Անմեղ գա՛ռանց՝ ՚ի հետ մըտին,
խեղդմամբ և սրով՝ վախճանէին :
ճթ Որք յայնմանէ՝ զերծանէին,
սակաւք ՚ի դղեակն՝ ամրանային.
Յոր հո՛ւպ եկեալ՝ բըռնաւորին,
զայս ասելով՝ բա՛ն առ նոսին.
Իմո՞ւմ թէ ոչ՝ լըսէք բանին,
և հնազա՛նդեալ՝ տայք ՚ի ձեռին,
Լինի՛ք և դուք՝ նըման սոցին,
անկեա՛լըք գէշ՝ գազանային :
Բայց նոքա ո՛չ՝ զանգիտէին,
և տալ ՚ի յանձն՝ ո՛չ առնուին,
Այլ քաջապէս՝ յո՛յժ պընդէին,
արիաբար՝ հաստատէին :
Սակա՛յն զի ո՛չ՝ յառաջագոյն,
անդ կերակուրք համբարեցին,
Եւ ո՛չ ըղջուրսն՝ որ ՚ի ներքուստ,
վերաբերեալ՝ պատրաստէին :
Նաև զաւրաց՝ քրիստոնէին,
որք ժողովեալք՝ ՚ի միասին,
Զարա՛ր տեղեակ՝ ոք ըզնոսին,
թէ ահա մերձ՝ գա՛ն և հըպին :
ճի Վասն այսորիկ՝ ո՛չ կարացին,
տեւել յերկար՝ ընդդէմ չարին,

Այլ յետ աւուրց՝ ինչ պայմանին ,
տուեալ արտաքս՝ ելանէին :
Իսկ դիւաբնակ՝ նենգաւորին ,
և խորամանկ՝ չա՛ր խաբողին ,
Զուխտըն սրտեալ՝ զոր եդ նոսին ,
որպէս բնութիւն՝ էր այս նորին :
Ընտրէր ըզդասս՝ զաւրականին ,
յորոց ունէր՝ խոց 'ի սըրտին .
Տա՛յր նըշաւակ՝ կանգնեալ յոտին ,
նետիւք խոցէր՝ իւրով ձեռին :
Զոր յաղթութիւն՝ յապագային ,
մե՛ծ վարկանէր՝ իւրոյ անձին .
Նա և վարձուց՝ փոխարէնին ,
ըստ ժանտագործ՝ աւրէնադրին :
Զինքըն կարծէր՝ ողորմելին ,
վըրէժխընդիր՝ երկնաւորին .
Որում նուէր՝ աստուածային ,
մատուցանէր՝ զարիւն նոցին .
Որպէս և բան՝ըն տէրունին , 25
յառաջագոյն՝ գուշակեցին :
Արդ երբև զայս՝ կատարեցին ,
զորս 'ի շատէն՝ փո՛քր ասացին ,
Ըզգերելոցն՝ որ գերեցին ,
և զորս արեամբ՝ սրով ըսպանին .

Օ յինչս և ըզգոյս՝ կողոպտէին,
զհարց և զհաւուց՝ զորս պահէին ·
Օ ոսկիակուռ՝ զարդ կանացին,
և զպատուական՝ հանդերձանսին ·
Օ արծաթեղէն՝ զոսկեզօծին,
զանօթ սրբոյ՝ պատարագին ·
Օ ունակ բուրման՝ անոյշ խընկին,
և զհընչեցող՝ քըշոցանին ·
Ըզ վարագոյր՝ սըն խորանին,
և զհանդերձան՝ըս սեղանին :
Օ քահանայից՝ զարդ հանդերձին,
զհայրապետաց՝ պատմուճանին ·
Ըզպատուական՝ նափորտանին,
զեմիփորոն՝ սուրբ խորհրդին :
շձ Օ ոսկէնըկար՝ տիպն ուրարին,
այն որ զուսովք՝ըն պատէին ·
Օ ականակապ՝ քառակուսին,
որ էր նըման՝ սուրբ վակասին ·
Օ բազմագունեան՝ գործ հրաշալին,
այն որ ՚ի քղանց՝ըս հանդերձին ·
Եւ զայլըն ամեն՝ որ ըստ կարգին,
որոց ողբումն՝ է յիշելին :
Որովք ՚ի տաւնըս տէրունին,
վայելչապէս՝ զարդարէին ·

Իբրեւ փեսայ՝ յառագաստին,
կամ որպէս հարսն՝ ’ի տաճարին:
Քահանայք՝ սարկաւագունք,
կարգ ըստ կարգի՝ դաս առնուին,
Եւ հայրապետն՝ այն ’ի միջի,
որպէս գլուխ՝ բոլոր հաւտին,
Շուրջանակ առեալ՝ յեկեղեցին,
մեղմաւրենակ՝ անուշ ձնձէին:
Իսկ ժողովուրդ՝ըն բազմութիւն,
արք եւ կանայք՝ որ անդ կային.
Ըզհետ հետոց՝ ընթանային, շղ
որպէս եւ հաւտն՝ ըզհետ հովուին.
’Ի մի բերան՝ փառաւորէին,
զերգս ’ի բարձունս՝ առաքէին.
Ընդ անմարմնո՝ցըն միաւորեց,
զերեք սրբութեան՝ըն հնչէին,
Օրհնութիւն՝ըն գովէին,
զմի տէրութիւն՝ դաւանէին:
Արդ փոխանակ՝ այսր ամենի,
դուք լուարուք՝ զինչ լինեցի.
Կամ դառնաբեր՝ պըտուղ չարին,
զոր ընդ որոց՝ փոխարկեցին:
Օ՜ հեթանոսքն՝ իբրեւ մըտին,
եւ զիս աւերամբ՝ զետով լըցին.

.Օ ի՜մ գեղեցիկ՝ ծընեալ զորդեան,
ա՛ստ 'ի գըրկիս՝ խողխողեցին :
Յայնժամ պըղծեալ՝ գարշապարաւ,
ըզսըրբութիւնս՝ իմ կոխեցին,
Ըզ սուրբ տաճար՝ըն պըղծեցին,
և ըզ սեղանս՝ կործանեցին :
Ո Ու զտէրունեան՝ նըշան խաչին,
ոտից կոխան՝ զայն առնէին ·
Ու ըզպատկերս՝ աստուածային,
մարմնացելոյ՝ հաւրըն բանին,
Ու զսըրբուհւոյ՝ ա̃ծածնին,
և զայլ սըրբոցն՝ որ ըստ կարգին ·
Կոխէին՝ ու անարգէին,
հայհոյութեան՝ բան ասէին :
Իսկ առաջնորդք՝ չարեաց նոցին,
որոց մամուլս՝ անուանէին,
'Ի բարձրութիւնսն՝ եղանէին,
ուր ըզ զանգակ՝սըն հընչէին ·
Զայնու մեծաւ՝ անդ գոչէին,
աղաղակաւ՝ զա՛յս ասէին ·
Թէ այսաւր քեզ՝ մե՛ծ աւետիք,
մա՛հմէտ պատգամդ՝ երկնաւորին ·
Դարձեալ առաք՝ զոր կորուսաք,
զքո սեփհական՝ զտուն և զտեղին ·

Յո՛յս մոլորեալ՝ ժողովրդոցս ,
երկրպագուաց՝ անշունչ քարին ·
Զորոց արեամբ՝ լցաք զերկիր ; ուժ
ըստ հրամանի՝ քում ղուրանին :
Ահա և քե՛զ՝ ձայն աւետեաց ,
մեծըդ մաքքա՛յ՝ տուն մահմէտին ·
Յորում է յոյսն՝ ’ի սեւ քարին ,
և հետեւում՝ըն մի ոտին :
Զի այժմ առ քեզ՝ փոփոխեսցուք ,
զերկրպագուսն՝ արեւելին ,
Ըզմոլորեալսն՝ զհետ խաչին ,
և զպաշտաւնեայ՝սըն յիսուսին :
Զայս ասելով՝ խրախճանային ,
երգս և խընճոյս՝ յաւրինէին ·
Ծա՛փըս ծափի՝ հարկանէին ,
ոտիւք վազեալ՝ կաքաւէին :
Այլք ’ի չարին՝ արբանեկաց ,
որոց ղազիքն՝ անուանէին ,
Իբրև ըզշուն՝ըս կատաղիս ,
յորսոց վերայ՝ յարձակէին ·
Զարիւնս առեալ՝ զըսպանելոցն ,
զանձինս իւրեանց՝ աւծանէին ·
Եւ զորովայն՝սըն հերձէին , ոի
զլեարդսն հանեալ՝ խածատէին ·

Եւ ըզգըլուխ՝ որն քերթէին ;
ու'ի խաչատան՝ զայն տանէին ,
Զի 'ի նոցանց՝ վարձս ընկալցին .
ընդ տպանելոց՝ըն համարէին :
Իսկ անտաւբէն՝ պինդ վէրաւրին ,
և չարաթոյն՝ բըռնաւորին .
Ա՛յն որ նըման՝ զօրալ նետին ,
եղջիւրամբարձ՝ զէմ արարչին ,
Արհամարհեաց՝ զպայծ տաճարին ,
զաստուածընկալն՝ և փըհարշալէն .
Զանտաւանակէր՝ըն յափհաննա ,
ըզ մըհկըրտիչ՝ մարգարէին .
Կամ զաւետեաց՝ քարոզ բանին ,
իբր համանման՝ զու երկաքին :
Եմուտ անդ պօրըն՝ և պըղծալին ,
արիւնահեղըն՝ և նենգօղ լըն .
Հանդերձ զաւրաւքըն՝ որ ընդ նըմին .
պաշտաւնէիւ՝քըն մահծէտին :
ոլ Եւ 'ի սեղանն՝ աստուածային ,
յոր միշտ զենոյր՝ անծորչին ,
Հարճըս նըրանայց՝ երգել 'ի նմին ,
և զինարբուս՝ ըստ հերովդին :
Անդ ուր հրեշտակ՝քըն հընչէին ,
և սերովբէք՝ սաւտանէին ,

Յոր քերովբէքն՝ ակումբ կային,
և զեսութիւնք՝ըն սարսէին.
Յորժամ երկնից՝ թագաւորին,
զալուստ լինէր՝ յեկեղեցին.
Եւ անարատ՝ և սուրբ գառինն,
հեղոյր արիւնն՝ ’ի սեղանին.
’Ի հաշտութիւն՝ հաւրըն վերին,
ւ ’ի քաւութիւն՝ մեղաւորին:
Բայց ո՛չ միայն՝ անդ առնէին,
զանարգութիւնն՝ որ ասացին,
Այլ յամենայն՝ խորանս սըրբոց,
որք սարսանաւր՝ շինեալ կային:
Յիւրաքանչիւրս՝ մըտանէին,
ըզսըրբութիւն՝ըն պըղծէին.
Գո՛րծ գարշութեան՝ անդ գործէին, ո՜խ
զոր ուսուցեալ՝ էր մահմէտին.
Օր և խաւարն՝ է աղտեղի,
լըսել ըն գո՛րշ՝ սըրբասիրի:
Օրմանս ուղտոց՝ տուն առնէին,
և զայլս իշոց՝ ւ երիվարին.
Յոմանս ինքեանք՝ բընակէին,
որ են վատթար՝ քան զանբանին:
Այդ երբև զայս՝ կատարեցին,
ըստ թոյլ տալոյ՝ բարերարին.

Առ հասարակ՝ զանձինս եղէն,
մինչև 'ի մահ՝ գուն գործեցին,
Քա՛ջ և արիք՝ հաւատապետին,
գործովք բարեաց՝ նըմանեցին:
Ո՛չ վարձկանաց՝ նըման փախեան,
'ի տեսլենէ՝ չար գազանին·
Եւ ո՛չ զհաւ՝ տըն մատնեցին,
և կամ զանձինս՝ ապրեցուցին.
ԺԷ Այլ քաջապէս՝ հարկանէին,
ընդդէմ գայլոյն՝ պատառողին:
Մինչ զի 'ի նմին՝ պատերազմին,
արիացեալ՝ 'ի հանդիսին,
Համմայեցուց՝ հաւատապետին,
զանձն իւր 'ի մահ՝ ետ ընդ հաւտին.
Եհեղ զարիւն՝ իւր ընդ նոսին,
նըման յուդա՝ մակաբէին·
Եղէազարն՝ այն առաջին,
որ քահանայն՝ էր ըստուերին.
Բարեբարոյն՝ ըստ գովեստին,
և ծերունին՝ ըստ հասակին:
Նա և զհայոց՝ ազգաց ցեղին,
եպիսկոպոս՝ ընտրեալ նոցին.
Թէպէտ մահու՝ ոչ մատնէին,
ըստ խընամոց՝ բարերարին·

Զայն որ պահեաց՝ ՚ի մէջ կուտին,
որպէս զյովնան ՚ի փոր կիտին ·
Սակայն յոքունց՝ ՚ի հանդիսին,
յաղթող գըտաւ՝ յասպարիսին ·
Անձամբ տուեալ՝ զանձն իւր ՚ի մահ, չէ
երբ յաւրինակ՝ հաւտապետին :
Բայց զի հընար՝ ո՛չ լինիցին,
զոր աստանաւր՝ կատարեցին,
Մի ըստ միոյ՝ գրել բանիւ,
չիւրաքանչիւր՝ զովեստ անձին :
Զի այս անկար՝ շարագրողին,
և անհընար՝ բանաւորին ·
Ո՛չ թէ տըկար՝ միայն անձին,
և անտեղեակ՝ քերեալ տառին,
Այլ և նոցունց՝ ներ արհեստին,
որ պանծալիք՝ գոլով սովին :

Բայց մեք ՚ի կարգ՝ անդր առաջին,
դարձեալ սկըսցուք՝ աստ վերըստին ·
Մինչև յանկեալ՝ վախճանեսցի,
պատմեալ աղէտս՝ ողորմագին :
Քանզի երբև՝ շունըք հասին,
և ցուլըք գէրք՝ պաշարեցին,

Անձեղ զառանց՝ 'ի հետ մըտին,
խեղդըմամբ և սըրով՝ փախճանելին :
ճծ Որք յայնմանէ՝ զերծանէին,
տակաւք 'ի գըետակն՝ ամըանային .
Յոր հոսող եկեալ՝ ըըածառորին ,
զայս ստեւըով՝ բըոն առ նաւին .
Խմբում թէ ոչ՝ լըւէք բանին ,
և հնազանդեալ՝ տայք 'ի ձեռին ,
Լինիք և զաւք՝ նըման սոցին ,
անկեալըք գէշ՝ գազանային :
Բայց նոքա ոչ՝ զանգիտէին ,
և տալ 'ի յանձն՝ ոչ առնուին ,
Այլ քաջապէս՝ յոյժ պընդէին ,
արիաբար՝ հաստատէին :
Ասկայն զէ ոչ՝ յառաջագոյն ,
անդ կերակուրք համբարեցին ,
Եւ ոչ ըղձուրան՝ որ 'ի ներքուստ ,
վերաբերեալ՝ պաշարատէին :
Նաև զաւրաց՝ քըիստոնէին ,
որք ժողովեալք՝ 'ի միատին ,
Չարճար տեղեակ՝ ոք ըղնոսին ,
Թէ ահա մէրձ՝ գան և հըպին :
ճկ Վասն այսորիկ՝ ոչ կարացին ,
տեւել յերկար՝ ընդդէմ չարին ,

Այլ յետ աւուրց՝ ինչ պայմանին,
տուեալ արտաքս՝ ելանէին :
Իսկ դիւաբնակ՝ նենգաւորին,
և խորամանկ՝ չար խաբողին,
Զուխտըն սրտեալ՝ զոր եդ նոսին,
որպէս բնութիւն՝ էր այս նորին :
Ընտրէր ըզգասս՝ զաւրականին,
յորոց ունէր՝ խոց 'ի սրտին.
Տայր նըշաւակ՝ կանգնեալ յոտին,
նետիւք խոցէր՝ իւրով ձեռին :
Զոր յաղթութիւն՝ յապագային,
մեծ վարկանէր՝ իւրոյ անձին.
Նա և վարձուց՝ փոխարինին,
ըստ ժանտագործ՝ աւրինադրին :
Զինքըն կարծէր՝ ողորմելին,
վրէժխընդիր՝ երկնաւորին.
Որում նուէր՝ աստուածային,
մատուցանէր՝ զարիւն նոցին.
Որպէս և բան՝ըն տէրունին, Շ̃Ն
յառաջագոյն՝ գուշակեցին :
Արդ երբև զայս՝ կատարեցին,
զորս 'ի շատէն՝ փոքր ասացին,
Ըզգերելոցն՝ որ գերեցին,
և զորս արեամբ՝ սրով ըսպանին.

Օ յինչս և ըզգոյս՝ կողոպտէին,
զհարց և զհաւուց՝ զորս պահէին.
Օ ոսկեակուռ՝ զարդ կանացին,
և զպատուական՝ հանդերձանին.
Օ արծաթեղէն՝ զոսկեզէնին,
զանսուտ սրբոյ՝ պատարագին.
Օ ուձաւէ բուրման՝ անոյշ խնկին,
և զհընչեցող՝ քըշոցանին.
Ըզ վարագոյր՝սըն խորանին,
և զհանդերձան՝ըս սեղանին:
Օ քահանայից՝ զարդ հանդերձին,
զհայրապետաց՝ պատմուճանին.
Ըզպատուական՝ նափորտանին,
զեմիփորոն՝ սուրբ խորհրդին:
շճ Օ ոսկէնըկար՝ տիպն սըբարին,
այն որ զուսովք՝ըն պատէին.
Օ ականակապ՝ քառակուսին,
որ էր նըման՝ սուրբ վահանին.
Օ բազմագունեան՝ գործ հրաշալին,
այն որ ՚ի քղանց՝ըս հանդերձին.
Եւ զայլն ամեն՝ որ ընդ կարգին,
որոց ողբումն՝ է յիշելին:
Որովք ՚ի տաւնըս տէրունին,
վայելչապէս՝ զարդարէին.

Իբրեւ փեսայ՝ յառագաստին,
կամ որպէս հսկայն՝ ՚ի տաճարին :
Քահանայք՝ սարկաւագունք,
կարգ ըստ կարգի՝ պար առնուին,
Եւ հայրապետն՝ այն ՚ի մէջն,
որպէս գլուխ՝ բոլոր հաւտին,
Շրջան առեալ՝ յեկեղեցին,
մեղմաւրենակ՝ անոյշ ձայնէին :
Իսկ ժողովրդոց՝ն բազմութեան,
արք եւ կանայք՝ որ անդ կային .
Ըզհետ հետոց՝ ընթանային, ՇՂ
որպէս եւ հաւտն՝ ըզկնի հովուին .
՚Ի մի բերան՝ փառաւորէին,
զերգս ՚ի բարձունս՝ առաքէին .
Ընդ անմարմնո՝ցըն միաւորեց,
զերեքսրբեան՝ըն հնչէին,
Զերրորդութեան՝ըն գովէին,
զմի տէրութիւն՝ դաւանէին :
Արդ փոխանակ՝ այսր ամենի,
դուք լուարուք՝ զինչ լինիցի .
Կամ դառնաբեր՝ պտուղ չարին,
զոր ըստ որոց՝ փոխարկեցին :
Զի հեթանոսքն՝ իբրեւ մտին,
եւ զիս արեամբ՝ գետով լցին .

Օ՜ իմ գեղեցիկ՝ ծընեալ զորդիան,
ա՛սա ՚ի գըրկիս՝ խողխողեցին :
Յայնժամ պըղծեալ՝ գարշապարաւ,
ըզսըրբութիւնս՝ իմ կոխեցին,
Ըզ սուրբ տաճար՝ըն պըղծեցին,
և ըզ սեղանս՝ կործանեցին :
Ո Եւ զտէրունեան՝ նըշան խաչին,
ոտից կոխան՝ զայն առնէին ·
Եւ ըզպատկերս՝ աստուածային,
մարմնացելոյ՝ հաւըրըն բանին,
Եւ զսըրբուհւոյ՝ ածածնին,
և զայլ սըրբոցն՝ որ ըստ կարգին ·
Կոխէին՝ ւ անարգէին,
հայհոյութեան՝ բան ասէին :
Իսկ առաջնորդք՝ չարեաց նոցին,
որոց մամուլս՝ անուանէին,
՚Ի բարձրութիւնսն՝ եղանէին,
ուր ըզ զանգակ՝սըն հընչէին ·
Չայնի՛ւ մեծաւ՝ անդ գոչէին,
աղաղակաւ՝ զա՛յս ասէին ·
Թէ այսաւր քեզ՝ մեծ աւետիք,
մ՚ահմէտ պատգամդ՝ երկնաւորին ·
Դարձեալ առաք՝ զըր կորուսաք,
զքո սեփհական՝ զտուն և զտեղին ·

Յա՛յս մոլորեալ՝ ժողովրդոցս ,
երկրըպագուաց՝ անշունչ քարին ·
Զորոց արեամբ՝ լըցաք զերկիր ; ուժ
ըստ հրամանի՝ քում ղուրանին :
Ահա և քե՛զ՝ ձայն աւետեաց ,
մեծըդ մաքքա՛յ՝ տուն մահմէտին ·
Յորում է յոյսն՝ 'ի սեւ քարին ,
և հետեւում՝ըն մի ոտին :
Զի այժմ ա՛ռ քեզ՝ փոփոխեսցուք ,
զերկրըպագումն՝ արեւելին ,
Ըզմոլորեալսն՝ զհետ խաչին ,
և զպաշտաւնեայ՝սըն յիսուսին :
Զա՛յս ասելով՝ խրախճանային ,
երգս և խընճոյս՝ յաւրինէին ·
Ծա՛փըս ծափի՝ հարկանէին ,
ոտիւք վազեալ՝ կաքաւէին :
Այլք 'ի չարին՝ արբանեկաց ,
որոց ղազիքն՝ անուանէին ,
Իբրև ըզշուն՝ըս կատաղիս ,
յորսոց վերայ՝ յարձակէին ·
Զարիւնս առեալ՝ զըսպանելոցն ,
զանձինս իւրեանց՝ աւծանէին ·
Եւ զորովայն՝սըն հերձէին , ու
զլեարդսն հանեալ՝ խածատէին ·

Եւ ըղձըլցուխ՝սըն քերթէին ;
ւ'ի խորաստան՝ զայն տանէին ,
Զի 'ի նոցունց՝ վարձս ընկալցին .
ընդ սպանելոց՝ըն համարին :
Իսկ անօրէնքն՝ պիղծ վիշտալին ,
և չարաթոյն՝ բըռնաւորին .
Ա՛յն որ նըման՝ գոլով նեռին ,
եղջերւրամբարձ՝ ըղէմ արարչին ,
Արհամարհեաց՝ զչարկ տաճարին ,
զաստուածընկալըն՝ և զհրաշալին .
Զանուանակէր՝ըն յովհաննու ,
ըզ մըկըրտիչ՝ մարգարէին .
Կամ զաւետեաց՝ քարոզ բանին ,
իբր համանուն՝ գոլ երկուքին :
Եմուտ անդ պ՛որշն՝ և պղծալին ,
արիւնահեղն՝ և նենգով լին .
Հանդերձ զաւրաւքն՝ որ ընդ նըմին .
պաշտաւնէիւ՝քըն մահձեռին :
ոլ Եւ 'ի սեղանն՝ աստուածային ,
յոր միշտ զենոյր՝ ածորդին ,
Հ՛արձըս նըբատոյց՝ երգել 'ի նմին ,
և գինարբուս՝ ըստ հերոդին :
Ա՛նդ ուր հրեշտակ՝քըն հընչէին ,
և սերովբէք՝ սաւտաւնէին ,

Յոր քերովբէքն՝ ակումբ կային,
և պետութիւնք՝ըն սարսէին .
Յորժամ երկնից՝ թագաւորին,
գալուստ լինէր՝ յեկեղեցին .
Եւ անարատ՝ և սուրբ գուինն,
հեղոյր արիւնն՝ 'ի սեղանին .
'Ի հաշտութիւն՝ հաւրըն վերին,
և 'ի քաւութիւն՝ մեղաւորին :
Բայց ո՛չ միայն՝ անդ տանէին,
զանսարգութիւնսն՝ որ ասացին,
Այլ յամենայն՝ խորանս սրբոց,
որք ատամանաւր՝ շինեալ կային :
Յիւրաքանչիւրս՝ մըտանէին,
ըզսըրբութիւն՝ըն պըղծէին .
Գո՛րծ գարշութեան՝ ա՛նդ գործէին,   ո՜խ
զոր ուսուցեալ՝ էր մահմէտին .
Զոր և խաւսելն՝ է աղտեղի,
լըսելըն գա՛րշ՝ սըրբասիրի :
Զոմանս ուղտոց՝ տուն առնէին,
և զայլս իշոց՝ և երիվարին .
Յոմանս ինքեանք՝ բընակէին,
որ էն վատթար՝ քան զանբանին :
Այդ երբեւ գայս՝ կատարեցին,
ըստ թոյլ տալոյ՝ բարերարին .

Օ որ համառաւտ՝ և ծայրաքաղ,
փո՛քր ինչ ցուցաք՝ զաղէտս իրին :
Ցայնժամ զգերեալ՝սըն բաշխէին,
մի առ միոյ՝ պարգեւս տային,
՚Ի հեռաւորսն՝ արձակէին,
զցեղեցկատիպսն՝ որ ընտրէին ·
Բաբելացւոց՝ Թագաւորին,
և ՚ի խորասան՝ մեծ սուլտանին,
Անոտէ՛ մոլար՝ խալիփային,
կո՛յր և կուրաց՝ առաջնորդին :
ոծ Որ է յաթոռ՝ըն մահմէտին,
սո՛ւտ մարգարէ՝ խաբեբային ·
Խաւարելոցն՝ աւրէնադրին,
չարեա՛ց մեղաց՝ ուսուցողին :
Ա՛յն որ գործէ՝ զաղտեղութիւն,
զանասնելին՝ մարդոյ լեզւին ·
Ուսուցանէ՝ իւր ժողովին,
գործել ըզնոյն՝ ըզպըղծալին :
Եւ քաւութիւն՝ մեղաց նոցին·,
աւրէնադրէ՝ ըզ գըզւելին ,
Ողողանել՝ ջըրով գետին,
մաքրել միայն զերեւելին ·
Որով և կէտք՝ որ ՚ի ծովին ,
աւաւելուն՝ քան ըզնոսին ·

Իսկ ընդհօդւոյն՝ վայելչութիւն,
 Մեղուք թաղեն՝ միշտ 'ի տըղմին :
Արդ այսպիսոյս՝ լուր աւետեաց,
 գըրով հընչէր՝ յականջս Նորին,
Թէ աւետիք՝ քեզ խընդալից,
 ահա՛ զպաշտաւնք՝ բարձի խաչին .
Եւ ընդ քաղաքս՝ ամուր Նոցին, ով
 տապալեցի՝ հիմն յարեւին :
Բայց այս ընկնըղըն՝ իմոյ մարտին,
 որ վասըն քոյդ՝ է հաւատին ·
Եւ ըռասուլ՝ քոյոյ Նախնոյն,
 պատգամաւոր՝ փըղամբարին :
Այլ դու յեշեա՝ զիս յուրբաթին,
 'ի յաղաւթելն՝ 'ի մըսքըթին ·
Զի ես զյեսայ՝ վաղվաղակի,
 յերկրէ բառնամ՝ իւրն ազգովն .
Եւ սատակեմ՝ զամենեսին,
 որք դաւանեն՝ զա̃ծ որդին :

Արդ զայս գըրէր՝ ամիրն 'ի հեռւին,
 ւ ինքըն փըրքայր՝ ոգւով չարին,
Իսրոխտայր Նըման՝ ըռափսակին,
 խորհէր ջընջել՝ զազգս որ կային :

Ո՛չ գիտելով՝ զայս յիմարին,
ուր ըմբռնայ՝ անձամբ կուրին.
Թէ ոչ ուժով՝ խաբոյ բազկին,
կամ զաւրութեամբ՝ իւր պինդ կռնտին,
ոչ Եղև զաւաչա՝ տանուլ նըրքին,
մատնել 'ի սուր՝ ու 'ի գերութիւն.
Այլ իմ մեղա՝ցըն բազմութիւն,
և յանձախել՝ գործոց չարին,
Մատնեաց 'ի ձեռս՝ անաւրէնին,
խիստ ւապրստամբ՝ բռնաւորին:
Որպէս երբեմ՝ըն վաղագոյն,
սոյն այս ընձեք՝ իսրայէլին.
Պատուիրելով՝ տեառըն նոցին,
'ի ձեռըն սուրբ՝ մարգարէին.
Թէ ախորժէք՝ և լըսէք ինձ,
դուք ժառանգէք՝ ըզբարութիւն.
Ապա թէ ոչ՝ լըսել կամիք,
զձեզ կերիցէ՝ սուր գերոզըն:
Դարձեա՛լ բանիւ՝ աստուածային,
խաւսի դաւիթ՝ 'ի սաղմոսին.
Եթէ թողցեն՝ որդիքըն քո,
զաւրէնս եղեալ՝ իմ հրամանէն,
Գաւազանաւ՝ըս բարկութեան,
հարբում ըզմեղսն՝ որ գործեցին:

Իբրեւ յառաջ՝ ժամանակին,
յերբայեցւոցն՝ առնէր ազգին,
Օ այն որ եհան՝ յեգիպտոսէ,
անցոյց ընդ մէջ՝ կարմիր ծովէն.
Եւ զմանանայն՝ յանապատին,
իջոյց յերկնից՝ նորման ձիւնին.
Որոց 'ի տուէ՝ ամպ հովանին,
և սիւն հրոյ՝ լոյս գիշերին.
Եւ խոստանայր՝ տալով նոցին,
զորս աւետեաց՝ երկիր կոչէն:
Բայց իբրեւ ոչ՝ նոքա կացին,
յաւրէնս եգեալ՝ պատուիրանին.
Այլ զարարիչն՝ իւրեանց Թողին,
որԹոյն զուլեայ՝ երկիր պագին.
Ընդ մադիամ՝ խառնակէին,
և պղծութեամբ՝ զերկիր լցին.
Իարկ տապաստ՝ յանապատին,
երդուաւ 'ի յաջ՝ իւր կենդանին.
Ե՛Թէ մտցեն՝ անդր 'ի հանգիստ,
նոքա որ զիս՝ զառնացուցին:
Որք և յերկիր՝ըն պարգեւաց,
մի յայնցանէ՝ անդ ոչ մտին,
Այլ ջնջեցան՝ անդր 'ի վայրին,
ոսկերքն անկան՝ յանապատին:

Թողո՛ւմ ասել՝ զտապանակին,
զոր 'ի հեղեայ՝ որդւոցն առին,
Վասըն չարեաց՝ գործոց նոցին,
զոր առ խորան՝ըն գործեցին :
Յորս երեսուն՝ հազար դասին,
ա՛յն աւր անկան՝ յիսրայէլին ·
Նոյն և հեղեայ՝ քահանայէն,
պատուհասեալ՝ բեկմամբ ողին :
Հեբրայեցի՛ք՝ դարձեալ նոքին,
որ յակովբեան՝ որդիքն էին ·
Յորժամ յերկիր՝ բըղխիչ կա՛թին,
ըստ աւետեաց՝ հարցըն մըտին ·
Եւ ստւարացեալ՝ գերանային,
զուխտն առաջին՝ մոռանային :
Օ՛րս մարգարէք՝ըն խրատէին,
և զգալ չարեաց՝ բողոքէին ·
Չ Պատասխանիս՝ խիստ առնէին,
և 'ի տաճա՝րըն պա՛նծային :
Յանժամ հոգին՝ աստուածային,
զա՛յս բարբառէր՝ ընդդէմ նոցին ·
'Ի սըրբութեա՛նցս՝ իմ ըսկսանիմ,
ածել զաւերն՝ 'ի տաճարին :
Յորս 'ի հարկէ՝ շարժեալ բարին ;
'ի դառնութիւն՝ վասըն նոցին ·

Էա՛ծ հասոյց՝ զքաղդէացին,
մատնեաց 'ի ձեռն՝ անաւրէնին :
Զերուսաղէմ՝ քաղաքն ընտրեալ,
առին յաւար՝ և 'ի գերութիւն ·
Եւ ըզտաճարն՝ ըզհրաշալին,
զայն որ շինեալ՝ սողոմոնին :
Ըզ կեփաղեան՝ ոսկին առին,
զկազմած զարդնին՝ կողոպտեցին ·
Եւ զժողովուրդ՝ըն սեփհական,
գերի առեալ՝ խաղացուցին ·
'Ի հետիո՝տըս տանէին,
քաղց և ծարաւ՝ պանդըխտէին ·
'Ի բաբելոնն՝ նըստեալ լային, չժ
մինչ ըզսիոնն՝ անդ յիշէին :
Եւ այլ բազում՝ են որ պատմին,
մեզ յաւրինակ՝ նախ քարոզին ·
Թէ չըխնայէ՝ յիւր սիրելին,
'ի ստունգանել՝ պատուիրանին ·
Այլ և խրատէ՝ նա սաստկագին,
յոյժ առաւել՝ քան զատելին :
Որպէս և հայր՝ըն զիւր որդին,
փութայ խրատել՝ ւո՛չ զաւտարին ·
Կամ ըս տերունեան՝ սուրբ առակին,
յիւրաքանչիւր՝ըն ծառային :

Կամացըն տեսա՝ըն գիտաղքն ,
և արժանի՝ գործել տուժին .
Ըմպել ասէ՝ զան բազմադին ,
քան զայն որ ոչ՝ գիտէր ըմպելին :
Ուրեմն այս ինձ՝ պատահեցին ,
ըստ իրաւանց՝ եկին հասին .
Քանզի լըցայ՝ գործովք չարին ,
և չարարի՝ զկամբս նոցին :
չէ Այլ հաւատոյ՝ ազգ մարդկային ,
ամենեքեան՝ որ յետ կային .
Իւրաքանչիւր՝ յիւր հասակին ,
յանդըգնաբար՝ մեղանչէին .
Բարեաց գործոց հեռանային ,
և ՚ի չարիս՝ըն հրպէին .
Ծերք և մանկունք՝ արք և կանայք ,
յախտոյս մեղաց՝ անկեալ կային :
Քահանայքըն՝ քարոզք բանին ,
և առաքեալքն՝ սուրբ խորհրդին ,
Անխըտրաբար՝ վարուք կէին ,
զոր չէ՛ տեսել՝ պարտ գործէին .
Ապա ՚ի սուրբ՝ըն ուղղութեանց ,
անմաքրապէս՝ մերձենային :
Եւ այսպիսի՝ գործովք չարեաց ,
որովք ՚ի նոյն՝ անզեղջ էին .

Օ՜ բաբելովնի՝ գետոցն իջուցին,
զհուրն և զծծումբ՝ բերն սոդոմին .
Օ՜ երկրի բերան՝ անձանց բացին,
որպէս կորխայ՝ և դադանին :
Այլ զի ոմանք՝ ընդդէմ բերին, ՀԷ
և սատանայութ՝ հակառակին .
Ասեն զիմրդ՝ իրաւացի,
այս է վրէժիւ՝ դատաստանին .
Մինթէ միայն՝ մեղան նոքին,
քան զազգս ամէն՝ քրիստոնէին .
Օ՜ ի յայսքաննեաց՝ բիւր քաղաքաց,
պատիժ նոքա՝ միայն կրեցին :
Կամ թէ արդար՝ արդեաւք էին,
յորոց 'ի ձեռ՝ սըն մատնէին,
Օ՜ անգլի և իւրքն՝ առ հասարակ,
որ ըզսոսա՝ չարչարեցին :
Բայց լուիցէ՝ այժմ այնպիսին,
պատասխանիս՝ իւրում բանին .
Ո՛չ 'ի յինէն՝ բան մարդկային,
այլ 'ի տեառնէ՝ յայժ գիտողին .
Որ վասն անկեալ՝ աշտարակին,
'ի սելովամ՝ տասն և ութին .
Կամ ընդ զոհից՝ գալիլէին,
զարիւն խառնեալ՝ պիղատոսին :

չխ Մի՛թէ արդեւք՝ ստէ՛ էին ,
մեղաւք միայն՝ լցեալ նոքին ·
Ասե՛մ թէ ոչ՝ ապաշխարէք ,
լինի՛ք և դուք՝ նըման նոցին :
Արդ ա՛յս ՚ի խըրատ՝ է մարդկային ,
հանուրց բոլոր՝ բարեպաշտին ·
Ո՛չ ՚ի հաւատ՝ըն ճըշմարիտ ,
ունել միայն՝ վըստահութիւն ,
Այլ և ըզգործս՝ արդարութեան ,
միաբանել՝ ընդ հաւատին ·
Քանզի մեռեալ՝ հաւատք ասին ,
որում և գործք՝ ո՛չ հետեւին :
Ապա թէ ոչ՝ յայս կըրթիցին ,
որ է աւրէնք՝ աստուածային ,
Իւրաքանչիւր՝ ոք առ անձին ,
ա՛կնունիցին՝ պատուհասին ·
Կամ ա՛յս կենաւքս՝ որ ՚ի մարմնին ,
կամ յանաշառ՝ մեծ ատենին :
Իսկ որ ՚ի ձեռ՝սըն մատնեսցին ,
հաւատացեալք՝ անհաւատին ,
չծ Մի՛ յայս տըգէտ՝ըք լինիցին ,
աստուածական՝ դատաստանին ·
Քանզի որպէս՝ երկրաւորիս ,
ա՛յս է հրահանգ՝ դատաւորին ,

Օ՛ի սուր ածել՝ մահապարտին ,
կամ պատուհաս՝ չարագործին ,
Ո՛չ հրամայէ՝ մեծ իշխանին ,
կամ սիրելի՝ բարեկամին .
Այլ անարժան՝ մարդոյ վերջին ,
և դառնագոյն՝ դիմաց դահճին :
Սոյնպէս և յայս՝ տընաւրինին ,
առ երկնաւոր՝ Թագաւորին :
Որպէս տանջանքն՝ եգիպտոսին ,
չար հրեշտակաւք՝ լինել ասին .
Կամ կռապաշտ՝ բարբարոսաւք ,
զազգսըն տանջէր՝ զիսրայէլին :
Կամ առ ՚ի խրատ՝ զարհուրագին ,
դիւաց մատնէ՝ զոմանց մարմին .
Եւ կամ բերում՝ըն կարկըտին ,
և եղեման՝ խըստագունին :
Կամ անձրևաց՝ գո՛ւլ անբաւին , չկ
կամ անխոնաւ՝ խիստ երաշտին .
Կամ բազմութեամբ՝ յոյժ մարախին ,
կամ դալուկին՝ և ժինսյին .
Եւ կամ մըկամբ՝ զազրագունին ,
՚ի յեռացումն՝ անդաստանին :

Արդ մի՛ պարծիր՝ ո՛վ անըզգամ,
ժա՛նտ և ժըպիրհ՝ չարեաւք փարթամ.
Թէ զաւրաւոր՝ քոյին ձեռամբ,
զի՛ս հընձեցեր՝ դու տարաժամ.
Կամ մահմէտին՝ քո պաշտամամբ
առեր զամուրս՝ անյաղթական.
Եւ մի՛ կարծեր՝ ա՛մբարտաւան,
ըզքեզ հըսկայ՝ և յաղթանդամ:
Քանզի նըմա՛ն՝ ես դու մըկան,
որ սատակմամբ՝ պըղծէ ըզթան.
Կամ աղուեղի՝ կո՛յր խըլըրդան,
որ կայ յանդըրս՝ խաւար մըթան.
Որ 'ի ծածուկ՝ ոչ յայտնական,
փորէ՛ զգետին՝ըն քե՛զ նըման:
չն Կամ զո՛րդ թըրթուր՝ զազրաբերան,
թունաւք դեղէ՝ ըզբուրաստան.
Եւ կամ մարախ՝ յո՛յժ բազմազան,
զհիւթըն ծըծէ՝ զդալարական:
Որ մինչ հրամանն՝ արարչական,
կամի զտանջել՝ըն նոքա զան.
Իսկ 'ի նայել՝ըն քաղցր ակամբ,
դարձեա՛լ ջընջէ՝ զայն սատակմամբ.
Ըզմուկն ըզխլուր՝դըն միաբան,
ջըրով խեղդէ՝ խո՛ր հեղձական.

Իսկ ըզմարախ՝ըն յոքներամ,
ուտէ հալէ՝ տարմին բերան:
Այսպէս և դու՝ թռ'շուառական,
մընայ չարեաց՝ քեզ 'ի վախճան.
Թէ ինձ եղեր՝ մահու դարան,
գուբ փորեցեր՝ կորըստական.
Ցաւաւք լըցեր՝ զիս տըխրական,
կենացս եղեր՝ իմ դաւաճան:
Որ զիմ տըղայքս՝ վայելչակազմ,
փաղաղեցեր՝ զերդ ըզգազան.
Եւ նըստուցեր՝ զիս 'ի մըթան, չձ
իբր ըզ մեռեալ՝ 'ի գերեզման:
Արդ լուր և դու՝ փըտեալ գերան,
մերձ 'ի յանկում՝ըն կործանման.
Քանզի ահա՝ թուքն ազգական,
սուրըն սըրեալ՝ աստուածական.
Այն որ է բան՝ըն հայրական,
քան զերկսայրի՝ սուր հատական,
Պարանոցիդ՝ վերայ շողան,
ըմպել զարիւն՝ըդ մըրմըռան:
Որ ըզքաժակ՝ըն դառնահամ,
ինձ արբուցեր՝ գյիմաբական.
Արդ ըզմըրուր՝ըն վերջնական,
արբցես և դու՝ ըզգըլորական:

Որ տարապա՛րտ՝ մարտեար ընդ իս ,
չա՛ր հատուցեր՝ բարւոյն փոխան .
Ընկա՛լ և դու՝ վրիժուց տուգան ,
առցե՛ս 'ի ծոց՝ըդ եւթնական :
Սուա՛կ լեցիս՝ յաղգս ամենայն ,
տիպ ւ աւրինակ՝ տոհմի մարդկան .
ՀԶ. Որք տեսանենն՝ եղո՛ւկ քեզ տան ,
վա՛յ 'ի վերայ՝ վայի կարդան :
Ա՛յս այր ասեն՝ ամբարտաւան ,
չարա՛ր զա՛ծ՝ իւր աւգնական .
Այլ յուսացաւ՝ յո՛յժ մարմնական ,
'ի մեծութիւն՝ իւր նանրական :
Վասն ո՛յսորիկ՝ ա՛ծ խոպա ,
կործանեսցէ՝ զքե՛զ յաւիտեան ,
Եւ խլեսցէ՝ զարմատըս քո ,
յերկրէ հանցէ՝ կենդանեական :
Զո՛րք ամենայն՝ որք անիծան ,
իսկըզըբանէն՝ մի՛նչ 'ի վախճան ,
'Ի վէշապէն՝ որ քե՛զ նըման ,
և 'ի յորդւո՛ցն՝ այն կորըստեան .
Վերա՛յ գայցեն՝ քոյդ գագաթան ,
և զքեզ պատեն՝ որպէս պարան .
Եւ տատանեայ՝ դէմ յանդիման ,
կայցէ յաջմէ՝ քեզ աւգնական :

Արդ եղիցես՝ դու հալածեալ,
որպէս փոշի՝ հողմով հոսեալ,
'Ի հրեշտակէ՝ տեառըն Նեղեալ, Պ
իբրեւ ըզդեւս՝ անհետ եղեալ:
Եւ Ճանապարհ՝ քո խաւարեալ,
յաջ եւ յահեակ՝ զքեզ պաշարեալ,
Արագապէս՝ փոյթ ժամանեալ,
քեզ որոգայթն՝ անգիտացեալ:
Ո՛րսըն զոր ինձ՝ գաղտ թագուցեալ,
առցէ զոտիւք՝ըդ խորտակեալ,
'Ի գո՛ւբ խորին՝ ապականեալ,
իջցես դու ան՝դըր կորուսեալ.
Իբր ըզդաղան՝ գլխին կըլեալ,
կորխ ւաբիրոն՝ յերկրէ ծածկեալ.
Քանզի քեզ ա՛յն՝ բաժին հասեալ,
արխմահճըդ՝ Նենգով լըցեալ:
Որով արեւ՝ըդ պակասեալ,
լուցիս տանեաց՝ խոտ ցամաքեալ.
Եւ ժամանակ՝ կենացդ հատեա՛լ,
յորում է յոյս՝ քո հաստատեալ:
Ընդ քեզ եւ ազգ՝ըդ կորուսեալ,
հազարացուոց՝ լուցին ջընջեալ.
Որդիք ձեր ո՛րբ՝ կանայք գերեալ, պժ
լուցին մուրողք՝ եւ աստանդեալ:

Ելցեն յարկաց՝ ըն տարագրեալ,
փոխան իմոց՝ ըն տատանեալ.
Զինչս և ընչայս՝ ձեր վատնեալ,
առցեն աւարըս՝ յափըշտակեալ.
Զոր հաւաքեցէքն՝ ինձ չարաչար,
դարձցի՛ 'ի գլուխ՝ ձեր բազմացեալ.
Եւ մի գըտցի՝ ձեզ աւգնական,
կամ ձեր որդւոցն՝ ոք ողորմեալ:
Այլ եղիջիք՝ դուք տատանեալ,
հանդերձ ծնընդովք՝ յաղէն ջընջեալ.
Ձե՛ր յիշատակն, յերկրէ բարձեալ,
'ի մէջ մարդկան՝ ո՛չ յիշեցեալ:
Գո՛րծ անիծից՝ զոր գործեցէք,
վասն այսորիկ՝ զայս ընկեցէք.
Այլ քե՛զ եղէ՝ կարճիւ ասէր,
և կայենին՝ հասցէ եղեր,
'Ի դատաստանին՝ դարձցին ասէրք,
Ջըրհեղեղէն՝ ելցեն գետերք:
ղէ Սեա՜ւ ամպ մըթին՝ կարկըտաբեր,
լեռն արտացն՝ անդըրդաւաբեր,
Սոդոմայ հուրն՝ ծըծըմբաբեր,
իջցէ 'ի գլուխս՝ ուրխանակեր:
Քան զխաբարան՝ զեղեղատցն,
խեխտ և վայրագ՝ ողորմ եղեր.

Ո՛չ ըզմանկունսն՝ Իսրայէլի,
միայն զարու՝սըն սուգեցեր·
Այլ հաւասա՛ր՝ խողխողեցեր,
յարեան վըտակ՝սըն խեղդեցեր:
Ազդ անդրանիկ՝ զոր սիրեցեր,
դո՛ւ և քոյին՝ տոհմի որեր,
'Ի հրեշտակէն՝ այն մահաբեր,
սատակեցին՝ յանլոյս գիշեր:
Օ՛ անմեղ գառինս՝ պատառեցեր,
ո՛վ դու և քո՝ ազգի գայլեր·
Յաղջամըղջին՝ ւոչ 'ի կարմիր,
ծոցս անդընդոց՝ ընկըղմեցեր:
Օ՛ ամաղեկաւ՝ չարեաւք զանցեր,
զնորս Իսրայէլ՝ չարչարեցեր·
Իսրայէլին՝ ա͞ծ յիսուս, պէ
զքեզ արասցէ՝ անմանկաբեր:
Հարցէ զարեւդ՝ 'ի սուր սուսեր,
իբր անխընայ՝ զիս դու հարեր·
Եւ ըզքաղաք՝ըս քո յաւեր,
զերդ զերիքով՝ըն հիմն 'ի վեր:
Որ զքանանուն՝ ջընջեաց զազգեր,
յեսուաւ յերկրէն՝ աւետաբեր·
Նո՛յն արասցէ՝ ա͞ծն իմ յիսուս,
զքեզ տարագրեալ՝ և տարաբեր:

Զերդ ըղձողեամբ՝ բըղըշտացին ,
յոյժ ու՚ի հասակ՝ըդ փըքացեր .
Պիղծ քո դիւաւք՝ նըզովեցեր ,
և պերճալի՝ զքեզ ինձ ցուցեր :
Այրդ ՚ի դաւթայ՝ ծընեալ մանուկ ,
տէր և որդին՝ խորհըրդաբեր ,
Հարցէ ըզքեզ՝ այդր ՚ի ճակատ ,
երեք քարեան՝ յեռանձնաբեր :
Առցէ ըզզէնդ՝ յոր յուսացեր ,
բաշխէ զաւար՝ըն զոր առեր .
պ̄խ Հատցէ ըզգլուխ՝ քո ՚ի սուսեր ,
որպէս և ան՝ դանկաւր տեսեր :
Ըռափսակայ՝ նըմանեցեր ,
զեղջերուրդ ՚ի յամ՝պըս համբարձեր ,
Բանս առ բարձրեալ՝ըն խաւսեցար ,
և ՚ի յերկինս՝ զբերանդ եդեր .
Այդ ՚ի դըժոխս՝ իջցես ՚ի խոր ,
քեզ անկողին՝ մէջք և ցեցեր .
Եւ նոյն հրեշտակ՝ըն մահաբեր ,
սըրով հատցէ՝ զքեզ ՚ի յազդեր :
Անտիոքոս՝ երկրորդ եղեր ,
և զիսրայէլ՝ըս գերեցեր ,
Զտուն յուդայեան՝ յաւար առեր ,
զմակաբայեանք՝ չարչարեցեր :

Արդ հատուցե՛՝ քեզ փոխարէն,
չարեացդ ամէն՝ զոր գործեցեր ·
Տուն քո լեցի՝ անհե՛տ ւաւեր,
և դու՛ գերի՝ ազգովդ յերեր ·
Տո՛հմ և ազինք՝րդ քո թուրքեր,
հալածեսցի՛ն՝ յերկրի եղեր :
Չերովդէի՝ նըման գըտար, պծ
ու այլ առաւել՝ գերազանցեր ·
Օ մայրըն մանկամբ՝ դու՛ ըսպաներ,
զկա՛թն ընդ արեան՝ըն խառնեցեր :
Արդ զի դու յիս՝ ո՛չ խնայեցեր,
ու ողորմութեամբ՝ ո՛չ ներեցեր ·
Եւ քեզ յաւուր՝ըն չարութեան,
մինչ տագնապիս՝ սարսըռաբեր,
Մի՛ գըթասցի՝ աջ ապարչէն,
ու ո՛չ խնայեսցի՝ ողորմաբեր ·
Այլ 'ի մաւտո՛յ՝ մերձ 'ի յաւրեր,
հեղո՛ւ զմըլթերն՝ յոր զանձեցեր ·
Յաւուր վըխժուց՝ըն հատուցման,
մինչ հարկանի՝ ոտն ըղքարեր :
Քանզի իսպա՛ռ՝ բարկացուցեր,
զքաղցր և զբարին՝ դառնացուցեր ·
Ահա՛ մերձեալ՝ աւր կորըստեան,
քո ժամանակ՝ թըշուառաբեր ·

չխ Մի՛թէ արդեւք՝ ասէ էին ,
մեղաւք միայն՝ լցեալ նոքին .
Ասե՛մ թէ ոչ՝ ապաշխարէք ,
լինի՛ք և դուք՝ նըման նոցին :
Արդ ա՛յս ՚ի խրատ՝ է մարդկային ,
հանուրց բոլոր՝ բարեպաշտին .
Ո՛չ ՚ի հաւատ՝ըն ճըշմարիտ ,
ունել միայն՝ վըստահութիւն ,
Այլ և ըզգործս՝ արդարութեան ,
միաբանել՝ ընդ հաւատին .
Քանզի մեռեալ՝ հաւատք ասին ,
որում և գործք՝ ո՛չ հետեւին :
Ապա թէ ոչ՝ յայս կրթիցին ,
որ է աւրէնք՝ աստուածային ,
Իւրաքանչիւր՝ ոք առ անձին ,
ա՛կնունիցին՝ պատուհասին .
Կամ ա՛յս կենաւքս՝ որ ՚ի մարմնին ,
կամ յանաչառ՝ մեծ ատենին :
Իսկ որ ՚ի ձեռ՝սըն մատնեսցին ,
հաւատացեալք՝ անհաւատին ,
չծ Մի՛ յայս տըգէտ՝ըք լինիցին ,
աստուածական՝ դատաստանին .
Քանզի որպէս՝ երկրաւորիս ,
այս է հրահանգ՝ դատաւորին ,

Օ՛ք սո՛ւր ածել՝ մահապարտին ,
կամ պատուհաս՝ չարագործին ,
Ո՛չ հրամայէ՝ մեծ իշխանին ,
կամ սիրելի՝ բարեկամին .
Այլ անարժան՝ մարդոյ վերջին ,
և դառնագոյն՝ դիմաց դահճին :
Սո՛յնպէս և յայս՝ տընաւրինին ,
առ երկնաւոր՝ Թագաւորին :
Որպէս տանջանքն՝ եգիպտոսին ,
չար հրեշտակաւք՝ լինել ասին .
Կամ կռապաշտ՝ բարբարոսաւք ,
զազգըն տանջէր՝ զիսրայէլին :
Կամ առ ՚ի խրատ՝ զարհուրագին ,
դիւաց մատնէ՝ զոմանց մարմին .
Եւ կամ բերում՝ըն կարկըտին ,
և եղեման՝ խըստագունին :
Կամ անձրևաց՝ գա՛լ անբաւին , չկ
կամ անխոնաւ՝ խի՛ստ երաշտին .
Կամ բազմութեամբ՝ յո՛յժ մարախին ,
կամ դալուկին՝ և ճճինային .
Եւ կամ մըկամբ՝ զազըրագունին ,
՚ի յեռացումն՝ անդաստանին :

Այդ մի՛ պարծիր՝ ո՛վ անըզգամ,
ժա՛նտ և ժըպիրհ՝ չարեաւք փարթամ.
Թէ զաւրաւոր՝ քոյին ձեռաւք,
զի՛ս հընձեցեր՝ դու տարաժամ.
Կամ մահմէտին՝ քո պաշտաման
առեր զամուրս՝ անյաղթական.
Եւ մի՛ կարծեր՝ ամբարտաւան,
ըզքեզ հըսկայ՝ և յաղթանդամ:
Քանզի նըման՝ ես դու մըկան,
որ սատակմամբ՝ պըղծէ ըզթան.
Կամ աղտեղի՝ կո՛յր խըլըրդան,
որ կայ յանլոյս՝ խաւար մըթան.
Որ ՚ի ծածուկ՝ ոչ յայտնական,
փորէ՛ զգետին՝ըն քե՛զ նըման:
հէ Կամ զե՛րդ թըրթուր՝ զագրաբերան,
թունաւք դեղէ՝ ըզբուրաստան.
Եւ կամ մարախ՝ յո՛յժ բազմազան,
զհիւթըն ծըծէ՝ զդալարական:
Որ մի՛նչ հրամանն՝ արարչական,
կամի՛ զտանջել՝ըն նոքա զան.
Իսկ ՚ի նայել՝ըն քաղցր ակամբ,
դարձեա՛լ ջընջէ՝ զայն սատակմամբ.
Ըզմուկն ըզխլուր՝ըն միաբան,
ջըրով խեղդէ՝ խո՛ր հեղձական.

Իսկ ըզմարախ՝ըն յոքներամ,
ուտէ՛ հալէ՝ տարմին բերան։
Այսպէս և դու՝ Թը՛շուառական,
մընայ չարեաց՝ քեզ ՚ի վախճան.
Թէ ինձ եղեր՝ մահու դարան,
գո՛ւբ փորեցեր՝ կորըստական.
Ցաւաւք լըցեր՝ գլս տըխրական,
կենացս եղեր՝ իմ դաւաճան։
Որ զիմ տըղայքս՝ վայելչական,
փաղաղեցեր՝ զերդ ըզգազան.
Եւ նըստուցեր՝ գլս ՚ի մըթան, չձ
երբ ըզ մեռեալ՝ ՚ի գերեզման։
Արդ լո՛ւր և դու՝ փըտեա՛լ գերան,
մերձ ՚ի յանկում՝ըն կործանման.
Քանզի ահա՛՝ Թուքն ազգական,
սուրըն սըրեալ՝ աստուածական.
Այն որ է բա՛ն՝ըն հայրական,
քան զերկսայրի՝ սո՛ւր հատական,
Պարանոցիդ՝ վերայ շողան,
ըմպել զարիւն՝ըդ մըրմըռան։
Որ ըզքաժակ՝ըն դառնահամ,
ինձ արբուցեր՝ գլխմաքական.
Արդ ըզմըրուր՝ըն վերջնական,
արբցես և դու՝ ըզգլորական։

Որ տարապարտ՝ մարտեար ընդ իս ,
չա՛ր հատուցեր՝ բարւոյն փոխան .
Ընկա՛լ և դու՝ վըրիժուց տուգան ,
առցե՛ս 'ի ծոց՝ըդ եւթնական :
Առա՛կ լիցիս՝ յազգս ամենայն ,
տիպ և աւրինակ՝ տոհմի մարդկան .
չը Որք տեսանենն՝ եղո՛ւկ քեզ տան ,
վա՛յ 'ի վերայ՝ վայի կարդան :
Ա՛յս այր ասեն՝ ամբարտաւան ,
չարա՛ր զա՜ծ՝ իւր աւգնական .
Այլ յուսացաւ՝ յո՛յժ մարմնական ,
'ի մեծութիւն՝ իւր նանրական :
Վասն այսորիկ՝ ա՜ծ իսպառ ,
կործանեսցէ՝ զքե՛զ յաւիտեան ,
Եւ խըլեսցէ՛՝ զարմատըս քո ,
յերկրէ՛ հանցէ՝ կենդանական :
Զա՛րք ամենայն՝ որք անիծան ,
իսկըզբանէն՝ մինչ 'ի վախճան ,
'Ի վըշապէն՝ որ քե՛զ նըման ,
և 'ի յորդւո՛ցն՝ այն կորըստեան .
Վերա՛յ գայցեն՝ քոյդ գագաթան ,
և զքեզ պատե՛ն՝ որպէս պարան .
Եւ սատանայ՝ դէ՛մ յանդիման ,
կացցէ՛ յաջմէ՝ քեզ աւգնական :

Արդ եղիցես՝ դու հալածեալ,
որպէս փոշի՝ հողմով հոսեալ,
'Ի հրեշտակէ՝ տեառըն նեղեալ, Դ
երբև ըղձեւս՝ անհետ եղեալ:
Եւ ճանապարհ՝ քո խաւարեալ,
յաջ և յահեակ՝ զքեզ պաշարեալ,
Արագապէս՝ փոյթ ժամանեալ,
քեզ որոգայթն՝ անզխտացեալ:
Ո՛րսըն զոր ինձ՝ գաղտ թագուցեալ,
առցէ զոտիւք՝ըդ խորտակեալ,
'Ի գո՛ւբ խորին՝ ապականեալ,
իջցես դու ան՝դըր կորուսեալ.
Իբր ըզդաթան՝ գետին կըլեալ,
կորխ ւաբիրոն՝ յերկրէ ծածկեալ.
Քանզի քեզ այն՝ բաժին հասեալ,
արիւնահեղդ՝ նենգով լըցեալ:
Որով արեւ՝ըդ պակասեալ,
լիցիս տանեաց՝ խոտ ցամաքեալ.
Եւ ժամանակ՝ կենացդ հատեալ,
յորում է յոյս՝ քո հաստատեալ:
Ընդ քեզ և ազգ՝ըդ կորուսեալ,
հազարացւոց՝ լիցին ջընջեալ.
Որդիք ձեր որբ՝ կանայք գերեալ, պժ
լիցին մուրողք՝ և աստանդեալ:

Ելցե՛ն յարկաց՝ըն տարագրեալ,
փոխան իմոց՝ըն տատանեալ.
Օ՜ հնչս և ըղձոյս՝ ձեր վաստակեալ,
առցեն աւտա՛րք՝ յափըշտակեալ.
Օ՜ որ հատուցէ՛ք՝ ինձ չարաչար,
դարձցի՛ 'ի գլուխ՝ ձեր բազմացեալ.
Եւ մի՛ գըտցի՝ ձեզ աւգնական,
կամ ձեր որբոցն՝ ոք ողորմեալ:
Արդ եղիջի՛ք՝ դուք տատանեալ,
հանդերձ ծնընդովք՝ յազգէ՛ ջընջեալ.
Զե՛ր յիշատակն, յերկրէ բարձեալ,
'ի մէջ մարդկան՝ ո՛չ յիշեցեալ:
Գո՛րծ զանիծից՝ դու գործեցեր,
վասն այսորիկ՝ զայս սիրեցեր.
Արդ քե՛զ ելցէ՝ կարճիւ աւրեր,
և կայենին՝ հասցէ՛ երեր,
'Ի դառնութիւն՝ դարձցի՛ն տարերք,
ջրրհեղեղին՝ ելցե՛ն գետերք:
պէ Սեա՛ւ ամպ մըթին՝ կարկըտաբեր,
զքեզ արասցէ՝ անդըրդաբեր,
Սոդոմայ հուրն՝ ծըծըմբաբեր,
իջցէ՛ 'ի գլուխդ՝ արիւնակեր:
Քան զփարաւոն՝ զեգիպտացին,
խի՛ստ և վայրագ՝ սրտիւ եղեր.

Ո՛չ ըղձմանկունսն՝ իսրայէլը ,
 միայն զարու՝սըն սուզեցեր ·
Այլ հաւասա՛ր՝ խողխողեցեր ,
 յարեան վըտակ՝սըն խեղդեցեր :
Արդ անդրանիկ՝ զոր սիրեցեր ,
 դո՛ւ և քոյին՝ տոհմի որեր ,
՚Ի հրեշտակէն՝ այն մահաբեր ,
 սատակեսցի՛ն՝ յանլոյս գիշեր :
Օ՛ անմե՛ղ գառինս՝ պատառեցեր ,
 ո՛վ դո՛ւ և քո՝ ազգի գայլեր ·
Յաղջամըղջին՝ ւոչ ՚ի կարմիր ,
 ծո՛վս անդընդոց՝ ընկըղմեցեր :
Օ՛ ամբաղեկաւ՝ չարեաւք զանցեր ,
 զնորս իսրայէլ՝ չարչարեցեր ·
Իսրայէլըն՝ ա՛ծ յիսուս , պէ
 զքե՛զ տըրասցէ՝ անմանկաբեր :
Հարցէ՛ զարեւդ՝ ՚ի սուր սուսեր ,
 երբ անխընայ՝ զիս դու հարեր ·
Եւ ըզքաղաք՝ըս քո յաւեր ,
 զերդ զերեքու՛լ՝ըն հրձի՛ ՚ի վեր :
Որ զքանանուն՝ ջընջեաց զազգեր ,
 յեսուաւ յերկըրէն՝ աւետաբեր ·
Նո՛յն արասցէ՝ տէ՛ր իմ յիսուս ,
 զքեզ տարագրեալ՝ և տարաբեր :

Զերդ ըղձալեաթ՝ ըմբըշխանացին ,
յորժ ու՚ի հասակ՚ըդ փթթեցեր .
Գեղծ քո զխաւք՝ նըշդմեցեր ,
և զերջանկէ՝ զքեզ ինձ ցուցեր :
Մըդ ՚ի զամթոյ՝ ծընեալ մանուկ ,
անը և ՚որդեն՝ խորհըրդաբեր ,
Հարցէ ըղքեզ՝ այլը ՚ի ճակատ ,
երեք քաջեան՝ յեռանձնաբեր :
Աւցէ ըղղէնդ՝ յոր յուսացեր ,
բաշխէ զաւառ՚ըն զոր առեր .
պէս Հասցէ ըղպտուխ՝ քո ՚ի սուսեր ,
որդէս և ան՝ զանձուր տեսեր :
Ըստփառակայ՝ նըմանեցեր ,
զեղջէւրդ ՚ի յամ՚ալդ համբարձեր ,
Բոնս առ բարձրեալ՚ըն խաւսեցար ,
և ՚ի յերկինս՝ զեբրանդ եղեր .
Մըդ ՚ի զըժոխս՝ էջցես ՚ի խոր ,
քեզ անկողէն՝ մէջք և ցեցեր .
Եւ նոյն հրեշտակ՚ըն մահաբեր ,
սըրով հատցէ՝ զքեզ ՚ի յաղթեր :
Անտխռքաս՝ երկրորդ եղեր ,
և զխորայէլ՚ըս գերեցեր ,
Օրմն յուղայեան՝ յաւար առեր ,
զմակաբայեանք՝ չարչարեցեր :

Արդ հատուցի՛ քեզ փոխարէն,
չարեաց ամէն՝ զոր գործեցեր.
Տուն քո լեցի՝ անհե՛տ աւեր,
և դու զերի՝ ազգովդ յերեր.
Տո՛հմ և ազինք՝րդ քո թուրքեր,
հալածեցի՛ն՝ յերկրի եզեր:
Հերովդէսի՝ նըման զըտար, պծ
և այլ առաւել՝ զերազանցեր.
Օ մայրըն մանկամբ՝ դու ըսպաներ,
զկա՛թն ընդ արեան՝ըն խառնեցեր:
Արդ զի դու յիս՝ ո՛չ խնայեցեր,
և ողորմութեամբ՝ ո՛չ ներեցեր.
Եւ քեզ յաւուր՝ըն չարութեան,
մինչ տագնապիս՝ սարսըռաբեր,
Մի՛ գըթասցի՝ աջ արարչին,
և ո՛չ խնայեսցի՝ ողորմաբեր.
Այլ 'ի մաւտո՛յ՝ մերձ 'ի յաւրեր,
հեղո՛ւ զմըթերըն՝ յոր զանձեցեր.
Յաւուր վըիժուց՝ըն հատուցման,
մինչ հարկանի՝ ոտն ըղքարեր:
Քանզի իսպա՛ռ՝ բարկացուցեր,
զքաղցր և զբարին՝ դառնացուցեր.
Ահա՛ մերձեալ՝ աւր կորըստեան,
քո ժամանակ՝ թըշուառաբեր.

Զի է հասեալ պատրաստաբեր,
տ՛ր 'ի վերայ՝ քո վրիժաբեր :
Այն որ գոչէ՝ աստուածաբար,
և ինքըն յայտնէ՝ մարդկան 'ի վեր .
Զա՛յն արձակէ՝ վըրէժխընդիր,
զսո՛ւրըն սըրէ՝ փայլակնաբեր,
Արբուցանէ՝ զնետս իւր յարեանդ,
և կերիցէ՝ զմիս քո սուսեր .
Մինչև առցէ՝ բազմապատիկ,
զվրէժ արեանն՝ իմ զոր հեղեր :
Ա՛յս յառաւուրեայս՝ և յանցաւորս,
յորում ունիս՝ փոքր ինչ աւրեր .
Յոր հո՛ւպ եղեալ՝ է քեզ տապար,
և հատանէ՝ որպէս ծառեր :
Բայց զի՞նչ լինիս՝ ո՛վ եղկելի,
յայն ահագին՝ աւըն յահաբեր,
Որ սպանելոցն՝ է կենսաբեր,
և քեզ կըրկին՝ նա մահաբեր :
Նոքա՛ Թըռչին՝ ամպովքն 'ի վեր,
'ի հրեշտակաց՝ խառնին դասեր .
Իսկ դու կոծիս՝ անդըր առընթեր,
քո մահմէտովդ՝ յոր յուսացեր :
Դիւաց խառնիս՝ դու 'ի գընդեր,
զորոց ըզկամ՝սըն գործեցեր .

Նոցա՛ դրախտին՝ բանին փակեր,
երկնից դըրուն՝քըն լուսաբեր.
Քե՛զ գըժոխոց՝ բացեալ բերան,
և տարտարոս՝քըն ցըրտաբեր:
՚Ի հուրն անշէջ՝ կիզողական,
անքո՛ւն որդան՝ցըն լընիս կեր.
Խաւարն անլոյս՝ ւ անաւարաբեր,
Թա՛նձր և մըթին՝ զերդ գոյն կըպեր.
Որ է նա հուր՝ խաւարակերպ,
չունի՛ ճաճանչ՝ ինչ լուսաբեր.
Այլ թանձրամած՝ շաւշափելը,
մինչ մաւտ անլոյս՝ է յայս գիշեր:
Այրէ՛ իսպառ՝ բայց ոչ ծախէ,
անհա՛տ պահէ՝ միշտ ՚ի յերեր.
Ո՛չ ըզհազար՝ ա՛մ կամ զերկու,
ո՛չ ըզհարիւր՝ հազար բիւրեր.
Այլ անվախճա՛ն՝ է և աներբ,
և յաւիտեան՝ անպարաբեր.
Յոր անկանիք՝ դուք անդամնաւր, պձ
այրի՛ք որպէս՝ հոսեալ յարդեր.
Կամ զորոմանն՝ ընտրեալ բուսեր,
՚ի հրեշտակաց՝ կապեալ խըրձեր:
Յայնժամ լըցցի՝ բանն ասացեալ,
մարգարէին՝ դաւթայ երգեր.

Ուրա՛խ լիցին՝ արդարք ՚ի տէր,
մինչ հատուցման՝ լինին դատեր.
Զի ՚ի յարեան՝ մեղաւորին,
լուասցեն ըզձեռս՝ որպէս յաղբեր,
Եւ ասասցէ՝ մարդ արդարեւ,
գուցէ՛ ա՟ծ՝ իրաւաբեր.
Առնէ՛ բարիս՝ որք են բարիք,
տացէ՛ չարացն՝ անբաւ չարեր:

Բայց դուք որդիք՝ իմ սիրելիք,
չէ՛ք ինձ մեռեալ՝ այլ կենդանիք.
Քանզի յերկրի՝ նահատակեալք,
և ՚ի յերկի՝նըս պըսակիք:
Յաչըս մարդկան՝ մեռեալ կարծիք,
և ՚ի յայժմուս՝ ողորմելիք.
պ՟ղ Այլ յաստուծոյ՝ ձեռին լինիք,
և կենդանի՝ յուսով պահիք:
՚Ի հրեշտակաց՝ այժմ երանիք,
և յանմարմնոց՝ դասըն կարգիք:
Զմահկանացու՝ մարմինս լուծիք,
և զհողեղէն՝ տունս քակեցիք,
Այլ գեղեցիկ՝ և հրաշալի,
անձեռագործ՝ շինուած ունիք.

Որոյ շինող՝ ճարտարապետ,
ա՛յն որ կամար՝ կապեաց զերկինք:
'Ի ձմերայնի՝ վաստակեցիք,
յանձրեւաբերս՝ սերմանեցիք,
Զցորեա՛նն 'ի հող՝ըն թաղեցիք,
յորում նեխեալ՝ անդ լուծանիք:
Եղեմնապա՛տ՝ սառամբ լինիք,
և ձիւնաթաղ՝ ամբողջ պահիք·
Մինչ 'ի գարունն՝ հողով ծածկիք,
ամեթացեալ՝ պարարտասջիք:
Յորժամ կենաց՝ ցաւղոյն արբջիք,
վաղվաղակի՝ բուսանիջիք,
Որոտ ընդ ոստ՝ վերաբերիք, Գ
յանկարծակի՝ վեր երեւիք:
Որպէս ծաղիկ՝ բողբոջեցէք,
սաղարթագեղ՝ պաճուճեցէք·
Ծառոյն կենաց՝ մերձեալ հըպիք,
'ի մա՛հացուէն՝ այլ ո՛չ խաբիք·
Բազմաբեղո՛ւն՝ ստեղն արձակիք,
մինչ 'ի յերկի՝նըս հասանիք:
Որք արտասուաք՝ըն ցանեցիք,
յորժամ ա՛ստի՝ անդր երթայիք·
Խընդա՛յք ցընծայք՝ զուարճալիք,
զաւրայն 'ի գիրկս՝ առեալ հըրճուիք:

Աշխատեցայք՝ երբեւ մըշակք ,
ւ'ի տապ տաւթոյ՝ սաստ քրտնեցիք .
Յորժամ հընձէք՝ զոր ցանեցիք ,
յանմահական՝ դրախտին հանգչի՛ք :
Ընդ զովարար՝ տընկոյն նըստիք ,
և յաղբերէն՝ կենաց արբջի՛ք :
Որ չարչարեա՛ցն՝ ըզձեզ լացցէ՛ ,
դո՛ւք խընդալից՝ սըրտիւք բերկրեք .
ջժ 'Ի բոց հնոցին՝ նմա կիզանիւ ,
դուք 'ի վըտակն՝ աղին շըրջիք .
'Ի ձէնջ հայցէ՝ լեզուին ջըրիկ ,
դուք ո՛չ տայցէք՝ նըմին կաթիկ :
Նա 'ի բերան՝ բելիարա՛յ ,
զոր խորտակէ՝ նորին ժանիք .
Եւ ընակութեան՝ իւրոյ տեղիք ,
է՛ դըժոխոցն՝ յատակ ներքինք :
Իսկ ձեզ է՛ գոգն՝ աբրահամեան ,
ուր ղազարոսն՝ ւիւր նըմանիք .
Յորոց միջի՝ վէհ անհընարինք ,
և անդըրադարձ՝ բընաւին չէ՛ք :
Դուք 'ի ձեռաց՝ տեառըն տանջեալք ,
զպարտըս մեղաց՝ կըրկին առիք .
.Օտըրգեղ պատկեր՝ չարեացն եղծիք ,
զոր 'ի մարմնի՝ սաստ ունէիք .

Օ՛ամաւթ բնութեան՝ըս մերկացիք ,
զաղտեղութիւն՝ արեամբ լուացիք :
Արդ քան ըզձիւն՝ սպիտակ լինիք ,
և քան ըզկաթ՝ըն մածանիք ·
Անձամբ լուսով՝ լուսաւորիք , ջե̄
և թագ ՚ի գլուխ՝ պըսակեսջիք :
Օ՛այս նեղութիւնս՝ անդ ո՛չ յիշէք ,
զոր ՚ի մարմնի՝ աստ տեւեցիք ·
Ըզ չարչարան՝սըն մոռասջիք ,
ու ՚ի մահուանէ՝ այլ չերկընջիք :
Թէ և մեռայք՝ այժմ ՚ի մարմնի ,
կեանք առ քն̄՝ ծածկեալ ունիք ,
Յորժամ ծագէ՝ յարեւելից ,
դուք ընդ նըմա՝ փառաւք յայտնիք ·
Յաջակողմեան՝ նորա դասիք ,
ընդ վըկայից՝ըն պըսակիք ·
՚Ի գոյն արեան՝ կարմիր փայլիք ,
զոր ինքնակամ՝ ձերով հեղիք :
Ա՛րք ընդ արանց՝ սըրբոց բազմիք ,
կանայքդ ՚ի դաս՝ կուսից կարգիք ·
Անմեղ մանկունք՝ տըղայք սիրունք ,
՚ի հրեշտակաց՝ գունդըն խառնիք :
Իբրև փեսայ՝ թագիւ պըճնիք ,
և որպէս հարս՝ըն զարդարիք ,

ձլ Անձառ փառաւք՝ լուսաւորիք,
բազմանըկար՝ գոյն պաճուճիք:
Արեգակա՛ն՝ նըման ծագիք,
յարքայութեան՝ երկնից փայլիք.
Ընդ անմարմնոց՝ դասըս խառնիք,
յիմանալեաց՝ըն բերկրեսջիք.
Միշտ երգակից՝ նոցին լինիք,
’ի լոյս փառաց՝ տեառըն բնակիք:

Արդ կենդանեաց՝ դա՛սք հաւասար,
բանքս այս լիցին՝ ձեզ մըխիթար.
Որ էք ’ի լաց՝ դուք անդադար,
նըստիք ’ի սուգ՝ ու’ի տան խաւար.
Վասն իմ հընձոց՝ըն տարաժամ,
կանաչ բուսոց՝ խորշակահար:
Եւ թէ ցրուած՝ կայք ’ի յաշխար,
ու’ի գերութիւն՝ յերկիր աւտար.
Եթէ ’ի սրոյն՝ յայն մահարար,
մնացեալ ա՛ռ իս՝ էք յուսաբար.
Եւ թէ յայլուստ՝ ոք բարերար,
յիս մերձեցայք՝ վըշտակցաբար.
ձխ Կացէք յոտաց՝ զուարճաբար,
զուգըդ լուծէք՝ ըզվըշտա՛րար.

Հանէ՛ք զըզգեստ՝ըդ տըխրաբար ,
զգեցէ՛ք պայծառ՝ ուրախաբար ·
Մի՛ տըրտմիցէք՝ այլազգաբար ,
ձե՛րդ հեթանոս՝ կամ հրէաբար :
Մի՛ 'ի յերկիր՝ հայէք 'ի չար ,
և զա՛յս կենացս՝ ասէք վըճար ·
Մի՛ յառաւրեայս՝ անասնաբար ,
դընէք ըղձյոյս՝ իբր անհանճար :
Մի՛ զփափկութիւն՝ըս մահաբար ,
ասէք անձին՝ կենդանարար ·
Մի՛ զմեծութիւն՝ կորըստարար ,
համեմատէք՝ կենացն անճառ .
Մի՛ զցանկութեան՝ ախտ հեշտարար ,
համարիցէք՝ զուարթարար ·
Մի՛ որք մեռանն՝ աստ չարաչար ,
լա՛յք և ողբայք՝ անյուսաբար :
Քանզի ունիմք՝ տ՟՛ր բարերար ,
որ բըժըշկէ՝ զմեզ տիրաբար :
Թէպէտ հարու՝ ոչ սաստկաբար , ջծ
այլ հայրաւրէն՝ և գըթաբար ·
Քանզի սիրէ՝ զմեզ սիրաբար ,
ւ ո՛չ բարկանայ՝ նա մեզ խսպառ :
Ո՛չ ըստ մեղաց՝ մերոց արար ,
ո՛չ ըստ չարեացն՝ ածէ վըճար ·

Այլ ըստ երկնէ՝ցըն բարձրութեան,
զողորմութիւն՝ իւր բարձր արար ·
Եւ ընթացիւք՝ արեգական,
Հեռի ՚ի մէնջ՝ ըզմեղս արար ։
Զի անհնարինքն՝ է նմա հընար,
անկարելի՝ քըն դիւր և կար ։
Ահա տակաւ՝ ինչ ժամանակ,
փոխէ զպըղտոր՝ ջուրն ՚ի յըստակ ·
Եւ տայ ըմպել՝ զառնաճաշակ,
այնմ որ արբոյց՝ ինձ դըժընդակ ·
Զվերջին մըրու՝րըն կապուտակ,
արբուցանէ՝ նըմին բաժակ ·
Իսկ ինձ պայծառ՝ և քաղցրունակ,
զանմահարարն՝ ըմպել վըտակ ։
զէ Ո՛չ թէ իմոյն՝ միայն գըլխմակ,
զոր ինչ հատոյց՝ ինձ ձախողակ,
Այլ և եւթնից՝ըս չափ կըրկնակ,
դարձցէ ՚ի ծոց՝ իւր հակառակ ։
Իսկ ըզ կապեալըս՝ որ է ՚ի փակ,
արձակեսցէ՝ տէր յընդարձակ ·
Եւ զգերութիւն՝ իմ վըտարակ,
դարձուցանէ՝ այսրէն ՚ի յարկ ·
Մատնէ զգերիչս՝ իմ ՚ի յապտակ,
սուր ւ՚ի զընդան՝ ձեռ փոխանակ ։

Շարժէ՛ կըրկի՛ն՝ զազրըն Փըռանկ,
անհուն հեծեալ՝ և հետեւակ.
Իբր ըզծովու՝ ալեաց կուտակ,
բորբոքելով՝ զան խիստ և բարկ.
Ափա՛ն գետոյ՝ աւազի՛ն գունակ,
կամ զերդ աստեղք՝ երկնից ՚ի կարգ.
Լընուն զամե՛ն՝ երկրի յատակ,
որպէս ըզձիւն՝ սարաքատակ.
Հընչե՛ն զերդ հող՝ մըն հիւսիսակ,
զա՛մպըն վարեն՝ ըզհակառակ.
Մաքրեն զաշխար՝հըս բովանդակ, ՃՏ
յանհաւատից՝ առնեն դատարկ.
Զմահմետական՝ ազգ հասարակ,
ունե՛րուն յաւար՝ և յասպատակ:
Գերեն զխորի՛ն՝ըն խորասան,
և զքաբելո՛ն՝ դա՛ռն աւերակ.
Եւ զանապա՝ տըն դիւաբնակ,
զմաքքա՛ քակեն՝ հիմն ՚ի յատակ.
Զայն որ յամեն՝ բարեաց դատարկ,
յաստուածայի՛ն՝ ջըրոյն ցամաք.
Յորում ըզդեւ՝սըն հալածակ,
մո՛ղք աւաքէր՝ տըն հեռարձակ:
Զքա՛րըն զըլլե՛ն՝ ըզնեւորակ,
ձըգեն կարմիր՝ ծովուն յատակ.

Որպէս առիւծ՝ ընդ նապաստակ,
զհետ մրտանեն՝ նոցա երագ.
Կամ զե՛րդ առիւծ՝ գոչէ առակ,
փախչին էրէքն՝ ան հակառակ :
Այսպէս ջընջին՝ նոքա իսպառ,
'ի սուր սուսեր՝ 'ի տէգ նիզակ.
ջձ Եւ զայլըն առնեն՝ փախըստական,
վարեն յայն կոյս՝ մինչ անբընակ.
Առնուն ծառայս՝ և աղախնայս,
զկանայս նոցա՝ 'ւ ըզ զաւակ :
Տիրեն ամեն՝ երկրի ծագաց,
և ընդ հանուր՝ կողմ աշխարհաց.
Քրիստոնէից՝ հանուրց ազգաց,
փրկէն լինին՝ յանաւրինաց :
Եկեղեցիս՝ըն խաւարած,
յայնժամ վառի՝ լոյս կանթեղաց.
Եւ որ ծառայքն՝ էին չարաց,
խառնին 'ի գուն՝դըն մեծատանց :
Գան ժողովին՝ յամեն կողմանց,
ուր հալածեալ՝ են և ցրուած.
Շինեն աշխարհ՝ քրիստոնէից,
անչափ անբաւ՝ բարեաւք լըցած.
Լինի առատ՝ պըտուղ բազմաց,
սերմանց ամեն՝ պըտղաբերաց :

Մարդիք ցընծան՝ զուարճացած,
յուտել յըմպել՝ըն պարարած.
Որք վա՜յ ասեն՝ վաղ մեռելոց, ԶԴ
եղուկ կարդան՝ գերեզմանաց.
Թէ ե՞ր չհասիք՝ յաւըրս կենաց,
յանգիւտ բարիս՝ հասարակաց.
Օ՜ր պարգեւեաց՝ հայրըն փառաց,
մե՛զ 'ի վերջին՝ ժամանակաց:
Յայնժամ որդիքդ՝ իմ հեռացած,
որք այժմ յինէն՝ էք բաժանած,
Գա՜յք 'ի վերայ՝ բարձեալ կառաց,
պալարակապ՝ երիվարաց.
Ուր ցըրուեցայք՝ յամէն կողմանց,
չորեքծագեան՝ տիեզերաց.
'Ի գաւառաց՝ հեթանոսաց,
և յաշխարհաց՝ պարսից թուրքաց:
Ե՛ս համբառնամ՝ զաչս 'ի բարձանց,
զձե՛զ տեսանեմ՝ շուրջ ժողոված.
Ընդ որ խընդամ՝ և ցընծացած,
գիրկս արկանեմ՝ և զուարճացած:
Եւ զտըխրական՝ զգեստ մերկացայց,
կարմիր կանաչ՝ գոյն ըզգեցայց:
Եւ զպատմուճա՝նըս պատառած, Ու
փոփոխեցից՝ նորոգ կարած.

Ո՛չ յերկրաւոր՝ ոստայնանկած,
այլ ՚ի վերուստ՚ըն փորանկած:
Եւ զառագասան՝ իմ նըկարած,
յոսկիաւթել՝ պաճուճանաց,
Դարձեալ պարզեմ՝ պայծառացած,
՚ի հարսնարանն՝ իմ զարդարած:
Ա՛նդ ՚ի ներքոյ՝ վարագուրաց,
սուրբ քահանայք՝ խորհըրդազգեաց.
Աստուածայնոյ՝ նուիրանաց,
զ՚իլ պարգեւիչ՝ պատարագաց:
Մ՛նդ մակաղէք՝ հաւտք ոչխարաց,
դասըք անմեղք՝ և սուրբ գառանց.
Ըմպէք զարիւն՝ պատճառ կենաց,
ուտէք զերկնից՝ իջեալըն հաց.
Բնակէք ՚ի վայ՚րըս դալարաց,
սնանիք առ ջու՚րըս հանգըստաց,
Յանմահական՝ սուրբ աղբերաց,
և ՚ի յամպոցն՝ երկնատեղաց.
ռժ Յառաքելոց՝ մարգարէից,
՚ի սուրբ բանից՝ վարդապետաց:
Պարակցելոց՝ երկնաւորաց,
ձայնիւ հընչէք՝ ընդ հրեշտակաց,
Օ՛երեք սըրբեան՚ըն սրովբէից,
երրորդութեանն՝ երգս ՚ի բարձանց:

Ա՛րդ այսպիսի՝ պայծառ փառաց,
ա՛կընկալէք՝ յուսով կենաց.
Զի փառք նախնին՝ իմ տաճարաց,
քան ըզվերջին՝ըն լինի ցա՛ծ.
Եւ սա՛ անցեա՛լ՝ անդր ՚ի բարձանց,
քան զառաջին՝ըն գերազանց:
Բայց այս խընդման՝ բա՛ն աւետեաց,
ո՛չ միայն իմս՝ է խորանաց.
Այլ բոլորից՝ բարեպաշտաց,
եկեղեցեաց՝ հանրականաց:
Զոր ընթերցեա՛լ՝ ՚ի սուրբ տառից,
նախագուշակ՝ տեսանողաց,
Տա՛մ աւետիք՝ տիեզերաց,
յուսով սպասել՝ այսըր կենաց.
Եւ յառաւուրեայս՝ չարչարանաց, ու
տեւել տոկալ՝ տըրտմականաց:
Զի չէ՛ ամով՝ այս լինելոց,
ո՛չ առ յապայս՝ կատարելոց,
Այլ փութապէս՝ վըճարելոց,
արագ արագ՝ վախճանելոց:
Զի եկն եհաս՝ աւուրց մերոց,
զոր ասացին՝ ամաց թուոց.
Եւ ՚ի տուեալ՝ նըշանս գըրոց,
տեսաք մտաւք՝ թէ է գալոց:

Ա՛րդ զայս տուաք՝ բան սակաւուց,
ձեզ մխիթար՝ տրտմեցելոց.
Յերկրաւորաց՝ ո՛չ յերկնայնոց,
յուսով սպասել՝ որ լինելոց:
Զի զայն հընար՝ չէ՛ ասելոց,
Եւ ո՛չ մարդոյ՝ բան խաւսելոց.
Ո՛չ հոգեղէն՝ տեսանելեաց,
Եւ ո՛չ ունկամբ՝ լուր լսելեաց.
Որ չէ՛ ՚ի միտս՝ անկեալ մարդոց,
զոր պատրաստեաց՝ տէր իւր սրբոց:
ու Որով թէ դուք՝ համբերեցէք,
չարչարանա՝ ցըդ հասելոց.
Զարքայութիւն՝ ա՛ն ընտրելոց,
Էք ընդ նոսին՝ ժառանգելոց:
Յորում տեղւոջ՝ տեսանիցէք,
ըզսիրելեացն՝ անձինսն ՚ի լոյս.
Զոր այժմ ողբայք՝ լալով անյոյս,
անդէն ցընծայք՝ տեսլեամբ սրբոց.
Ա՛նդր ՚ի դրախտն՝ էք մտելոց,
՚ի միասին՝ պւարճանալոց,
՚Ի հայրենին՝ զոր կորուսաք,
յանմահական՝ կեանքն երկնայնոց:

Յորոց հայցեմ՝ անդ լինելոց,
և զիս յիշել՝ տարտամ յոգւոց․
Զլո՛կ համանուն՝ մեծի՛ հայոց,
զՆերսէս բացեայ՝ բարեաց գործոց․
Եւ շառաւիղ՝ նորին ոստոց,
բայց ո՛չ նըման՝ գոլ արմատոց։
Զողբերգական՝ բանիս գրող,
առ ՚ի սփոփա՝նըս տըրտմելոց․
Քեզ և բոլոր՝ մարդկան այլոց, ուխ
որք են ՚ի սուգ՝ վասըն նոցունց։
Քանզի բանիւ՝ զիրս եղելոց,
մեր ժամանակ՝ըս դիպելոց,
Որով տուաք՝ ո՛չ թէ զիտնոց,
այլ տըխմարաց՝ և տըղայոց։
Զոր պահանջեաց՝ տարփմամբ սիրոյ,
եղբաւրորդին՝ իմ ըստ մարմնոյ․
Մանուկ տըղայ՝ գոլով տիոց,
և կատարեալ՝ յիմաստ ոգւոց․
Ներհըմտացեալ՝ յարհեստ զինուց,
ըստ հրահանգին՝ հռովմայեցւոց,
Գո՛լ յաջողակ՝ ՚ի նուս ձիոց,
որպէս աւրէն՝ է՛ վարժելոց։

Անուն նախնեացն՝ յորջորջելոց,
Է Ապիրատ՝ մակձայնելոց:
Զոր արարաք՝ խրախճանելոց,
երբ ըղձաւսա՛նըս հրճուելոց:

Արդ առընկա՛լ՝ բան զուգնաքեայ,
և վերծանեա՛՝ ըստ իմաստնոց.
ռծ Ո՛չ առաւել՝ և ո՛չ նուազ,
այլ 'ի յոտին՝ բերեալ չափոց:
Յոր վայելեա՛՝ սիրով սոցունց,
լըրմամբ տառիս՝ քո խընդրելոց.
Զոր աստանաւր՝ եմ յանգելոց,
զգիրըս բանիս՝ վըճարելոց.
'Ի փառըս Հաւր՝ աւարտելոց,
և Որդւոյ Հոգւոյն՝ կատարելոց:

ՎԱԽՃԱՆ:

՚Ի բաղդատութենէ երից օրինակաց՝ ըզ-
պատշաճագոյնն ընտրելով ՚ի բնաբանիս,
զ՚ի բաց թողեալ տարբերութիւնսն նշա-
նակեմք աստէն իւրաքանչիւր յանուանէ·
վասն զաղափարին Եզնկայ՝ եղեալ տառս՝
Ե· Կիլիկիոյ՝ Կ· և Փարիզու՝ Փ:

Փ· ՚Իսկիզբն անդ յաւելեալ ունի զայս մերնագիր· "Երգըս ոգեալ տն Ներսէսի, և սրբազան կաթողիկոսի, եղբօր սբյն գրի-գորիսի, հայոց մեծաց հայրապետի" : Կ· Բան բարառնական: Ե· տողիւ չափեալ: Կ և Փ· խօսեալ բանիւ: Կ· և իննսուն ընդ երեքկի: Փ· օր շաբաթի:

Փ· Ողբացէք եկեղեցիք ··· հարք և Ա
եղբարք և սիրելիք·· քաղաքք և գեղք: Կ· կերպից՝ըն նմանի ··· ադենայի ·· առ ՚ի ձեզ քառորդ վտակ·· զետ հոլովի: Փ· բղխման բանի:

Փ· Աղերսաբար բղխեալ յերկ": Կ· Ճ̃
հօր միածնի·· ամենի·· քանզի նախկին· որդի ընդ հօր: Փ· պտրն ՚ի խաչին ·· այժմ՝ եմ ՚ի հաւտի, երկրպագեմ: Կ· բայց դու լսեա ով սիրելի:

Փ· Հառամ մայրաքաղաք·· մեծի ա- Ե̃
թոռ": Ե· և Փ· եկեղեցիքդ ան": Կ· բազմ-աստեղեան ··· բանըդ խաւսիմ: Փ· հա-

սեաւ ընդ ղուկ"... վիճակաթուղդ մա-
թէի.. իմ այս վայրի.. լալ ընդ լացօղս :
լ̃ Փ. 'Ի կապելոյս 'ի տան.. ինձ գերողի..
սկիզբն յասխայի : Կ. մաքրագունի :
խ̃ Ն. Բայց դու թողեր : Փ. զիս յամայի :
Կ. մարդ անապական : Փ. զզօրութիւքդ..
իմոյ նեղչի : Կ. աղէքսանտրը ցանկալի :
ծ̃ Կ. Հրեշտակք երամք : Ե և Փ. հիմն
և ատարտ ուղղա" : Փ. տարամերժեալ
հերձ" : Կ և Փ. ողբակցելով ինձ յայս
վայրի :
կ̃ Փ. Մատուցանել տ̃ն առաջի : Կ. 'ի
տեսանել 'ի մեզ բարի : Փ. է տեսանել
մեզ ըզ բարի.. հաճոյացիս :
հ̃ Կ. Ընդէր չհասնիս : Փ. լաց ընդ լա-
լիս յամենայնի, վ̃ն իմ իջի ջուր վըտակի :
արդ 'ի սորին :
ձ̃ Կ. 'Ի յաւգարէ թագաւորի... և շա-
ւաւիղ գաւա".. լուսաւորչին այնմ : Փ.
կայթեաց շո" : Կ. սորինս երկրի :
ղ̃ Կ. Ազգ երկրածնի : Փ. յանապատն էիր
վայրի, ուէիր նման... որդիս ծնար յաւա-
զանի : Կ. շատ է ծովի :
ճ Կ. Թագ'ըն քո զարդի : Փ. որ է զար-
դար' անք դշխոյի : Կ և Փ. ուր պատմու-
ճան հարսնարանի, կամ ոսկեհուռ : Փ.
ուր չէ փես" : Կ. զեր'զըն դաւթի.. ոչ
հարկանի, զփողըն հնչող : Փ. զփողըն
հնչէն : Կ. պարարակ զենամոլին.. ոչ զե-
նանի :

Կ. Օրուարձակեց : փ. զուարձացելն : ճժ
ե և փ. որդւոյ անառակին : կ. հայրենի..
մեղաւորի .. ընթերցողքն՝ են ո՞ք.. կամ
վարդապետք : փ. ո՞ւր ո՞ք խորհուրդն՝ ՚ի
սպասու, կամ պաշ" : ե. գահոյք Թագա_
ւորաց : կ. Նախարարքն ո՞ւր արքայի : փ.
յարարատեան՝ ըն գաւա" :

Ն. Ո՛ւր են վերջի : փ. յոյժ հեռաւոր՝ ճի
որ չէ" : կ. անուրջք երազ... վասն որոյ
զքեզ խոկ կո". լինել սգակեց :

Փ. Կամ քաջ տեղ" : կ. տուն արքայի : ճլ
փ. յազգէն սերեալ.. տառով բերի :

Ե. Գտլով ըն լի : փ. դստերքըդ քո : ճխ
ե. կալով ՚ի մէջ իւր հրա" : կ. որդիքըն
սիոնի.. դասուց՝ ըն հրեշտակի : փ. այն
որ հանգոյն և հաւասար :

Կ. Պատշաճաւորն ՚ի տաճարի : փ. զոր ճծ
թէ ասել՝ ըն հարկ լինի : կ և փ. յորոց է
ոչ՝ մի ՚ի միջի : փ. ընդ երազէ... ըզյոր_
դութիւն՝ յորդ վտակի.. պղպըձակի : կ.
սուր անող" : փ. ոչ է յագեալ :

Փ. Այն նա եհաս.. անդաստանի : կ. ճկ
կանաչ խընծան՝ ւոր ՚ի հասկի : փ. կա_
նանչաւոր ՚ի հասակի : ե. ջրոց հեղեղի :
կ և փ. անթաղ մեռեալ՝ գէշ : փ. քա_
հանայից քրիստոնէի.. սարկաւագաց քը_
րիստոնէից.. և այլ բազումք : կ. որ քեզ
հասին յայսմ վայրի.. մասունք սրբի :

Փ. Վա՜ այսորիկ ով եղկելի.. այս ամե_ ճհ
նի : կ. ՚ի քոյդ յայնժամ... քաջանման

յոյժ տեսանի, իմըս քոյինդ ։ փ. կակա-
նալի.. ողի.. աղէտ՝ ըս ցաւալի ։ ե. այսմ
աղետի ։

ՃՁ Կ և փ. Որ են հանուր մարդ″ ։ փ. ըղ-
յարևելս արևմտօք ։ կ. առ որ զո″.. թէ
ազգ... յառազաստի ։ կ և փ. ծերք և
ամէն՝ չափ ։ ե. և թագաւորք ։ փ. սար-
կաւագունք.. հանուր կզերիկ″ ։

ՃՂ Փ. Սրովբէից.. զոր ողբակից ։ կ. յոր-
դոց իմոց կատարածի... փետտեմ ։ փ.
իմ ապտակի ։

Մ Կ. 'Ի տան մթին ։ փ. օրէն սրգաւո-
րի.. կարմիր զգեստի, սև զգենում՝ զոյն
տրխրալի.. զարտօսր ։ կ. է 'ի տեղի ։ ե.
զայն ասեմ՝ զոր վայելի ։

ՄԺ Կ և փ. Մայրաբար դիեցուցի.. գեղեց-
կապէս յաւրինեցի ։ փ. քան ըղջերկեր ։
կ. կաթին՝ որ բըխէի.. որպէս լծուի ։ փ.
զուարթածաղիկ բույսս յօրի″ ։

ՄԻ Կ. Գետոց նման՝ վտակ հոսէր, զբու-
րաստանս արբուցանէր ։ կ և փ. և զհրա-
պարակսն զար″ ։ կ. բազմադիմի տունկ..
ծառօք ծաղ″.. առաւօտուն.. յերկրե
նայէր ։

ՄԼ Փ. Ուք երկրածին՝ որ սերմանէր ։ կ.
ւայնու զորդիս իմ ։ փ. թէ չեն նմանա″ ։
կ. այս քաղաքաց՝ որ ։

ՄԽ Փ. Պարիսպ եղեալ՝ լայն.. գլուխ՝ըն
դիտաւոր ։ կ և փ. իմ ղջեղաւոր ։ կ.
յարկ և փո″ ։ կ և փ. բայց ըղխորանսըն ։

կ. է նմանա": փ. վերնագունոյն հան":

Փ. Այդպէս կայր.. մայր որդւոց: կ. մծ̃
զէնս կացին: փ. վարդից՝ նմանաւոր: կ.
կամ գերբունակ ձըղած.. տաշտաւոր..
տունկս որ է կորդ: փ. տունկ որ երկրորդ:
ե. աւանդ պատեալ: փ. աւաք պատեալ..
կայր միջի հանդի":... այս բարիքն..
զոր 'ի յանցեալ դարուն սկսեալ:

Կ. Բաց 'ի հասնեալ: փ. մեր թշնա_ մկ̃
մեաց դասքըն խն"... ոտխյս եղան.. ծը-
նունդք որդիք ազ".. վերայ ելան:

Փ. Կամ ինչ իրաց: կ և փ. թէպէտ մհ̃
և յոյժ՝ անհնարական, է զբովանդակն՝ ա-
սել մեզ բան: փ. սակայն փոքրիկ՝ մի բա-
ւական, յայտնեմ զաղէտն՝ որ դիպեցան:
կ և փ. քանզի այգւոյն՝ զիս պահապան, եդ
որ ստեղծեաց՝ զիս իսկզբան: փ. տեսեալ
զփառս.. հանին յերկիր: կ. աստի բու-
սան:

Կ. Արարչական: փ. հան 'ի վերուստ մձ̃
տեղ հանգստեան... աղտեղեցայ.. վըան
եղայ... ես ինձ դաւթայ:

Փ. Լինել յազգին.. ապա զաւարսըն մղ̃
պարագայ.. և քանդէին: կ. թողին զնա:
փ. զորս 'ի յուժոյն պակա"... և դեղացոյց՝
իմ ոչ գտայ:

Փ. Նա և յատակըս մօտեցայ: ե. այն Ց
նենգաւոր: կ. գայլ 'ի մայրին: փ. զանկ
'ի չարեաց՝ գործունէին.. յորում տեսին:
կ. յորժամ ետես:

յժ̃ Կ. Մրխրականին: փ. շունքըն զե-
նև՝ պատեալ կային... վառեալ կային.
զըրահաւորք՝ մըկըրտաւորք, ձոշուք պա-
տեալ՝ բոլոր յանձին. թուրաւորք սաղեղ-
նաւորք.. խոյոցէին.. մեքենային: կ.
յաղթել քաջաց՝ըն հըսկային:
յի̃ Փ. Հնար մըտին.. սիւն և նե".. օրէնն
էր.. բարբառք արձակեցին.. մի՛ յամա-
ռել՝ ընդդէմ նոցին.. քաջքն և արիքն:
կ. ոչ յերկուալ:
յլ̃ Փ. Ո՛չ հաւատալ՝ բա".. մեռանէին.
քանզի սրտել: կ. մակաբէանց: կ և փ. ազգ
երկրածին: փ. բարեաց աստէն՝ ունիմք
բազումք 'ի հանդիսէն:
յխ̃ Կ. Այժմըն զուլին.. փոքր ինչ է վեր-
տըն: փ. անբաւ բարիք՝ պարգև առին..
նը վկային: կ. որք միանգամ ընթանա":
փ. մի՛ նմանեսցուք:
յծ̃ Փ. Չէ 'ի ցեղէն հողէ".. զոյս մեր 'ի
մարդ: կ. յաղթականին.. զի թէ յաղ-
թեմ՝ըք պըսակիմք.. եթէ մարմնով
յաղթա": փ. 'ի յարդարոցըն դասեսցին.
յկ̃ Ն. Կոչի բաժին: փ. որ է պայծառ ւե-
րևելի.. անցաւորին.. 'ի փափկութեանց:
կ. որ փոխանակ: փ. քաղաքին, որ է շի-
նած.. որոյ շինող ճարտարա": կ. այն որ
կանգնեաց կամար զերկին.. զդասն վե":
փ. և զոր 'ի նմա:
յհ̃ Փ. 'Ի նմա հաստատեսցուք, զյոյս ըզ-
հաւատ՝ըս զերկուսին. մի թէ կամի՝և... այ-

սու աւել՝ մեք գոհաս" ։ կ. մեր որ լինի ։
փ. բնութիւնն ։ կ. մանկանց նոցին ։

Փ. Վաղափուլ.. նոցին.. դըժոխն ։ ե. յձ՟
զորս աւերեաց ։ փ. և այսպիսին, առ մի_
միեան՝ըս գո" ։ կ. Անդ ոչ.։ Այլ միաբ".
Միշտ հանա" ։ փ. միախորհուրդ՝ըք լի_
նէին ։ կ. իւր ցեղին ։

Ե և փ. Մի՞ երկընչէք 'ի սրոյ նոցին ։ յդ՟
կ. քաջ և արի՝ զօրքն ասէին ։ փ. և ոչ՝
ժամանակին.. յամեալ յապաղէին ։ կ. որ
յընդհանուր ։

Փ. Տալ օգնութի ։ կ. վըճարէին ։ փ. Ն
վճարեցին.. Թէ կանխեալ ժամանակին..
գնարիս մերկացուցին ։ կ և փ. իսկ հասու_
ցին ։ կ. ճըմլին.. որովայնիս ։

Փ. Ցայն լոյս երեկ՝ըն.. յայնժամ ըղ_ նձ
հուրըն.. բորբոքեցին.. որ 'ի վերուստ..
փորուածին.. պարիսպ՝ըն ամրոցին ։ կ.
իսկ դաունային ։ փ. զինուք անկար՝ծըն
պա" ։ կ. դիմել 'ի մահ՝ խրախու" ։

Կ. Գրուոհ տային ։ փ. եպիսկոպոս՝ըն նի
պատուական, 'ի ձեռն.. եղբարք և սիրե_
լիք.. զմահն ընտրեցէք.. որ և զկեանս՝ է
գո".. իսկ չարութիւն արբա" ։ կ և փ. ըղ_
դասըն վառէր ։ կ. նոցին, յայնըմ մար_
տին՝ պատերազմին.

Փ. Գունդքըն զօրացն ։ կ. մերձեալ 'ի նի
մուտըն պա" ։ փ. ինչ անտառէն.. նը_
հանջէին ։ կ. երանի՜ զանձն իմ էին ։ փ.
Ճըմլել.. բանիւ լուեմ ։

յժ Կ. Արեգակնային: փ. շանթքն զե-
նև՝ պատեալ կայծին... վառեալ կայծին.
զրահաւորք՝ մրկրթաւորք, ձուլուք պա-
տեալ՝ բոլոր յանձին. Թուրաւորք աղեղ-
նաւորք.. խոցոցէին.. մեքենային: կ.
յաղթել քաջաց՝ըն հրսկային:

յի Փ. Հնար մտածէր.. որսն և նա.. որհնն-
էր.. բարբառք արձակեցին.. մի յամա-
ռել՝ ընդդէմ նոցին.. քաջքն և ալէքն:
կ. ոչ յերկուալ:

յլ Փ. Ո՛չ հաւատալ՝ բա".. մատանէին.
քանզի սրտել: կ. մակաբէանց: կ և փ. ազգ
երկրածին: փ. բարեաց տաէն՝ ածխմք
բազբումք 'ի հանդիսէն:

յխ Կ. Այժմըն զովլին.. փոքր ինչ է վեր-
ոըն: փ. անբաւ բարիք՝ պարգև տալին..
ոը վկային: կ. որք միանգամ ընթանա":
փ. մի նմանեսցուք:

յծ Փ. Չէ՛ 'ի ցեղէն հողե".. զոյս մեր 'ի
մարդ: կ. յաղթականին.. զէ թէ յաղ-
թեմ՝ըք պըսակիմք.. եթէ մարճոլ
յաղթա": փ. 'ի յարդարոցըն զատեսցին.

յկ Ե. Կոչէ բաժին: փ. որ է պայծառ և-
ըևելի.. անցաւորին.. 'ի փափկութեանց:
կ. որ փոխանակ: փ. քաղաքին, որ է շի-
նած.. որոյ շինող ճարտարա": կ. այն որ
կանգնեաց կամար զերկին.. զջասն վե":
փ. և զոր 'ի նմա:

յհ Փ. Ի նմա հաստատեսցուք, զյոյս ըղ-
հաւատ՝ըս զերկոսին. մի թէ կամի՝և... այ-

սու աւել՝ մեք գոհաս" ։ կ. մեր որ լինի ։
փ. ընուլթիւնն ։ կ. մանկանց նոցին ։
Փ. Վաղափուլ.. նոցին.. դըժոխն ։ ե. յԾ
զորս աւերեաց ։ փ. և այսպիսին, առ մի_
միեան՝ըս գո" ։ կ. Անդ ոչ. ։ Այլ միաբ".
Միշտ հանա" ։ փ. միախորհուրդ՝ըք լի_
նէին ։ կ. իւր ցեղին ։
Ե և փ. Մի՛ երկընչիք 'ի սրոյ նոցին ։ յՂ
կ. քաջ և արի՝ զօրքն ասէին ։ փ. և ոչ՝
ժամանակին.. յամեալ յապաղէին ։ կ. որ
յընդհանուր ։
Փ. Տալ օգնութե ։ կ. վըճարէին ։ փ. Ն
վճարեցին.. թէ կանխեալ ժամանակին..
զշարիս մերկացուցին ։ կ և փ. իսկ հաստու_
ցին ։ կ. ճըմլին.. որովայնիս ։
Փ. Ցայն լոյս երեկ՝ըն.. յաջնժամ ըզ- ՆԺ
հուրըն.. բորբոքեցին.. որ'ի վերուստ..
փորուածին.. պարիսպ՝ըն ամրոցին ։ կ.
իսկ դառնային ։ փ. զինուք անկար՝ծըն
պա" ։ կ. դիմել 'ի մահ՝ խրախու" ։
Կ. Գրառոց տային ։ փ. եպիսկոպոս՝ըն Նէ
պատուական, 'ի ձեռն.. եղբարք և սիրե_
լիք.. զմահն ընտրեցէք.. որ և զկեանս՝ է
գո".. իսկ չարութիւն արբա" ։ կ և փ. ըզ-
դասըն վառէր ։ կ. նոցին, յայնըմ մար_
տին՝ պատերազմին.
Փ. Գունդքըն զօրացն ։ կ. մերձեալ 'ի ՆԼ
մուտըն պա" ։ փ. ինչ անտառէն.. նը-
հանջէին ։ կ. երանի զանձն իմ էին ։ փ.
Ճըմլիլ.. բանիւ լուեմ ։

նխ Փ. Ցաղթել քաջանց՝ որ․․ վերջէն ան-
դըն"․․ գոչեաց ռամիկ․․ 'ի սուր աւեր՝
ւ'ի գերութի ։ Կ. և փ. ասաց լինել ։ Կ. և
զայն լուեալ եբրայեցին ։ Փ. ձեռամբ
յեռնեալ տապնա" ։ Կ. փողս և քօղեր՝ըս
գոչէին․․ մինչ զի երկիր ։

նծ Փ. Այնքան դատեալ վաս"․․ ժուժ-
կալէին․․ վն այնորիկ ։ Կ և փ. տեսութի
էր դըժուարին ։

նկ Փ. Եւ առաջի՝ ընթա"․․ իսկ մարդա-
դէմն՝ըն զազանին ։ Կ. ըզսայրասուր՝ըն
քարշէին ։ Փ. 'ի մէջ գառանց, 'ի հաւտ
նոցունց․․ արեան վտակքըն ։ Կ. և ըզման-
կունս, անխնայա"․․ յարեանց՝ ըն ճապա-
խին ։ Փ. ալիք՝ ներկանային ։

նհ Կ. Ու քնյքըս խոր" ։ Փ. քանզի ա-
րեան ծարաւէին․․ գոչեաց անապատին,
և գեշախառն՝ արջն 'ի բային ։ Կ. ցըռու-
էին․․ պատառէին ։

նձ Կ. Ըզդուրսն․․ ոչ թուլացոյց՝ըզ․․ և
բազմութեան ։ Փ. և բազմութիւն փա-
խուստ աւին․․ ըզշէղջ․․ օրինակ մայրեց
փայ" ։ Կ. դիզանային․․ նուազէին․․ ըզ-
տղայք՝ըն զրկ", 'ի միասին ։

նղ Փ. Օ՛ւ անդորր էլ անցանէին ։ Կ և փ.
այլ զի չէր ոք՝ օգտակարին, ո՛չ ձե" ։ Ե.
քանզի խաւսել ։ Փ. և ոչ 'ի քոյր՝ ըս
դթա" ։ Ե. ալեկոտոր ըն լինէին ։

Շ Փ. Իսկ փախուցեալքն ըշտապէին․․
զարհուրէին․․ անկելոց ։ Կ. կէսքըն ոտիւք ։

փ. և 'ի ծովն.. բայց այլ ազգացըն..
առ ընտրութի... հասակին:
Կ և փ. Որք զընդնէին կողոպտէին: կ. շժ
սարկաւագ՝ ընթեռ".. 'ի դպրութի...
ապաժուժ: փ. քարին՝ըս հո":
Կ և փ. Յորմէ և բան՝ մարգարէին: շի
փ. յերկիր հեղին.. ըզքհնյք և ժղվդքն..
չորից ծագաց քրիս": կ. դաղմատեան և
թոր": փ. ըզդաղմատեան և զթորգոմեան:
Փ. Մակաբային.. քահանայ: ե. հայոց շլ
ազգացեղին: կ և փ. այն որ պահեաց:
Փ. Իբր օրինակ հօտից նորին: կ. ոչ շխ
լինիցի: փ. գրեալ բանին, իւրաքանչ_
իւր.. և կամ տեղեակ քերեալ տա". այլ
և նոցունց գերարհեստին.. վախճանես_
ցին.. քանզի իբրև ըզշունք հասին...
և սրոյ վաղճանէին:
Կ և փ. Սակաւք 'ի դղեակն՝ ամր": ե. շծ
լըսէք բանի: փ. կերակուր ամբա".. և
ոչ ըզջուրն.. քրիստոնէից.. գայ և հրպ":
Կ. Օուխտն ստէր: փ. զոր ետ նոցին: շկ
կ. որ բընութի: փ. որոց ունէր.. կանգել
ոտին.. ապագային: կ. ըստ ժանդագործ
անաւրինին: փ. զարիւնս նոցին:
Կ. Կողոպտեցին: փ. և հաւուց, զոր շհ
պա".. հանդերձ անձին.. զոսկեղէնին: կ.
զունակ բուրումն.. և զհնչեցող զանկա_
կանին: ըզվարագոյր՝ըս խորա": զարդ
հանդերձին:
Փ. Օուսովըն պատ".. որ է նըման.. շձ

որ 'ի կարգին : ե · ողբումն է յեսայէն :
փ · պար առնէին, և հայրապետքն՝ այն :
ե . և հայրապետ՝ըն 'ի միջի : կ · մեղու աւ_
րինակ անդ ձեմ " :

շղ Ն · Ոպ ըղհաւտն : կ · մի տէրութիւն :
փ · կամ՝ դառնագոյն պըտ" · · և գիս ա_
րեան · · ծնեալ որդիքս , աստ 'ի գիրկըս՝
խողխողե" :

Ո Կ · Նւ ըղսըրբոյ տծած" : փ · որ 'ի
կարգին : կ և փ · իսկ առաջնորդ : փ · քեզ՝
մեծ աւետիս · · տուն և տեղի · · մոլորած՝
ժողովրդոցս · · անշունչ քարի :

ոժ Փ · Ցորոց արեամբ : կ · մաքայ : ե · մէք_
քա : փ · յորում է յոյս · · գէ այժմ առաք
փոփո" · · յարևե" · · 'ի հետ խաչին : կ ·
ըղպաշտաւնե" · · խրախճանէին : փ · այլ
և չարեաց՝ արքանեկին : ե · որոց շագէք :
փ · զագէք · · կատաղեալ , յորսոյ վերայ
արձա" · · սպանեցելոյն , յանձինս իւրեանց :

ոի Կ · Օրովայնան հեղձնուին · · խայծա_
տէին · · · ըստ ըսպանելոց" : փ · և չարու_
թիւն բռ" · · և հրաշալին · · հոմանուն · ·
արիւնահեղ՝ նենգով 'ի լին :

ոլ Կ և փ · Երգել նըմին : կ · գինարբուսս :
փ · գինարբոյս : կ · քերովբէքըն : փ · խո_
րան սըրբոց · · իւըս՝ըն մտնէին :

ոխ Փ · Ուսուցեալ է մահ" · · ըղտոց տուն · ·
և զայլ · · զոմանս ինք" : կ · որ էր վատ_
թար : փ · զորս համաւօտ · · · սուլթա_
նին · · և կոյր կուրաց :

Կ. Խաւարելոց աւ" : փ. աղտեղութի , ոծ
զանասելը . . ուսուցանող . . . աւրինադրէ
զլրւանալըն . . որով և զորտք որ՚ի ծովըն . .
մեղօք թաղել : ե. արդ այսպիսի լուր : փ.
այլ զպաշտաւն բար" :

Փ. Քոյոյ նախնըն . . փաղամպարըն . . ոկ
՚ի մըգկըլթըն : կ. զը ես աչա վաղվա" . .
յերկրէ բառնամ զազգըս նոցըն : փ. և
զազգ նոցըն . . այլ արդ զըէր . . ընք փր-
քանայր ոզ" : կ. զայս որ կայըն : փ. ոչ
զիտելով յիմար հոգըն . . թէ զայս ոչ ուժն
իւրոյ բազկըն . . պըղծ գնտըն :

Փ. Գործոյ չարըն . . նոյնպէս լընէր ոչ
ընէլըն : կ և փ. դարձեալ բանիւ տն այ :
կ. զաւազանաւ՝ըն բար" : փ. եղեալ՝ ՚ի
հրամանըն :

Փ. Իբրև յաւաչ ժամանակաւ, եբր" : ոձ
կ. առնէ յանդըն : ե. ձեան նըմանըն . .
տալոյ նոցըն : փ. հորդուն զլխոյ . . . իսկ
նոքա զըս՝ դառնա" :

Կ և փ. ոսկերք անկ" : փ. առ խորան_ող
սըն . . զորս երեսուն . , որդիք էըն : կ.
ւ՚ի զալ չարեաց՝ բողո" :

Փ. Պատասխանեալ խիստ ասէըն : կ. Ձ
՚ի սըբութիւնսդ : փ. ածեմ զաւեր . . զորս
՚ի հարկէ . . առըն տարան ՚ի գերութիւն . .
և ըպտաճարըն հըքսաշալըն . կ. զկազմած
զարդըն : փ. և ժողովուր" :

Փ. Ես ըզսխոյն անդ . . բազումք են չծ
զոր պատմըն . . և թէ չընայէ . . յոյժ ա-

ռաւել քան ըզնոսին . այլ որպէս հայրըն զիւր որ″ ։ կ և փ . կամ տերունեան .. արբցէ ասէ՝ զան ։ փ . քան զայլըն՝ որ ոչ .. քանզի լցաք գործովք .. և ոչ արարաք՝ զկամս արարչին ։

չի Փ . Ցիւրաքանչիւր՝ յիւր հա″ .. մեղաց՝ անկանէին .. վարուք էին, չէ պարտ ասել՝ զոր գործէին ։ կ . ՚ի սէ՛րըն սրով-բէից ։ փ . գործովք չարին , որով ՚ի նոյն .. բերան՝ անզեղջ բացին ։

չլ Փ . Այս վըճըռիս՝ դատանի .. բիւր քա-ղաքին , պատիժ նոցա՝ միայն .. կամ թէ նոքա՝ արդարք էին, որոց ՚ի ձեռ″ ։ կ . պատասխանի .. ՚ի սելովմայ ։

չխ Փ . Այս խըրատ է .. յորում և գործք՝ ոչ երևին .. այս կըթիցին ։

չծ Կ . Որպէս՝ զերկրաւորին ։ փ . հրահանգ դատաստանին , զի սուրն ածէ ։ կ . բարբա-րոսին ։

չկ Փ . Անձրևաց՝ զալ անչափին ... մի-նչնային .. մըկան զազրա″ ... զամուր .. կամ յաղթանդամ .. յայն լոյս խա″ ։

չհ Կ . Թունաւք պղծէ ։ փ . ՚ի նայե՝լըն քաղցրակամ ։ կ և փ . զմուկն և զխլուրդ՝ըն միա″ ։ կ . և ինձ եղեր մահու .. զիմ տը-ղայս ։ փ . խողխողեցեր՝ զերդ ըզգա″ ։

չձ Փ . Նա սընուցեր զիս ՚ի մըթան .. վե-րայ սողան ։ կ . մըռմըռան .. զբաժակըն դառնաման .. վերջական ։ փ . ՚ի ծոց՝ ընդ եօթնաջան ։ կ . օրինակ յազգըս մարդկան ։

Փ. Ցերկրէն հանցէ: կ. քո գագաթան.. չ՟
պատեն ոտ՟ գազան.. քո աւգնական:

Կ և փ. Քեզ պաշարեալ.. քեզ որո- Պ
գայթ՝ ան″: փ. գաղտ թագուցեր, առցէ
զոտիւք ընդ խոր″: ե և փ. քանզի անդ
քեզ բա″: փ. սիրով արևըդ պա″..
լինին ջընջեալ:

Կ և փ. Լեցին մորողք և տատանեալ: պծ
փ. հատուցէք ինձ չարչարեալ: կ. ձեզ
բազմացեալ, արդ մի՛ գտցի: փ. կամ որդ-
ւոց ձեր՝ ոք ող″.. գործ անիծից: կ.
ելցէ՝ կարճ 'ի յաւեր: փ. ելցէ գետեր:

Կ. Սողոմացւոց՝ հուր ծըծըմբաբեր: պի
փ. խիստ և արագ՝ սրտիւ: կ. յարեան վը-
տակքն: փ. և քոյին տոհմի թուրքեր..
սատակեսջիք.. զամաղեկայ չար″:

Կ. Յեսուայ յերկրէն.. տարագրեալ պ՟
աւտարաբեր..յոյժ 'ի հասակըդ.. որդի
դաւթեայ ծն″... երեք քարեան առանձ-
նաբեր.. զգէնդ՝ զոր ուսուցեր:

Կ և փ. Հատցէ զգլուխըդ քո սուսեր: պխ
փ. խօսեցեր.. որ 'ի դժոխս իջցես.. յան-
կողին.. ըղքեզ յագդեր: կ. ըղմակար-
եանք չար″.. չարեացն ամեն:

Ե. Եւ առաւել գերա″: փ. ընդ ա- պծ
րեան՝ խառնակեցեր: կ. արդ 'ի յիս ոչ՝
ինընայեցեր: փ. ո՛չ նայեսցի ողորմա″: կ.
մերձ 'ի յաւեր.. որ զանձեցեր: փ. յօր կո-
րըստեան... տէրն 'ի վերայ:

Կ. Մինչև տացէ բազմապա″.. փոքր պկ

ինչ ուէր : փ. զոր հուպ եղ''.. ահաբեր...
երբ առընթեր : կ. քո մահմէտումս :
պէ փ. Խառնիք զուք : կ. և տարտարոսըն :
փ. գոյն կրպեռ.. անպարապ էր :
պը կ. Դուլթի սուրբ երգ : փ. չէք ինչ
մեռեալք.. պըսակեալք :
պթ կ. Չեռըս լինիք : փ. 'ի յանմարմնոց
դա'' : կ. դասքըն կար'' : փ. և հողեղեն..
որոց չին'' : կ. այն որ կապեաց՝ կամար զեր_
կինք.. վաստակեցէք.. սերմանեցէք..
'ի գարունն՝ հոգւով ծաղկիք : փ. պարա_
բեսջիք : կ. բուսանիցիք :
Ղ. փ. Սպարթաբեր պաճու'' : կ և փ.
ծառն կենաց մեր'' : փ. 'ի մահուանէ այլ
ոչ.. արձակէք : կ. զուարճալից : փ. առ
խատեցեալք՝ երբև.. կենաց արբիք..
սրտիւ բերկրիք :
ղա փ. Նոցին կաթիկ. նոքա բերան բելն''..
զոզն՝ աբրահամու.. զպարտըն մե''...
ըզկաթըն մածազին :
ղբ փ. Թագ 'ի գլըուխ՝ պսա''.. զայն նե_
ղուի : ե. անդ յիշեցէք : փ. ինքնակամ
ձերով հաճիք : կ. արք ընդ արեանց՝ սըր_
բոց.. կանայք 'ի դաս : փ. Թագիւ պըճ_
նեալ.. զարդարեալ.. դասըս ցնծայք :
ղգ կ. Ընդ անմարմնոց՝ ըն դաս ցըն''.. նո_
րին լինիք.. դասս հաւա'' : կ և փ. լիցին՝
յոյժ մխի'' : փ. և թէ 'ի սոյն այն մա''..
առ իս է յու'' : կ. այլուստ էք բա'' :
ղդ կ և փ. սուգըդ լու'' : փ. զըսգեստըն

տխրա՛՛ : կ․ սուէք վըճար․․ ասէք յանձին :
փ․ ախտ մահաբար : կ․ որ բժշկէ զմեզ սի֊
րաբար :

Փ․ Ո՛չ բարկանայ՝ մեզ նա իսպառ : կ․ ՇԾ
ածէ զըժար : փ․ և զընթացիւք արբ՛՛ :

Փ․ Ո՛չ թէ իմոյն՝ միոյն զդիպակ․ զոր ՇԿ
ինձ հատոյց խիստ ձախո՛՛ : գերիչ իմ․․
զընտան : կ․ իբրև զծովու․․ ծըփանաց՝
ուզին գունակ․․ ընուն զաւրէն՝ երկ՛՛ : փ․
զձիւն արասքատակ :

Կ․ Ազգ հաւասար : փ․ առնեն աւար՝ ՇՀ
և ասպա՛՛ : կ․ զքաբէլ առնեն խիստ աւե՛ :
փ․ զմաքայն քակեն : կ․ պղևսն որ հալա֊
ծէր , անդ առա՛՛ ․ տըրն համարձակ : փ․
դքարըն գըլեն : կ․ ըզհետ մտեն՝ նոցա :
փ․ գոչէ յարագ , փախչին երէք սուհասա֊
րակ․․ ՚ի սուսեր ՚ի տէգ՝ և ՚ի նիզակ :

Փ․ Եւ զայլն առնեն : կ․ մինչ յայն՝ ՇՁ
կոյս անընակ․․ զծառայս և զաղ՛՛ : փ․ եր֊
կիր ծաւաց : կ․ ամեն ազգաց․․ էին չա֊
րեաց : փ․ ուր հալածած՝ են և : կ․ լինի
աշխարհ՝ քրիս՛՛․ յանչափ յանբաւ՝ բա֊
րեաց լըցած :

Կ․ Վայ ասեն՝ վայ մեռելոց : փ․ ՚ի զա֊ ՇՂ
ւառըս հե՛՛․ և ՚ի յաշխարհ․․ և ամբառ֊
նամ․․ ես ցընծացած․․․ մերկացած․․
գոյն զգեցած :

Ե․ Ոստայնանկաց : կ․ փորանկեալ : Ու
փ․ և զառագաստնին նկարած : կ և փ․
պարզիմ : կ․ խորհըդազգած : փ․ մակաղեք

հաւատ քո խաչանց, և դասք անմեղք մբ գաւառաց ։

ռժ փ․ Առաքելոց մար՛՛․․ սրբոց բանից վար՛՛․․ ձայնիւ երգէք ընդ․․ այլ ասացէք յուսով կե՛՛․ զի փառք նախնոյն մբ տա՛՛ ։ ե․ քան զվերջինն լինի յառաջ ։ փ․ լինի առատ ։ կ․ և տայ անցեալ անդր ։ փ․ ՚ի մբ տառաց․․ սպասեմ՝ այսրը ։

ռի փ․ Եւ առ ապար՝ կատա՛՛․․ նշանս ՚ի գրոց․․ թէ չէ գալոց․․ զայս առուեալ ։ կ․ ոչ հողեղէն տեսեալ աչաց ։ փ․ տեսեալ էաց ։ կ․ ոչ թէ ՚ի միտ․․․ էք ընդ նմին ժաւան՛՛ ։

ռլ փ․ Անդր ցնծայք ։ կ․ էք մտանելոց ։ փ․ գլուկ հոմանուն ։ կ․ ներսէս բաց՛՛ ։ ե․ և գշառաւիղ ։ փ․ բանիս գրոց ։ կ․ ՚ի սփափանս ողորմելոց ։ փ․ առ ՚ի սփոփանք տրտմեցելոց ։

ռխ փ․ Մեզ և բոլոր ։ ե․ քանի բանիւ ։ կ․ վասն սոցունց․․ այլ ախմարաց ։ փ․ մանուկ տղայոց տխագոլով ։ կ և փ․ յաջող՝ զինուց ձիոց ։ փ․ զոր արարաքս՝ խրախանելոց ։

ռծ փ․ Օր վայելեաց՝ բարի սոցունց ։

ԱՌԵՂԾՈՒԱԾՔ ԻՆՉ·

'Ի վերագրելոցն ս̃բյն Ներսէսի Շնորհալւոյ։

ԵՐԿԻՆՔ։

Եկեղեցին՝ բարձր էր և լայն,
անհուն շինուած՝ էր ւանդերան,
Կանթեղքն 'ի կախ՝ կան անչուան,
ջահերն անձէթ՝ ըզլոյսըն տան :

ԱՐԵԳԱԿՆ։

Նա բարձրանայ՝ յայբէն 'ի քէն,
և խոնարհի՝ դարձեալ անդրէն,
Ամեն գըրի՝ հինգ առ յիւրմէն,
գընայ ըզվեց՝ ամիսն ամեն :

ԱՐԵՒ։

Տեսի զմանուկ՝ որ ծընանէր,
ւ 'ի նոյն աւուր՝ըն մեռանէր,
Յետ թաղելոյն՝ դարձեալ յառնէր,
ւայլ գեղեցիկ՝ զէնք ցուցանէր :

ԼՈՒՍԻՆ։

Կայր նըկանակ՝ մի գեղապանծ,
յաշխարհաշէն՝ փըռան եփած ,

’Ի յեփողէն՝ իւրմէ խառնած ,
և ’ի նմանէ՝ դարձեալ լցած :

ԱՍՏԵՂՔ :

Ծառ ’ի վերոյ՝ ջուրըն մեկնած ,
ներքոյ ամուր՝ աւդով փակած ,
Աւազն ամեն՝ հրով լցած ,
մի քան ըզմի՝ պայծառացած :

ԱՇԽԱՐՀ :

Պանդոկ մի կայր՝ վերայերկրի ,
’ի յանցաւոր՝ ճանապարհի ,
Յոր անծանաւթք՝ ’ի նա գային ,
և իւր ծանաւթ՝քըն գընային ·
Մինչ հիւրըն գայր՝ մեծարէին ,
և մինչ գընայր՝ կողոպտէին ·
Ո՛չ թէ մասն ինչ՝ իրս առնուին ,
այլ զբովանդակ՝ըն խըլէին :

ԳԵՏ :

Աւձ մի ըստուար՝ գունով կապոյտ ,
գալարելով՝ առնու պըտոյտ ,
Յիւր փորըն կայ՝ այն բարւոյն գիւտ ,
որ ’ի ցամաք՝ մեռնի նա շուտ :

ԾՈՎ :

Կաղմարն անթուրծ՝ է ’ի կաւոյ ,
թանաքն ’ի ներքս՝ առանց գունոյ ,
Գըրիչն անշունչ՝ է կենդանւոյ ,
առնու գըրէ՝ վերայ հողոյ :

ԱՆՁՐԵՒ:

Նա 'ի ծովէն՝ վերակայի,
ամփոփելով՝ իբր 'ի տըկի.
Քաղցրիկ մաղէ՝ ուր տեղ պիտի,
երբ աստուծոյ՝ կամքըն հաճի:

ՁԻՒՆ:

'Ի յելանելըն՝ է փըրփըրակ,
երբեմն լինի՝ փոշետեսակ.
Նա դիզանայ՝ որպէս բամբակ,
երկրի սերմանց՝ է աւժանդակ:

ՑՈՐԵԱՆ:

Մեռանիմ՝ ւանմահանամ,
դարձեալ յառնեմ՝ կենդանանամ,
Զաչս 'ի յերկին՝ըս ամբառնամ,
բազմաստեղաւք՝ըն պաւրանամ:

ԽԱՂՈՂ:

Զարմանք ասեմ՝ քեզ սիրելի,
կին մի ծընաւ՝ գըռուզ որդի.
Տըղայն ունէր՝ ալիք ծերի,
երբ ծերանայ՝ դառնայ սեւի:

ՄԵՂՈՒ:

Երէց քարկոփ՝ և իմաստուն,
յիւրթոյ ծաղկանց՝ շինէ իւր տուն.
Քաղցըր բղխէ՝ նորա լեզուն,
բընաւ չանկնի՝ իւր աչքն 'ի քուն:

ՋՈՐԻ :

Ա՛ծ չարար՝ եղեւ նա նոր ,
շա՛տ հետացայ՝ ես փասն այնոր .
Թէպէտ նըման՝ է ՚ի փայտ չոր,
ըզնա սիրէ՝ խիստ ձիաւոր :

ԱՅԾ :

Միշտ նա շըրջի՝ ՚ի ժեռ քարեր,
ունի փաճառ՝ մազէ քըրձեր ,
Գինւոյ ունի՝ աղուոր տըկեր,
ւաւժտէ ձըրի՝ ղանկի կոթեր :

ՇՈՒՆ :

Գըրեալ ՚ի գիրն՝ աւետաբեր,
անուանն իւր չար՝ որ մի՛ յիշէր .
Է՛ տիրասէր՝ առնէ որսեր,
հովուին չըկայ՝ զերդ նա ընկեր :

ԿԱՏՈՒ :

Որպէս բամբիշ՝ յուշիկ գընայ ,
յետուստ պարան՝ըն ՚ի քարշ գայ .
Բազմի փափկիկ՝ բարձի վերայ,
որսիկ առնէ՝ քան ըզբազայ :

ԲԱԴ :

Յուշիկ երթա՝ իբր ըզտիկին ,
յիւրն աճառած՝ հանդերձ անձին .
Ոսկի փողնոց՝ կայ ՚ի վըզին ,
բացէ ՚ի բաց՝ է իւր ազին :

ԿՐՆԱՑ։

Չորքոտանի՝ է զերդ ըղջուն ,
և ձու ածէ՝ զերդ ըղթռչուն ,
Նա խոտ ուտէ՝ զերդ անասուն ,
ունի մըզկիթ՝ և ոսկրէ տուն ;

ԳՐԻՉ։

Հաւ մի տեսի՝ ես անկենդան ,
հատիկ ուտէր՝ ձեռամբ մարդկան .
Եթէ զաշխարհս՝ ամենըն տան ,
ուտէ ասէ՝ չեմ բաւական ;

ԳԻՐ։

Մաւրն իւր արգանդըն՝ էր սեւային ,
հաւրըն բարակ՝ ամենեւին ·
Որդիքըն սեաւ՝ ծընանէին ,
'ի դաշտ սպիտակ՝ բընակէին :

ԳԻՐՔ։

Տուն մի տեսի՝ սպիտակ փըռւած ,
և սեաւ հաւեր՝ 'ի ներքս թառած ,
Զուս ածէին՝ ցեղք 'ի ցեղաց ,
լեզուաւ խաւսին՝ բանականաց :

ՃՐԱԳԱՑ։

Ոմն 'ի յէից՝ըս անկենդան ,
ձայնիւ գոչէր՝ ահեղական ,
Ցընթրիս կոչէր՝ զազգըս մարդկան ,
և զիւր փըսխածն՝ առնէր սեղան :

ՔՈՐԻ:

Ա՛ծ չարար՝ եղեւ նա նոր,
շա՛տ հիացայ՝ ես վասն այնոր.
Թէպէտ նըման՝ է ՚ի փայտ չոր,
ըզնա սիրէ՝ խիստ ձիաւոր :

ԱՅԾ:

Միշտ նա շըրջի՝ ՚ի ժեռ քարեր,
ունի վաճառ՝ մազէ քըրձեր,
Գինւոյ ունի՝ աղուոր տըկեր,
սաւժտէ ձըրի՝ դանկի կոթեր :

ՁՈՒԿՆ:

Գըրեալ ՚ի գիրն՝ աւետաբեր,
անուննն իւր չար՝ որ մի՛ յիշեր.
Է՛ տիրասէր՝ առնէ որսեր,
հովուին չըկայ՝ զերդ նա ընկեր :

ԿԱՏՈՒ:

Որպէս բամբիշ՝ յուշիկ գընայ,
յետուստ պարան՝ըն ՚ի քարշ գայ.
Բազմի փափկիկ՝ բարձի վերայ,
որսիկ առնէ՝ քան ըզբազայ :

ԲԱԴ:

Ցուշիկ երթա՝ իբր ըզտիկին,
յիւրն աճառած՝ հանդերձ անձին.
Ոսկի փողնոց՝ կայ ՚ի վըզին,
բացէ ՚ի բաց՝ է իւր ազին :

ԿՐԵԱՅ:

Չորքոտանի՝ է զերդ ըզշուն,
և ձու ածէ՝ զերդ ըզթռչուն,
Նա խոտ ուտէ՝ զերդ անասուն,
ունի մըզկիթ՝ և ոսկրէ տուն:

ԳՐԻՉ:

Հաւ մի տեսի՝ ես անկենդան,
հատիկ ուտէր՝ ձեռամբ մարդկան.
Եթէ պաշխարհս՝ ամենըն տան,
ուտէ ասէ՝ չեմ բաւական:

ԳԻՐ:

Մաւըն իւր արգանդըն՝ էր սեւայըն,
հաւըրն բարակ՝ ամենեւին.
Որդիքըն սեաւ՝ ծընանէին,
’ի դաշտ սպիտակ՝ բընակէին:

ԳԻՐՔ:

Տուն մի տեսի՝ սպիտակ փըռուած,
և սեաւ հաւեր՝ ’ի ներքս թառուած,
Զուս ածէին՝ ցեղք ’ի ցեղաց,
լեզուաւ խաւսին՝ բանականաց:

ՋՐԱՂԱՑ:

Ոմն ’ի յէից՝ ըս անկենդան,
ձայնիւ գոչէր՝ ահեղական,
Յընթրիս կոչէր՝ զազգըս մարդկան,
և զիւր փըսխածն՝ ածէր սեղան:

ԴՈՒՌՈՆ:

Չորեքժըրուի՝ ինքըն կանգուն,
ո՛վ զնա չունի՝ գիտեմ չէ՛ տուն.
Ըզմարդն անհոգ՝ առնէ 'ի քուն,
ո՛վ զայս գիտէ՝ ինքն իմաստուն:

ԳԵՐԵԶՄԱՆ:

Մայրն ամենից՝ զարգանդն եբաց
զորդիսն առինքն՝ կոչեաց անհաց,
Օրդունքըն կեր՝ արար մըսաց,
չողորմեցաւ՝ իւր զաւակաց:

ՎԵՐՋ:

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ.

երես.	տող.	
1.	8.	Եւ ինչնասուն՝ ընդ. երեքկի:
2.	19.	Եւ ինձ գըրեաց երանութիւն:
15.	7.	Հընձեաց զորայն՝ յանդաստանի:
37.	3.	Դիմել 'ի մարտ խրախուսէին:
44.	20.	Ո՛չ վերարկուն արկանէին:
47.	10.	Զիւրաքանչիւր գուլեար անձին:
48.	4.	Սակաւք 'ի դղեկն՝ ամբարտայինս:

